

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wieczornym, — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Opowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości poczynnych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Szymon Nawrocki, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Tow. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 162

Poznań, piątek dnia 6 kwietnia 1928

Rok XXIII

Wobec mniejszości narodowych

Zaznaczyliśmy wczoraj, że przeciwstawiamy się z całą siłą „sanacyjnemu” systemowi politycznemu, wyrosłemu z rewolucji majowej, z głębokiego przekonania, że metody jego, choć przybierają nieraz pozory „faszystowskiej” i „faszystowskiej” walki z przewrotem społecznym, faktycznie pośrednio torują drogę komunizmowi, osłabiając podstawy moralne i prawne normalnej duszy zbiorowej społeczeństwa naszego. Przypomnieliśmy doświadczenie historyczne, że komunizm zwykł iść naprzód przez rozwydrzenie mas robotniczych skrajną walką klasową, a równocześnie demoralizowanie i dezorganizowanie sfer t. zw. burżuazyjnych i, że dopiero, gdy i to drugie zostało już dokonane, komunizm sięga bez trudu po władzę. Kto przeto osłabia w społeczeństwie wartości moralne i prawnomoralne, pracuje, choćby sam był wrogiem komunizmu, pośrednio na jego rzecz.

Tę prawdę historyczną poddajemy rozważeniu i pilsudczyków, — oczywiście nie tych z „czwartej brygady”, nie neofitów - karierowiczów i kondotjerów, ale pilsudczyków - ideowców, a przytem społecznie umiarkowanych, dla których rozwój czerwonego radykalizmu w Polsce nie jest rzeczą obojętną.

„Sanacyjny” system polityczny musi patrzeć polskiego jeszcze szczerą troską i pod innym jeszcze względem: ostrej walce „sanacji” z polskim obozem narodowym towarzyszy polityka wobec mniejszości narodowych, sprzeczna z interesem narodu - państwowym. Najlepiej to ocenić po skutkach.

Jeżeli chodzi o Ukraińców i Białorusinów, to wprawdzie w niektórych okolicach, szczególnie na Wołyniu, środkami sztucznymi zmniejszono liczbę mandatów ukraińskich i białoruskich ze zbiorowej listy mniejszości narodowych i przeprowadzono kilku posłów ruskich i białoruskich z listy rządowej, ale wspomniane środki sztuczne, i to bardzo sztuczne nie zlały opozycji, a tylko rozdrażniły stosunki w stopniu jeszcze wyższym. Zamiast zapowiadanych przez prasę „sanacyjną” zmian zasadniczych wśród mniejszości słowiańskich dzięki „nowej” polityce państwa polsk., słyszymy rozbrzmiewające z trybuny Sejmu i Senatu „zajawy”, skierowane przeciw państwu polskiemu i jego terytorjalnemu stanowi posiadania, i to jakoś bez sprzeciwu posłów ruskich i białoruskich, zasiadających na ławach stronnictwa rządowego.

A Niemcy? Prawda, że w mowach swych parlamentarnych stają na gruncie państwowości polskiej, ale to czynili przedstawiciele Niemców zawsze, bo taką była i jest ich taktyka polityczna, tak samo, jak w Genewie deklamuje p. Stresemann wciąż o pokoju, podczas gdy cały naród niemiecki, od Stresemanna począwszy, a skończywszy na socjaliście Breitscheidzie, myśli bezwzględnie o odebraniu Polsce jej ziem zachodnich i

Pesymistyczne głosy francuskie o konferencji królewskiej

Paryż 6. 4. (PAT). Prasa paryska zamieszcza obszerny komentarz o konferencji polsko-litewskiej w Królewcu.

„Temps” w artykule wstępnym oświadcza, że wrażenie ogólne z tych 4 dni pertraktacji nie wzbudza wielkiej nadziei na prędkie rozwiązanie zatargu polsko-litewskiego. Zresztą nie w tem nie będzie dziwnego — pisze „Temps”; — jeżeli się przypomni trudności, które trzeba było przezwyciężyć dla dojścia do pierwszego kontaktu osobistego. Kontakt ten uwydatnił odrazu trudności, powstające na każdym kroku w sprawie dojścia do ostatecznego porozumienia. Mimo pojednawczego tonu przemówień zarówno Waldemarasa, jak ministra Zaleskiego, wygłoszonych na otwarciu konferencji, wyjaśniło się na samym wstępie, że dążeniem Waldemarasa jest powrócenie krętymi drogami do kwestji Wilna, jedynej, której nie podobna rozstrzygnąć na konferencji. Waldemarasa myli się grubo, oświadcza „Temps”, jeżeli przypuszcza, że znajdzie wśród mocarstw europejskich poparcie dla swojej wykrętnej polityki. Jasnym jest również, że Liga Na-

rodów nie przestanie interesować się kwestją zatargu polsko-litewskiego, i o ile dalsze pertraktacje między Kownem a Warszawą nie będą normalnie postępowały naprzód, cała sprawa będzie znowu postawiona na wokandzie w Genewie w takiej formie, dzięki której rząd litewski znajdzie się niezawodnie w pozycji dość trudnej.

Gauvain pisze w „Journal de Debats”, że Waldemarasa widzi, iż jego ultranacjonalistyczna polityka zaczyna się chwiać i zdejść sobie sprawę z tego, że nie prowadzi ona do niczego. Z drugiej strony czuje on, że szkodliwe zapomogi, udzielane Litwie przez nacjonalistów niemieckich w celu podtrzymania polityki antypolskiej, nie będą trwały wiecznie. W Berlinie zaś powinni zrozumieć, pisze Gauvain, że zbliżenie Niemiec z Francją jest niemożliwe, o ile Niemcy wytwarzać będą trudności Polsce. Wszystkie sprawy europejskie ściśle łączą się z sobą. Francja związana jest na podstawie traktatów sojuszem z Polską. Minister Stresemann powinien wiedzieć, że Niemcy nie mogą targnąć się na Polskę bez zdrażnienia Francji.

cji. Jednym słowem, Żydom powinniśmy stworzyć warsztat kultury narodowej w całym słowie tego znaczeniu.

Ładna perspektywa! A więc, zostawiając nawet na uboczu postulaty osobiste posła Mackiewicza w kwestji żydowskiej, które — jak sam powiada — idą dalej od żądań Żydów, dowiadujemy się, że Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem zmierza do przyznania Żydom, jako odrębemu narodowi, „autonomji narodowej w najszerszym zakresie”, czyli, że zmierza on do dania Żydom podstaw prawnych dla zorganizowania państwa w państwie.

Czy wszystko to ma nam być obojętne? Czy na wszystkie te troski sumienie nasze ma być głuche i ma milczeć, by — nie ucierpiał program „współpracy z rządem”, z którego robi się początek i koniec rozumu politycznego? Nie; miarą naszych dążeń i poczynań nie jest taki, czy inny stosunek do rządu, ale uczucie i głębokie przekonanie o tem, co wychodzi na dobro narodu i państwa, a co na jego zło.

Nierealny projekt

Krakowski organ konserwatywny „Czas” zamieścił dłuższy artykuł na temat przyszłości „Jedynki”. Powiada on, że wytworzyli się w niej ugrupowania na podstawie regionalnej, a więc związek posłów i senatorów z kresów wschodnich, z dawnego zaboru pruskiego, z ziemi krakowskiej itd., co pismo uważa za rzecz pożyteczną. Jednakże organowi konserwatywnemu chodzi o dalszą przyszłość.

„Udało się wprawdzie — pisze — pod sztandarem hasła państwowego zgrupować w dniach 4 i 11 marca nadspodziewanie liczne masy wyborcze, ale masy takie to piasek. Głosują razem, na drugi dzień jednak rozpadają się na poszczególne drobne ziarenka.”

„Czas” dąży wobec tego do stworzenia trwałych podstaw i rzuca hasło tworzenia dla „Jedynki” punktów oparcia w społeczeństwie, która to organizacja miałaby być podstawą a nawet cementem jej trwałości.

Zyczenia te nie bardzo jednakże wydają się realne. W „Jedynce” istnieje szereg grup, a mianowicie: konserwatyści, Związek Naprawy Rzeczypospolitej, Partja Pracy, grupa chłopska p. Bojki, radykali typu „Głosu Prawdy” itd. Jak „Czas” wyobraża sobie cementowanie tych grup w społeczeństwie w organizacji trwałej, nie wiadomo. Łączy je przecież dotychczas jedynie osoba p. Pilsudskiego.

Poza tym łącznikiem jednakże już dzisiaj zaznaczają się tendencje rozbieżne, jak tego dowodem przytoczone powyżej uchwały rady naczelnej Związku Naprawy Rzeczypospolitej. To też tutejszy organ tego ugrupowania, „Przegląd Poranny”, wyraźnie przeciwstawia się pomysłowi „Czasu”, wyrażając wątpliwość, czy system t. zw. grup regionalnych „może stanowić zdrową podstawę do konsolidacji społeczeństwa u dołu”, w łonie społeczeństwa.

„Organizowanie regionalnych grup zwolenników Jedynki — pisze — musiałoby tam zwłaszcza okazać się szkodliwe, gdzie istnieją już inne organizacje polityczne, które umiały pogodzić potrzeby i dążenia społeczne z dążeniami do wcielenia w czyn polskiej idei państwowej.”

T. zn. społeczne różnice między częściami składowymi „Jedynki” stoją na przeszkodzie wspólnej organizacji politycznej w kraju.

Polacy bytomscy przeciw terrorowi

Bytom, 6. 4. (AW). Na odbytem w Bytomiu walnym zebraniu Rady Polskich Stowarzyszeń w Bytomiu uchwalono rezolucję, w której Rada, imieniem 37 Tow. kulturalno-oświatowych i zawodowych, wyraża współczucie ofiarom terroru na Śląsku Opolskim i protestuje przeciwko naruszeniu granicy przez bojówkę niemiecką, co niedaw-

no miało miejsce, oraz wyraża protest przeciwko postępowaniu p. Calondera w stosunku do interesów ludności polskiej. Rada stwierdza, że nie bierze żadnej odpowiedzialności za skutki, mogące wyniknąć z rozgoroczenia swoich członków ostatnimi wypadkami.

Zarząd przymusowy nad „Orbisem”

Warszawa, 6. 4. (AW). W związku z nadużyciami, jakie zostały ujawnione w Polskim Biurze Podróży „Orbis”, Ministerstwo Komunikacji, chcąc zabezpieczyć sumy należne Skarbowi Państwa, spowodowało za-

pośrednictwem władz sądowych ustanowienie z dniem 1 bm. zarządu przymusowego nad „Orbisem”. Zarządcą sądowym mianowany został delegat Min. Komunikacji, Wiktor Matkowski.

nad dopięciem tego celu pracuje systematycznie. Mimo tej prawdy oczywistej polityka „sanacyjna” idzie na wysoco niebezpieczne koncesje na rzecz Niemiec, a mianowicie na przyznanie Niemcom Rzeszy prawa osiedlenia się w Polsce, czego urzeczywistnienie oznaczałoby otwarcie Niemcom wrót państwa polskiego.

Ostatecznie Żydzi? Nigdy jeszcze nie panoszyli się w państwie polskim tak bezceremonjalnie, jak obecnie. Sami świeżo przypomnieli głośno w Parlamencie, że dla żydostwa w Polsce momentem zwrotnym było obwieśczenie w swoim czasie przez p. Bartła z trybuny sejmowej, że rząd potępi stanowczo „gospodarczy bojkot Żydów”, który — wiemy to dobrze — w rzeczywistości jest gospodarczą samoobroną narodu polskiego przed parasorzytnictwem żydowskim.

Pertraktacje z Żydami za czasów gabinetu koalicyjnego p. Skrzyńskiego zostały sparaliżowane przez zdecydowany opór obozu narodowego. Dokład zawiedzie nas w sprawie żydowskiej system „sanacyjny”? Żydzi — według oświadczeń ich posłów i senatorów — uważają dotychczasowe koncesje tylko za zadatek wielkich u-

stępstw, których się spodziewają. O zakres tych ustępstw według poglądów stronnictwa rządowego zapytał współpracownik krakowskiego syjonistycznego „Nowego Dziennika” — posła z listy rządowej p. Mackiewicza, naczelnego redaktora wileńskiego „Słowa”, i otrzymał odpowiedź następującą:

„Jesteśmy (t. zn. cały Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem) za najdalej idącym usamodzielnieniem samorządów żydowskich. Co do mnie osobiście, na podstawie gruntownych studiów historii Żydów w ostatnich stuleciach (przewszystkiem znakomitego dzieła Dubnowa), doszedłem do przekonania, że kierunek reprezentowany przez asymilację zbankrutował doszczętnie. Zwycięzył zaś na całej linii kierunek narodowy w żydostwie. Uważam tedy za mrzonkę myśl o możliwości asymilacji Żydów polskich. Żydzi, jako naród, pozostaną i pozostać muszą Żydami i z tym faktem polska racja stanu musi się raz na zawsze liczyć. Jesteśmy za nadaniem pełni praw Żydom. A więc przedewszystkiem autonomia narodowa w najszerszym zakresie, zorganizowanie szkolnictwa żydowskiego wedle własnego uznania żydowskiego społeczeństwa (Żydom samym musimy pozostawić decyzję co do języka wykładowego: hebrajski, czy żydowski). Ja osobiście idę dalej jeszcze od programu wysuwanego przez koła narodowo-żydowskie. Uważam, że Żydom należy pozostawić urzędy sędziów pokoju, czy też sędziów handlowych pierwszej instan-

Ogłoszenia do wydania świątecznego „Kurjera Poznańskiego” przyjmujemy większe do piątku wieczorem, mniejsze do soboty godziny 9 rano.

O inicjatywę prywatną w Gdyni

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Gdynia, 5 kwietnia.
Z ustaleniem się pogody wiosennej ruszył z miejsca szeroki ruch budowlany w Gdyni. Równocześnie daje się zauważyć stały wzrost liczby firm handlowych i przemysłowych oraz, co za tem idzie, wzrost liczby mieszkańców miasta. Na skutek rozpoczęcia sezonu budowlanego w całej pełni przybywa do Gdyni, według danych urzędu meldunkowego, przeciętnie po 150 osób dziennie, przeważnie robotników budowlanych, sił technicznych, handlowców i przedstawicieli innych zawodów, którzy przedź lub później znajdują zatrudnienie to w przedsiębiorstwach handlowo - przemysłowych, to przy pracach budowlanych, intensywnie na całym terenie miasta prowadzonych. Zarazem przybywają do Gdyni liczni przedsiębiorcy, zmierzający inwestować posiadany kapitał przedsiębiorstwa czy też w budowę domu dochodowego. W każdym bądź razie przyływ kapitału wzmaga się z każdym dniem znajdując w Gdyni dobrą lokatę i przyczyniając się do rozwoju życia gospodarczego na miejscu.

Kto dotychczas inwestował kapitał w Gdyni? Otóż przede wszystkim robiło to państwo, które łożyło i łoży poważne kapitały w budowę portów handlowego i wojennego, w flotę polską, w budowę gmachów administracyjnych i innych obiektów. Poza to państwo finansuje na szeroką skalę budownictwo prywatne, umożliwiając w ten tylko sposób rozwinięcie się prywatnej inicjatywy budowlanej, a co zatem idzie, stałego rozwoju samego miasta Gdyni.

Drugim budowniczym Gdyni jest kupiec i rzemieślnik polski, przybyły tu z całego kraju. Większa część noworobudowanych względnie budujących się domów należy do tych właśnie przedstawicieli warstw średnich naszego społeczeństwa, którzy odgrywają obecnie zaszczytną rolę pionierów polskiego handlu i rzemiosła portowego.

Trzeci równie ważny czynnik w budowie miasta stanowią miejscowi Kaszubi, w wielkiej części właściciele gruntów budowlanych. Dzięki budowie portów i miasta, ludzie ci, wskutek dobrych sprzedaży gruntów, uzyskali znaczne zasoby kapitału, który inwestują przeważnie w budowę kilkupiętrowych kamienic. Wśród tychże Kaszubów panuje zdrowa zasada oddawania swych synów w naukę do warsztatów rzemieślniczych; po jej ukończeniu ci ostatni osiedlają się na miejscu w gotowych i urządzonych dla nich przez zamożnych rodziców warsztatach pracy. W ten sposób powstaje tu młode pokolenie rzemieślnicze, zasobne w dobrą naukę zawodową i potrzebny do prowadzenia przedsiębiorstwa kapitał.

Czwarta wreszcie grupa inwestujących w Gdyni kapitały — to wielki handel i wielki przemysł polski. Grupa ta obecnie bierze słaby jeszcze udział w rozbudowie, są jednak widoki, że już w bieżącym sezonie budowlanym ożywi znacznie swą działalność w tym kierunku. Stały rozwój portu wymaga powiększenia przedsiębiorstw, prowadzących handel zamorski, a wobec drożyzny mieszkań w Gdyni racjonalniej jest budować własne domy administracyjne, do czego też wspomniane firmy dążą. Wybitny udział w budowie miasta bierze magistrat gdyniński, na którego barkach spoczywa budowa ulic, gmachów administracji miejskiej i użyteczności publicznej. Plany miasta zakrojone są bardzo szeroko i urzeczywistniają się pod energicznym kierownictwem burmistrza p. Krausego oraz sztabu jego współpracowników fachowców sprawnie i w przyspieszonym tempie.

To, co powiedzieliśmy powyżej, dotyczyło li tylko kapitałów, inwestowanych w rozbudowę Gdyni jako miasta — portu. Przypatrzmy się teraz bliżej sprawie wkładów finansowych w handel, przemysł i rzemiosło w Gdyni. Na terenie całego kraju uchodzi

wyrzeże polskie, a przede wszystkim Gdynia, za miejsce wielkich zarobków i nieokreślonych poprostu dochodów. Sprawa ta jednak, widziana z bliska, przedstawia się nieco inaczej. Dzięki szybkiemu rozwojowi ruchu portowego, nadzwyczaj szybko rosnącej liczbie stałych mieszkańców, a przede wszystkim wielkiemu ruchowi budowlanemu, możliwość pracy i zarobkowania dla wszystkich zawodów i wszelkiego rodzaju przedsiębiorstw istnieje bezwzględnie większa, aniżeli w innych miastach Rzeczypospolitej. Jednakże trzeba również mieć na uwadze warunki, wśród jakich się tu pracuje, przede wszystkim trudności znalezienia mieszkania względnie lokalu na przedsiębiorstwo, dalej drożyznę tych mieszkań oraz szereg innych. Do Gdyni winni przyjeżdżać ludzie energiczni, dobrzy fachowcy w swoim zawodzie, zasobni w pewien kapitał i umiejący zastosować się do miejscowych warunków pracy. Kto tym zasadniczym wymaganiom nie będzie umiał sprostać, nie zdobędzie tutaj dla siebie gruntu. Przez Gdynię przewinęli się w ciągu lat ubiegłych liczni kupcy i przedsiębiorcy, których już dzisiaj niema dlatego tylko, że nie umieli wytrwać względnie przetrwać tego okresu niepowodzeń, strat, jakie prawie — że każde przedsiębiorstwo wskutek miejscowych warunków przechodziło. Z drugiej zaś strony rozwinęły się wspaniale dzięki energicznej i fachowej pracy liczne przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, zaczęte małymi środkami, dzisiaj odgrywające poważną rolę w realizacji portu i miasta Gdyni i predestynowane na przyszły wielki handel i wielki przemysł portowy.

Gdynia, jako pierwszy port polski, stała się również ośrodkiem kapitału zagranicznego. W przewidywaniu wielkiego rozwoju portu szereg poważnych zagranicznych firm morskich stworzył w Gdyni swe oddziały wzgl. postarał się na miejscu o zastępców. W ten sposób powstały w Gdyni reprezentacje przedsiębiorstw handlowych francuskich, gdańskich, skandynawskich i niemieckich. Wielkie zainteresowanie portem gdynińskim wykazuje również Czechosłowacja, pozbawiona własnego portu i dążąca do uzyskania w Gdyni wolnej strefy oraz możliwości przeladunku towarów na własne statki. Poza to toczą się rokowania między rządem a amerykańskimi kapitalistami, ubiegającymi się o roboty kanalizacyjne, wodociągowe i budowę ulic i domów mieszkalnych w Gdyni, które to roboty zamierzają przeprowadzić zapomocą inwestowania kapitału siedmiu milionów dolarów. Według informacji ze stron miarodajnych należy się spodziewać pomyslnego zakończenia rokowań i dopuszczonego kapitału amerykańskiego do rozbudowy miasta Gdyni.

Z wyżej powiedzianego widzimy, że praktycznie zainteresowanie się Gdynią wykazują obecnie, że praktyczne zainteresowanie się Gdynią wykazują obecnie poza państwem i miastem, nie licząc jeszcze przedstawicieli średniego handlu i rzemiosła oraz miejscowi Kaszubi. Wielki handel i przemysł występują również tylko pojedynczo, zupełnie zaś brak zainteresowania wykazują nasi magnaci, bezspornie posiadający poważne kapitały, uruchomione w przedsiębiorstwach morskich, np. żegludowych, stoczni czy tym podobnych, przyniosłyby państwu jak i inwestującym poważne korzyści materialne. Dalej należałoby zyczyc, aby kupiectwo i mniejszy przemysł polski zaczął praktycznie więcej interesować się Gdynią. Dla ludzi wzgl. firm solidnie postawionych, fachowo prowadzonych oraz posiadających potrzebny kapitał obrotowy, stanowi Gdynia wdzięczny teren wyteżonej lecz owocnej w wyniki pracy, o czym najlepiej niech świadczy wspaniały rozwój firm handlowych i przemysłowych, na terenie Gdyni pracujących. Trzeba tylko chcieć i umieć znaleźć

zainteresowanie się tem zagadnieniem, trzeba kupcowi tu na miejscu osobiście zbadać teren pod zamierzone przedsiębiorstwo; Gdynia, jako główny ośrodek polskiego handlu zamorskiego, będącego w stałym rozwoju, daje rękojmię rozkwitu życia gospodarczego, handlowego i przemysłowego przedsiębiorstwom każdej branży i każdego kierunku.
Henryk Woliński.

Napaść „Epoki” na ks. bisk. Łukomskiego

Polsko - masonska, redagowana przez Żydów, „Epoka” z furją zaatakowała ks. biskupa Łukomskiego za jego znany list pasterski w sprawie antykościelnej akcji stronnictw radykalnych. Pismo to stojąc w obronie socjalistów twierdzi, że ks. biskup Łukomski „nadużył swojej władzy dla celów politycznych”, że „wzorem demagogów wiekowych” zalicza do przestępstw „zwykłą (!) różnicę zdań w sprawie oddzielenia Kościoła od państwa, wyznaniowości szkół, klerykalizacji urzędów i instytucji społecznych”. „Epoka”, dająca lekcje katechizmu ks. bisk. Łukomskiemu, zapomina jednak, że w wymienionych przez nią sprawach stanowisko Kościoła jest już ustalone i że nie są to dla niego rzeczy drugorzędne.

„Epoka” wyszydza dalej poszczególne ustępy listu pasterskiego, pisząc zuchwale:

„Trzeba przytoczyć właściwie cały ten list, ziejający nienawiścią, ścigający aż poza grób wyborców, którzy nie głosowali na kandydatów, upatrzonych przez ks. biskupa Łukomskiego, aby przekonać się, do jakiego rozwydrzenia i wyuzdania może dojść fanatyzm religijny.”

Przedstawiając wystąpienie ks. biskupa Łukomskiego, jako indywidualny wybrak, pismo to kończy swój artykuł następującymi zwrotami:

„Niech się też pocieszą wierni, dotknięci karami kościelnymi za głosowanie zgodne z przekonaniem, za czytanie pism i należenie do partji, niemitych ks. Łukomskiemu. Anatem, rzucona na nich, nie ma wielkiej wagi. Wystarczyłoby przeniesić się z djecezijskiej do sąsiedniej, aby już mściwa ręka biskupia nie miała tam władzy. Jeśli zaś nie sięga ona poza dorzecze Narwi, to jakżeby mogła mieć moc w zaświatach, gdzie rządzi Dobroć i Sprawiedliwość Wiekuista. Trudno jest jednak całej ludności katolickiej przeniesić się z ziemi łomżyńskiej. Daleko łatwiej zabrać stamład dostojnika kościelnego, który nie potrafi stanąć na wysokości swego urzędu, ośmieszył się i zdyskredytował doszczętnie.”

Łagodnie wyrażają się o dostojniku kościelnym sojusznicy konserwatyistów, nadający dzisiaj ton życiu politycznemu.

„L'Oeuvre” przeciw Pomorzu

W związku z rokowaniami w Królewcu socjalistyczny (?) „L'Oeuvre” występuje przeciwko obecnemu rozwiązaniu dostępu Polski do morza. Dziennik nazywa oddanie Polsce Pomorza absurdalnym rozwiązaniem, które wymaga jak najrychlej rewizji, gdyż kryje w sobie niebezpieczeństwo nowych konfliktów. Dziennik przemawia za udzieleniem Polsce dostępu do morza przez port Klajpedzki i oświadcza, że sprawa Pomorza stać się może dla Polski w przyszłości fatalną.

„Strzelec”-zbrodniarz przed sądem

Dnia 3 b. m. toczyła się przed starogardzką izbą karną sądu okręgowego rozprawa o napad rabunkowy i usiłowane popełnienie morderstwa.

Na ławie oskarżonych zasiadł niejaki Konstanty Szumilas z Iwiczna (pow. Starogard) imigrant z Zagłębia Dąbrowskiego i członek „Strzelca”, oskarżony o morderczy napad rabunkowy na osobę wójta Józefa Szachtę w Jaroszewach w sąsiedztwie Iwiczna.

TEATR ŚWIETLYNY
„SŁOŃCE”

Dzisiaj w piątek, dnia 6 kwietnia r. b. o godz. 8 wiecz., niedostępnie ostatnie i edyne przedstawienie największego filmu świata, p. t.

KRÓL KRÓLÓW

z specjalną ilustracją organową Prof. Yrley Jurkiewicza. Ostatnia sposobność podziwiania tego epokowego arcydzieła.

Pw 8807-14, 15

Po przesłuchaniu szeregu świadków i po mowie oskarżyciela publicznego p. podprok. dr. Koniecznego, sąd po naradzie skazał Szumilasa na 10 lat 1 miesiąc i 1 tydzień ciężkiego więzienia. Rozprawa trwała od godz. 12 do 19.30.

Z zeznań wójta p. Szachty wynika, że „strzelec” Szumilas strzelił do niego dwukrotnie; pierwszy strzał chybił, natomiast drugi ranął go w rękę. Następnie napastnik zerwał mu łańcuszek od zegarka i ograł go z pieniędzy. Zbrodniarz do winy się nie przyznał.

Studenci szkoccy w Poznaniu

Dzisiaj w nocy przyjeżdża do Poznania dwóch studentów szkockich z Uniwersytetu w Edynburgu. Są nimi p. J. Brebner Paterson i p. John A. Stewart. Szkoci, których przyjmuje w naszym mieście Poznański Komitet Akademicki, zabawią w grodzie Przemysła do 11 b. m., poczem odjadą na dalsze zwiedzanie Polski.

Pobyt ich w Polsce obliczony jest na miesiąc w ciągu którego zwiedzą: 12 b. m. Łódź, 13—14 Łowicz, 15—16 Śląsk, 17—21 Kraków-Zakopane, 22 do 26 Lwów, Borysław, Drohobycz, Stanisławów, 27 b. m. odjadą z Lwowa do Warszawy, 28—30 b. m. zwiedzą Warszawę, 1—2 maja Wilno. Między 3—5 maja powrócą do Warszawy, by następnie drogą przez Gdańsk wrócić do ojczyzny.

Niezależnie od tego, wczoraj i dzisiaj zwiedzało nasze miasto dwóch studentów estońskich. Woy.

Gorkij a partja komunistyczna.

Moskwa, 6. 4. (AW). Prasa sowiecka wyraża ubolewanie z tego powodu że Maksym Gorkij, wierny przyjaciel Lenina, obecny jubilat i piewarz proletariatu, nie wstąpił do tej chwili do partji komunistycznej oficjalnie, choć był jej żywym sympatykiem. Prasa sowiecka wyraża przyzyszczenie, że Gorki do partji przystąpi.

Już niema ani jednego zbytecznego włoska!

By w zupełności być piękna, trzeba koniecznie mieć gładką, białą i bez zbytecznych włosów skórę. Używanie brzytwy jest wprost niemożliwym, gdyż brzytwa oczernia skórę wywołując przyszcza i pozostawia ciemne plamy. Zwykle Papilatoles brzydko pachną i wywołują czerwone plamy, przeto proszę jeszcze dziś zrobić próbę kremem „TAKY”. Ten perfumowany krem jest wprost z tuby gotowy do użycia i usuwa w przeciągu 5 minut na każdym miejscu ciała wszystkie zbyteczne włoski i meszek. „TAKY” jest oszczędny w użyciu i nieszkodliwy. „TAKY” niszczy włosy do korzenia, zaś często włosy znikają na zawsze. „TAKY” czyni skórę białą i delikatną bez pozostawienia ciemniejszych miejsc na niej. „TAKY” jest do nabycia we wszystkich odnośnych sklepach po cenie 5 zł za tubę.

Generalne Przedstawicielstwo: A. Fornsteln & Co. Gdańsk, Słtecher asse 23 27. Tel.: Gdańsk 246 14. Pocztowe Konto Czekowe: P. K. O. Poznań 207170. Tylko przy tubach z nadrukiem firmy A. Fornsteln & Co. dołączony jest sposób użycia w języku polskim i tylko za ten gwarantujemy. nw 6511

„KRAKOWIANKE”
CZEKOLADĘ WYBORNĄ MLECZNĄ

Fabryka A. Piasecki S. A., Kraków

Przy zakupie prosimy zwracać baczną uwagę na firmę naszą
Zastępstwo: JAN MICHAŁIK - Poznań, Waly Wazów 24.
Pw 4808/08, 021

Rękawiczki - Pończochy - Bluski
Tanio — Tanio

ZYGMUNT WIZA

POZNAŃ
BYDGOSZCZ.

Pw 8318-14, 311

Reorganizacja straży celnej

Warszawa, 6. 4. (AW). W najbliższym czasie władze przystępują do reorganizacji straży celnej. Zostanie utworzonych kilkadziesiąt posterunków nowych, a dla usprawnienia służby wprowadzone zostaną inspekcje samochodowe. Poatem posterun-

ki otrzymają psy-wilki, specjalnie wytresowane do walki z przemytnikami. Reorganizacja ostatnio stała się konieczną potrzebą chwili, ponieważ od czasu waloryzacji polskiej taryfy celnej wzrosło się w niesłychany sposób przemytnictwo.

Duża aktywność polityki włoskiej

Tajemnicza konferencja Mussoliniego z premierem węgierskim

Berlin, 6. 4. (Tel. wł.) „Vossische Zeitung” donosi z Rzymu, że wczoraj w Medjolanie bawił premier węgierski Bethlen i konferował kilka godzin z Mussolinim. Szczegóły tajemniczej konferencji nie są znane.

W Berlinie zwraca się uwagę na wzmoczoną aktywność polityki włoskiej, przypominając, że Mussolini konferował niedawno z ministrami spraw zagranicznych Turcji i Grecji.

zaś za kilka dni odwiedzi go polski minister Zaleski.

„Lokal-Anzeiger” w korespondencji z Warszawy donosi, że polskie koła polityczne, grupujące się koło Piłsudskiego, przypisują wielkie znaczenie podróży Zaleskiego do Włoch. Polska — zdaniem korespondenta — uważa za niewystarczający sojusz z Francją i pragnie dalszych przemyśleń.

Niemcy a Sowiety

Rozmowa Stresemanna z Litwinowem

Berlin, 6. 4. (PAT). Min. spr. zagr. Stresemann przyjął wczoraj zastępcę komisarza spraw zagr. Litwinowa bawiącego wczoraj przejazdem w Berlinie.

W kołach politycznych twierdzą, że rozmowa dotyczyła aktualnych zagadnień polityki sowieckiej i niemieckiej na wschodzie. W rozmowie miała być również poruszona sprawa aresztowań inżynierów niemieckich. Sprawa ta jednak nie mogła być pociągnięta dalej, ponieważ Litwinow, który znajdował się w Berlinie w drodze powrotnej z Genewy do Moskwy, nie posiadał o niej dokładnych informacji.

Moskwa, 5. 4. (AW) Śledztwo w sprawie afery sabotażowej w Zagłębiu Donieckim ulega niespodziewanie coraz dalszym komplikacjom. Na stanowisku prowadzącego śledztwo przed-

stawiciela G. P. U. nastąpiła już dwukrotnie zmiana. W związku z świeżo ujawnionymi okolicznościami śledztwa Politbiuro delegowało do Zagłębia Donieckiego Bubnowa i Schwarzę.

Na tle procedury śledczej między Moskwą a Charkowem wylonili się kontrowersje, podsypane przez grupę ukraińską w rządzie charkowskim. Według pogłosek wśród ukraińskich komunistów rzucane są oskarżenia o zainscenizowanie całej afery. W związku z temi tarciami ma być wyłoniona specjalna komisja, złożona z przedstawicieli rosyjskich i ukraińskich dla przeprowadzenia śledztwa uzupełniającego. Jednocześnie ze śledztwem Bubnowa i Schwarzę inspekcję w Zagłębiu Donieckim ma przeprowadzić prezes rady komisarzy ludowych ukraińskiej S. S. R., Czubar.

te zostały swojego czasu odkryte przez flotę austriacką, obecnie już nieistniejącą, a ponieważ Włochy zajęły część posiadłości austriackich, więc i ziemia ta powinna należeć do Włoch. Ziemię Franciszka Józefa w r. 1914 okupowała Rosja i wcieliła do guberni archangielskiej.

Najazd Żydostwa na Trzemeszno

Pisz nam z Trzemeszna:

Przed niedawnym czasem donosił „Kurjer Poznański”, że przybył miastu naszemu nowy obywatel w osobie kupca Goldberga, nie wspomnianą natomiast, w jakich warunkach udało się temu osobnikowi wśród nas usadowić. Mianowicie handlarz S. Schwensenner sprowadził go do siebie po wyrzuceniu ze swego domu lokatora Polaka p. Filipieckiego. Na miejsce p. F. przeprowadził się sam S. Schw., odstępując zajmowany przez siebie skład owemu Goldbergowi, na przekórę i pogębienie drugiego swego lokatora Polaka, p. Włodarczaka. Goldberg utworzył w tym składzie handel konkurencyjny dla p. W., prowadząc towary tej samej branży. Taką to perfidną intrygą chce S. Schw. pozbyć się niewygodnego mu Polaka lokatora, p. Włodarczaka.

Znamiennie, że tak nad poprzednim jak i nad teraźniejszym składem gospodarza widnieje firma S. Schwensenner bez przepisanej policyjnie, widocznej i dobrze czytelnej tabliczki z wyszczególnieniem imienia właściciela. Właścicielem zaś rzeczywiście i sądownie zapisanym domu oraz interesu jest nie S-iegbert Schw., lecz żona jego S-elma Schw. Schwensennerowie więc dopuszczają się w ten sposób świadomie tumanienia klientów, niestety przeważnie polskiej, i to ze sfer inteligencji miejskiej, która nawet zakupy świąteczne do święceni tam pokrywa. O charakterze tego przedsiębiorstwa świadczą liczne procesy sądowe Schwensennera.

W tych warunkach niezrozumiałym jest, jak mogła firma Bacon — Export Gniezno, ufundowana pod kontrolą miasta Gniezna, oddać zastępstwo swe na Trzemeszno i okolicę firmie S. Schwensenner. Pogłoska, iż nie było reflektantów Polaków upada przez sam fakt, że S. Schw. nie mogąc sobie z tem zastępstwem poradzić, zlecił je częściowo na rzeźnika p. Piaseckiego, a tenże zastępstwo przyjął; byłby więc reflektował na zastępstwo z pierwszej ręki.

Drugim Żydem, który przyjął do siebie jako lokatora swego współwznowcę Żyda, jest Max Lippmann. Lokator jego, przybył z b. Kongresówki, nieznanego dotychczas nazwiska, utworzył skład cukierków, nie uważając za potrzebne wywiesić ani firmy ani tabliczki z nazwiskiem właściciela.

Trzeciego Żyda wpuścił do siebie już nie Żyd ale Polak — katolik p. W przy placu Kilińskiego, dając temuż lokatorowi nawet na objazdy po wsiach swoje furmanki.

Pragmatyka urzędników ubezpieczeniowych

Na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 2 bm. uchwalone zostały przepisy służbowe, uposażeniowe i emerytalne pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Nowozatwierdzone przepisy regulują pod względem prawnym stosunek służbowy, mając przede wszystkim znaczenie zarówno dla zakładu, jak i dla personelu, gdyż P.Z.U.W. jest jedną z spośród wszystkich instytucji państwowych i prawnopublicznych, pozbawiona od 12 lat ścisłych w tej mierze postanowień. Normy uposażeniowe, pomieszczone w rozporządzeniu, przewidują pewną poprawę bytu materialnego pracowników. Zawarte w przepisach zarządzenia, dotyczące emerytur, regulują korzystnie dla personelu instytucji uprawnienia emerytalne, wypełniając przez to najbardziej dotkliwą lukę w stosunkach służbowych.

Rozporządzenie o zakładach leczniczych

Rada Ministrów uchwaliła na posiedzeniu w dniu 19 marca br. projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o zakładach leczniczych. Rozporządzenie powyższe określa stosunki prawne zakładów leczniczych wszelkiego rodzaju, pozostawiając unormowanie organizacji i zasad prowadzenia państwowych publicznych zakładów leczniczych, instytucji ubezpieczeń społecznych rozporządzeniom, wydanym przez właściwych ministrów i ministrów spraw wewnętrznych.

Rozporządzenie odróżnia szpitale, nieobliczone na zysk, od zakładów leczniczych, prowadzonych jako przedsiębiorstwa zarobkowe.

Prawo publiczności, z którym się łączy szczególne obowiązki i uprawnienia, a wśród nich prawo do ściągania należności z tytułu kosztów leczenia w drodze egzekucji administracyjnej, przynajmniej rozporządzenie z urzędu powszechnym szpitalom państwowym i utrzymywanym przez samorządowe związki terytorjalne. Szpitalom bez prawa publiczności może minister spraw wewnętrznych nadać prawo publiczności, jeżeli zobowiążą się przyjmować wszystkich obywateli, bez różnicy wyznania lub narodowości, a nie tylko pewne ich kategorie i jeżeli budynki i urządzenia szpitalne odpowiadają przepisom obowiązującym, a ponadto szpital posiada zapewnione utrzymanie.

Rozporządzenie nakłada na powiatowe związki komunalne i miasta wydzielone obowiązek utrzymywania szpitali ogólnych i zakaźnych, a na wojewódzkie związki komunalne obowiązek utrzymywania szpitali specjalnych, a przede wszystkim zakładów dla psychicznie chorych. Szpitale powyższe pozostają własnością związków, które je założyły.

Rozporządzenie określa także i niektóre prawa i obowiązki pracowników szpitali.

Z WIELKOPOLSKI

— * Gniezno. (Wiec manifestacyjny.) Dnia 2 kwietnia obywatelstwo Gniezna urządziło wiec manifestacyjny w sprawie zajść na Śląsku i niesłychanego stanowiska p. Calondera. Uchwalono dwie rezolucje, z wyrazami uznania dla ludności polskiej na Śląsku niem. oraz druga, skierowaną przeciwko p. Calondrowi. (br)

Śp. Wiktor Raczyński

Dnia 2 bm. zmarł w Poznaniu ś. p. gen. dyw. w stanie spoczynku Wiktor Raczyński.

Zmarły był synem ś. p. Leona — powstańca z r. 1831, który zmuszony do emigracji, osiedlił się początkowo w Turcji, a następnie w Krakowie, gdzie przyszedł na świat w roku 1864 ś. p. Wiktor R.

Wychowany w pięknych tradycjach rycerskich — syn i wnuk powstańców z roku 1831, garnął się już w młodych latach do służby wojskowej. Nie mogąc służyć w armii narodowej, zaprawiał się z konieczności do rzemiosła wojennego w armii zaborczej, marząc nieustannie o armii narodowej w wolnej i niepodległej Ojczyźnie. Marzenia Jego ziściły się! Chwile przewrotu zastała go w Bośni. Natychmiast popędził do Polski, by długoletnią wiedzą fachową i doświadczeniem służyć pośpiesznie organizującej się armii w wyzwolonej Ojczyźnie. Zaraz po przybyciu objął odpowiedzialne stanowisko na terenie Korpusu krakowskiego, a następnie w D. O. Gen. Poznań, skąd ośztałt powołany na naczelnne stanowisko w wojskach taborowych do MSWojsk. Na stanowisku tem dał się poznać ś. p. gen. Raczyński, jako wybitny i sprężysty organizator i twórca tej, w naszych szczególnych warunkach geograficznych tak ważnej dziedziny służby wojskowej. W uznaniu zasług położonych dla Rzeczypospolitej Polskiej na polu organizacji wojskowej został ś. p. gen. R. w r. 1922 dekretem Naczelnika Państw. odznaczony orderem Odrodzenia Polski Klasy IV.

W ciągu całej swej służby w armii polskiej cieszył się Zmarły szacunkiem i uznaniem przełożonych, a głęboką miłością i zaufaniem podwładnych. Jako najwyższy przełożony w Korpusie Oficerów Taborowych okazał się ś. p. gen. Raczyński najwytrawniejszym wychowawcą, najtroskliwszym opiekunem i najlepszym kolegą.

To też z prawdziwym i serdecznym żalem zęgnął Go gremjalnie cały Korpus Oficerski, gdy w roku 1923, z powodu osiągnięcia ustawowego wieku, odchodził w dobrze zastąpiony stan spoczynku.

Osiadłszy w Poznaniu, jako zawsze wzorowy obywatel i gorący patriota poświęcający wszystkie swe siły i zasoby intelektualne dla Odrodzonej Ojczyzny — nie zaprzestał pracy na niwie społecznej i cały swój czas poświęcił pracy w szeregu instytucji społecznych.

TARGOWICA MIEJSKA

Urządowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 6. 4. 1928. Spędzono wołów —, buhaji 4. krów 35, bydła 39, świń 150, cieląt 227, owiec 4. kóz —, prosiąt 24.

Razem 444 zwierząt.

Przebieg targu: Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono

Uwaga: Targ przypadający na dzień 9 bm. (poniedziałek), z powodu święta przenosi się na dzień 11. bm. (środa).

Deficyt bilansu handlowego

Warszawa, 6. 4. (AW) Według przypuszczalnych obliczeń bilans handlowy za marzec wykazuje deficyt w wysokości kilkudziesięciu milionów złotych.

Wzrost drożyzny

Warszawa, 6. 4. (AW). Według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego koszty utrzymania w marcu podniosły się w Warszawie o 1 proc.

Lublin, 6. 4. (AW) Koszty utrzymania w Lublinie wzrosły w ostatnim tygodniu o 1,72 proc.

Znowu konfiskata

„Gazety Warszawskiej”

Warszawa, 6. 4. (AW) Z polecenia komisariatu rządu została dziś skonfiskowana „Gazeta Warszawska”. O godz. 7 rano wyszedł drugi nakład tego pisma w zmienionym układzie.

Kardynał Gasparri

Rzym 6. 4. (PAT). Zaprzeczają tu pogłoskom o chorobie i dymisji kardynała Gasparriego. Należy także przyjmować z zastrzeżeniami pogłoski o ogłoszeniu encykliki o nacjonalizmie.

Wędrowka złota sowieckiego

Berlin, 5. 4. (PAT.) „Voss. Ztg.” donosi, że transport złota w wysokości 5 milionów dolarów, który rosyjski Bank Państwowy próbował zdeponować w Ameryce jak ogwarancję kredytową, a który wskutek interwencji Francji nie został przyjęty przez banki amerykańskie, został załadowany w Nowym Jorku na okręt i wysłany do Niemiec.

Jak donosi „Voss. Ztg.”, nazwisko adresata niemieckiego nie zostało dotychczas ogłoszone.

Stosunki polsko-sowieckie.

Warszawa, 6. 4. (AW) Przed wyjazdem do Spaly Prezydent Rzeczypospolitej odbył na Zamku przeszło

2-godzinna konferencja z premierem Piłsudskim i min. Zaleskim. Konferencja dotyczyła aktualnego stanu stosunków polsko-sowieckich.

Agitacja komunistyczna na kresach wschodnich.

Białystok, 6. 4. (AW) Z Sokółki donoszą, że w dniu 3. b. m. nad ranem znaleziono tam trzy transparenty z napisami komunistycznymi.

Białystok, 6. 4. (AW) Na zasadzie decyzji sądu okręgowego w Białymstoku rozwiązany został za działalność antypaństwową oddział białostocki związku zawodowego robotników przemysłu odzieżowego. Akta zamkniętego związku przekazane zostały starostwu białostockiemu.

O budowę meczetu w Warszawie.

Warszawa, 6. 4. (AW). W warszawskiej kolonii mułmańskiej powstał projekt wzniesienia meczetu w stolicy. Zawiał się komitet budowy, który zajmie się zbiórką funduszy w kraju i zagranicą.

Spotkanie dyplomatyczne w Tatrach?

Wiedeń, 6. 4. (Tel. wł.) Dzienniki zapewniają, że 14. b. m. przybędzie do Smokowca (Szmeksu) w Tatrach prezydent Rzeczypospolitej tureckiej. Kemal Pasza, gdzie nastąpi spotkanie z rumuńskim min. spraw zagraniczn., p. Titulescu. Jak donoszą do Wiednia z Berlina, Niemcy mają być bardzo zaniepokojone temi zjazdami europejskich dyplomatów, wiedząc, że coś się dzieje, w czem nie biorą same udziału. R.

Sukces Labour Party

Londyn, 6. 4. (PAT) W wyniku wyborów uzupełniających w okręgu Linlithmow, spowodowanych przez śmierć członka izby gmin konserwatyści wybrany został członek Labour Party Shinwell, otrzymawszy 14447 gł., gdy kontrkandydaci jego miss Kidd (konserwatystka) zdobyła 9279, a Young (liberał) 5690 gł.

Włochy a Ziemia Franciszka Józefa.

Rzym, 6. 4. (AW). Państwo włoskie domaga się, aby dawna Kolonia austriacka, Ziemia Franciszka Józefa w pobliżu północnego bieguna została przyznana Włochom. Rząd włoski motywuje to żądanie tem, że wyspy

Wypadek trądu w Warszawie

Onegdaj przybyła do stolicy młodziutka Czestochowa, 32-letnia Prakseida Kulka, cierpiąca od trzech lat na uporczywą chorobę skóry połączoną zowrzodzeniem i silnymi bólami. Jeden ze specjalistów chorób skórnych, zbadawszy ją stwierdził, że jest dotknięta trądem. Chorą umieszczono narazie w szpitalu św. Łazarza.

W związku z wypadkiem trądu, który dotknął Prakseidę Kulkę, departament zdrowia, który natychmiast po otrzymaniu wiadomości o wypadku trądu zbadał sprawę wyjaśnia, że chorą przybyła z Baku już zarazona trądem. Blizsze dochodzenia ustaliło, że matka chorej w swoim czasie umarła na trąd, który w okolicach Baku był częstym objawem.

Departament zdrowia zastanawia się nad kwestją izolowania chorej. W Polsce nie ma takich miejsc izolacyjnych dla trędowatych, przeto prawdopodobnie, chorą trzeba wysłać zagranicę, gdzie zamknięta będzie w zakładzie izolacyjnym i za którą piacić będzie rząd.

Nie jest to pierwszy wypadek trądu w Polsce. Ostatnie wypadki były w r. 1812 i dotyczyły przyjezdnych.

Wycieczka do Rumunii

Towarzystwo Polsko - Rumuńskie, celem nawiązania bliższych osobistych stosunków kulturalno-duchowych z inteligencją rumuńską, organizuje zbiorową Wycieczkę inteligencji umysłowo pracującej narodowości polskiej do Bukaresztu.

Wyjazd z Warszawy nastąpi w sobotę 28 kwietnia wieczorem; powrót do Warszawy — w niedzielę 6 maja wieczorem.

Koszty paszportu, wizy, przejazdu w obie strony w kl. III pocłagiem pospiesznym, mieszkania, utrzymania na miejscu oraz zwiedzania miasta, wynoszą zł. 200 od osoby.

Ilość uczestników Wycieczki ściśle ograniczona.

Bliższe szczegóły i zapisy w Biurze Wycieczki: Warszawa, Krucza 4 m. 22 (poprzeczna oficyna, parter), telefon 147 37.

„Pochód Królów Polskich”

W pewnych sferach artystycznych zrodził się projekt ustawienia w Warszawie „Pochodu Królów Polskich” Wacława Szymanowskiego. Upatrzone na ten cel plac przed Muzeum Narodowym przy Alei 3 Maja. „Pochód” miałby być odlany w brązie, a figury jego uczestników byłyby wielkości nadnaturalnej. Sprawę zajmował się ostatnio magistrat m. st. Warszawy robiony też jest nacisk na rząd, aby

Dlaczego w nowym wozie Forda zastosowano poprzeczne resory?

SPRAWA ta jest obecnie często poruszana wśród automobilistów. Nowy wóz Forda model „A” posiada poprzeczne resory, ponieważ dla tej klasy lekkich wozów taki sposób resorowania jest daleko odpowiedniejszy, niż normalny system podłużnych resorów.

Resory w nowym wozie Forda wykonane są z najlepszej stali resorowej. Aby otrzymać jednolitą nośność wszystkich modeli, pióra resoru są obecnie szersze i cieńsze, a ilość piór resoru zależy od typu nadwozia.

Nośność wozu zależy od stosunku martwej wagi wozu poniżej linii zawieszenia resorów do wagi wozu powyżej linii zawieszenia resorów. Im mniejszy ten stosunek tem lepiej wóz nosi.

W nowym wozie Forda ciężar poniżej linii zawieszenia resorów jest zredukowany do minimum, resory same są powyżej samej linii zawieszenia. Natomiast cały tylny most

jest lżejszy, dzięki zastosowaniu stalowego bębna dyferencjału i stalowych pochw osiowych, zamiast, jak normalnie, z żelaza lano-kutego. To samo dotyczy: przedniego mostu, który jest lekki, a wyjątkowo silny, nowego systemu hamulcy i nowych kół stalowych osprychach drucianych. Wszystko to składa się na zmniejszenie martwego ciężaru poniżej linii zawieszenia resorów.

Następnie system ten pozwala na zawieszenie podwozia na trzech punktach; tem samem wszystkie wyginania i ruchy podwozia przy jeździe na złych drogach nie przenoszą się na karoserję.

Duży rozstęp wieszaków tylnego resoru, odpowiednia rozpiętość resoru tylnego, cztery hydrauliczne amortyzatory o podwójnym działaniu — wszystko to składa się na to, że nośność nowego wozu Forda jest wyjątkowo dobra, czy to na złych drogach, czy też na skrętach i niema obawy, aby wóz zarzucał przy hamowaniu na śliskiej lub mokrej drodze.

Po pierwszej już jeździe nowym wożem Forda, nabierze przekonania, że nowe poprzeczne w połączeniu z czterema podwójnie działającymi hydraulicznymi amortyzatorami są wielkim ulepszeniem w całym systemie resorowania.

ROADSTER Zł. 8450. — PHAETON Zł. 8660. — COUPÉ Zł. 10.580.
TUDOR Zł. 10.760. — FORDOR Zł. 11.865. — SPORT COUPÉ Zł. 11.205.
Zederzaki ... Zł. 295. — Ukryte siedzenie Roadsteru i Coupé ... Zł. 410.

Wszystkie ceny rozumieją się f. o. b. Gdańsk łącznie z clem.
Bez podatku obrotowego.

FORD

FORD MOTOR COMPANY A/S · KOPENHAGA · DANJA

WINA

Węgierskie
Deserowe słodkie
Bordoskie białe i czerwone
Burgundzkie
Koniaki
Wódki i Likieri
krajowe i zagraniczne
Vermouth — Szampany

poleca Pw 8336-14,844

Hipolit Robiński

Poznań — św. Marcin 23
Telefony 17-87 i 18-97

zdecydował o wykonaniu tego projektu. Jednak miejska komisja artystyczna wypowiedziała się o nim negatywnie i odmówiła wskazania miejsca, na którym mógłby być ustawiony „Pochód”. Również i czynniki rządowe, zajmujące się sprawami sztuki, odnoszą się nieprzychylnie do tego projektu, to też zainteresowane osoby zamierzają obecnie udać się o jego poparcie do Sejmu.

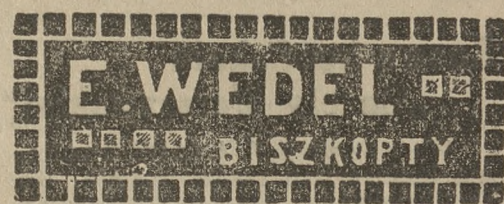
Jak wiadomo, twórca „Pochodu” projektował zrazu umieszczenie go na Wawelu, wskutek jednak krytycznych głosów fachowców sprawa nie doszła do skutku. Obecnie więc upatrzone sobie Warszawę, a specjalnie miejsce przed nowym gmachem Muzeum Narodowego.

Kto chce mieć zapewnioną egzystencję na dzień jutrzejszy, niech kupuje tylko wyroby KRAJOWEGO PRZEMYSŁU.

WPLYW SŁOŃCA NA CERĘ.

Słońce, zwłaszcza wiosenne, działa na cerę, nieprzywykłą w zimie do silnych bodźców promieni fioletowych, ujemnie ponieważ warunkuje grubienie naskórka i oszpecenie w postaci plam barwnikowych. Zapobiegawczo działają kolory: różowy, kremowy i cielisty D-ra Lustra pudru egzotycznego. Wystrzegać się zagraźliwych pudrów z zawartością ołowiu i blizmutu.

Dr. Z. B.

Pw 70,12 6647

AKWAWIT

Najprzedniejsze wódki i likieri

SPECJALNOŚĆ: ←

Wypalanki Winne - Rumy - Araki - Zytziak Wielkopolski
Orange - Cherry Brandy - Curaçao Blanc - Nalewki owocowe

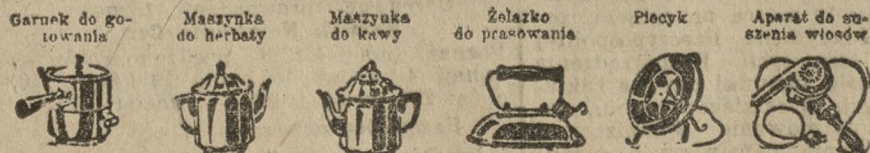
BOLS

NAJLEPZE LIKIERY WÓDKI

Tw 1023

Pw 626188/9-12

Elektryczne Podarunki Wielkanocne

Fabrykat Zakładów Siemens.

Do nabycia w wszystkich składach elektrotechnicznych i Gospodarstwa Domowego.

6190 AW

Protos

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Moralność a ekonomika

Pragnąc dostosować temat dzisiejszy do powagi dnia wielkopiątkowego — niechaj nam wolno będzie rozpatrzeć jedno z tych zagadnień, które w szarzyźnie życia nie zawsze bywają poruszane: na myśli mamy współzależność przejawów życia moralnego i gospodarczego.

Twierdzimy, że walory moralne dodatnie są także ekonomicznie korzystne.

Ekonomiści uważają za szkodliwe gospodarzo zyski jednostronne, pochodzące z cudzej straty, natomiast chwala zyski dwustronne, t. zn. zyski, pochodzące z dobrowolnej wymiany towarów i usług korzystnej dla obu stron, biorących udział w wymianie.

Ta łączność obu światów: moralnego i gospodarczego występuje jeszcze dobitniej na jaw, jeżeli się zważy, że właściwym źródłem bogactwa jest praca i oszczędność.

Co do pracy, to niezbędnym warunkiem podejmowania skutecznych wysiłków gospodarczych jest rozporządzenie odpowiednią sprawnością fizyczną i psychiczną, którą obniża niemoralne zużycie doczesnych dostatków.

Rozumna oszczędność jest niczem innym, jeno ograniczeniem konsumpcji teraźniejszej na rzecz przyszłej, jest w znacznej mierze wyrazem troski o zaspokojenie potrzeb potomków. Warunkiem więc istnienia oszczędności jest pewna wstrzemięźliwość w konsumowaniu.

W Polsce wstrzemięźliwości tej nie widać. Wprawdzie konsumpcja ogólna jest niska, jednak niektóre jej pozycje są uderzająco wysokie. Nietylko bez szkody, ale nawet ku wielkiemu pożytkowi jednostek i ogółu moglibyśmy zmniejszyć spożycie napojów alkoholowych i tytoniu, na które to produkty wydajemy setki milionów złotych rocznie. Kwoty zaoszczędzone tym sposobem po części zwiększyłyby konsumpcję dóbr pożyteczniejszych, po części posłużyłyby do przysporzenia nam kapitałów, których brak tak dotkliwie odczuwamy.

Postęp gospodarczy w czasach nowożytnych uwarunkowany jest rozwojem kredytu, który znow jest zjawiskiem poniekąd moralnie dodatnim, bo opartem na uczciwym dotrzymywaniu przyrzeczeń.

Jak stąd wynika, wbrew dość rozpowszechnionej opinii, uczciwość jest naoczołym dobrem interesem. Nie trzeba jednak wyprowadzać stąd wniosku, że ludzie dlatego powinni przestrzegać nakazów moralności, ażeby sobie zapewnić korzyści, stąd się wywodzące. Lecz to już nie należy do naszej dziedziny, a do zakresu etyki.

Krótkie informacje gospodarcze

— W okresie od 1 do 30 marca rb. okręty przedsiębiorstwa państwowego „Żegluga Polska” przewiozły w wywozie z Polski węgla, drzewa, fosfatów i innych produktów 25 919,8 tonn mtr., w przewozie między portami zagranicznymi 500 tonn mtr. nawozów sztucznych; w przywozie do Polski — fosfatu, nawozów sztucznych, drobniczych i różnych ładunków — 3 113 t. m., razem — 29 532,8 tonn mtr.

— Donoszą z Kowna, że w związku z rokowaniami królewickimi — cały szereg firm kowieńskich zredukował względnie wstrzymał zakupy towarów pochodzenia polskiego, które dokonywane były za pośrednictwem firm niemieckich. W pierwszym rzędzie dotyczy to transakcji naftą i solą.

— Wobec widoków otwarcia wolnego spławu na Niemnie, powstaje niebezpieczeństwo nadmiernego wywozu surowca drzewnego. Celem zahamowania tego eksportu wysuwają przemysłowcy drzewni Wileńszczyzny podwyższenie opłat nawigacyjnych i celnych oraz wzmocnienie akcji kredytowej na potrzeby wileńskiego przemysłu tartaczego.

— Po półtorarocznych staraniach min. komunikacji uwzględniło żądanie olejarni i obniżyło taryfy przewozowe na nasiona oleiste z Wileńszczyzny, przez ustalenie jednolitej opłaty na przestrzeniach od 400 do 700 km. Pozostaje jeszcze konieczność stworzenia stawek ulgowych dla nasion importowanych.

Wydajność pracy a polityka gospodarcza państwa

Z Ligi Pracy otrzymujemy poniższe uwagi:

Wzrost wytwórczości krajowej, zwiększenie konsumpcji wewnętrznej eksportu, od których to czynników uzależniona jest trwałość i wydajność praca stanu gospodarczego państwa, — nie dadzą się zrealizować z pominięciem podstawowego czynnika, jakim jest wydajna praca.

Wobec niedoceniania tego czynnika przez władze w programie gospodarczym, Tow. „Liga Pracy” zwróciło się do członków rządu w obszernym memoriale, w którym zwraca uwagę na szereg okoliczności, obniżających wydajność pracy i niweczających wskutek tego wysiłki w kierunku osiągnięcia poprawy i należytego rozwoju życia gospodarczego.

„Liga Pracy” wskazuje na niewłaściwość powierzenia, wbrew zasadom naukowej organizacji, tej samej dziedziny życia gospodarczego, mianowicie produkcji, dwóm resortom państwowym o niezależnych i rozbieżnych kierunkach działania. Gdy bowiem ministerstwo przem. i handlu oraz ministerstwo rolnictwa mają za zadanie zwiększenie wytwórczości i w tym kierunku rozwijają działalność ministerstwo pracy, nie zajmując się wcale stanem gospodarczym państwa ani podniesieniem wytwórczości i zupełnie je pomijając, zmierza jedynie ku obronie interesów jednej sfery społeczeństwa, mianowicie sfery pracowniczej i to w sposób, obniżający wydajność pracy, podcinający wytwórczość, a w ostatecznym rezultacie przyczyniający bezrobocie i biedę tejże sfery pracowniczej. „Liga Pracy” uważa za konieczne poddanie ministerstwa pracy pod wspólne kierownictwo z minister-

stwem przem. i handlu względnie rolnictwa, na wzór Belgii.

Skutkiem wyżej wskazanej niezależności działania władz jest zbyt pośpieszna w Polsce rozbudowa ustawodawstwa socjalnego, które tylko wtedy może dać istotną korzyść sferom pracowniczym, o ile idzie równoległe z rozwojem życia gospodarczego. W przeciwnym wypadku, jak w Polsce, prowadzi to do ubóstwa. Gdy przeciętny budżet roczny na głowę ludności w Polsce wynosi 500 zł, z czego po odliczeniu 350 zł na wyżywienie i 109 zł na daniny, pozostaje tylko 41 zł na pozostałe wydatki. Niemcowi z budżetu, wynoszącego na głowę 1700 zł, po odliczeniu na żywność 850 zł i na daniny publiczne 450 zł — pozostaje na inne wydatki jeszcze 400 zł, t. j. 10 razy więcej niż Polakowi.

Dowodem zrozumienia nawet przez sfery robotnicze zasady, iż wydajna praca warunkuje dobrobyt społeczeństwa, jest głos robotników, pracujących w kooperatywach budowlanych. „Zdobycz robotnicza”, którzy wołają publicznie: „rzecz niestety, aby za pracę człowieka w Polsce potępiano, aby trzeba było napraszać się, kolatać miesiącami o pozwolenie pracowania dla ulżenia sobie, swoim rodzinom i tą drogą całemu społeczeństwu”.

Widząc w podniesieniu wydajności pracy najważniejszy czynnik rozwoju życia gospodarczego i dobrobytu, „Liga Pracy” zaznacza, że pogląd ten powinien być podstawą polityki gospodarczej rządu i że pod tym kątem widzenia powinien być poddany rewizji szereg istniejących ustaw (między innymi ustawa o czasie pracy, o urlopach oraz o ubezpieczeniach), sprzecznych z potrzebami życia gospodarczego.

Przed otwarciem Targów Poznańskich

Otwarcie Targów — Udział przemysłu krajowego — Dział maszyn rolniczych — Przemysł samochodowy — Udział zagranicy.

Tegoroczne VIII Targi Poznańskie trwać będą od dn. 29 kwietnia do 6-go maja r. b. Uroczyste otwarcie nastąpi w niedzielę, dn. 29 b. m. o godz. 9.30 w sali recepcyjnej M. U. Targu Poznańskiego.

Jak wynika z dotychczasowych zgłoszeń wystawców i zainteresowania sfer gospodarczych Polski, tegoroczne Targi odbędą się pod znakiem powodzenia. Do chwili zamknięcia listy wystawców w połowie ub. miesiąca wpłynęło przeszło 100 proc. zgłoszeń porównaniu z Targami zeszłorocznymi, które, jak wiadomo, były bardzo licznie obsadzone. Nowo-wybudowana hala o powierzchni 7500 m², która ma być na czas oddana do dyspozycji wystawców, służyć będzie do pomieszczenia wszystkich wystawców, dla których z powodu wielkiej ilości zgłoszeń nie było miejsca w dotychczasowych halach targowych.

Na tegorocznych Targach będą reprezentowane wszelkiego rodzaju gałęzie wytwórczości. Wszelkimi obsadzone będą działy: przemysłu ciężkiego, maszyn rolniczych, przemysłu górniczego, metalurgicznego, samochodowego, drzewnego, papierniczego, tekstylnego, konfekcyjnego, chemicznego, artystycznego - ludowego oraz przemysłu średniego i drobnego. — Wszystkie te działy zostały już skompletowane.

Dział maszyn rolniczych z roku na rok powiększa swój udział w Targach Poznańskich. Na tegorocznych Targach tereny, przeznaczone na ekspozycję maszyn rolniczych, okazały się wobec licznie napływających zgłoszeń wystawców zarówno z kraju jak i zagranicy za szczerze tak, że zaszła potrzeba ich rozszerzenia. W tym celu Poznań uchwalił znieść i rozebrać przylegający do terenów targowych Hotel Dworcowy. Uzyskany w ten sposób teren wraz z placem obszernym zajęty będzie przez ekspozycję przemysłu maszyn rolniczych, które nie znalazły pomieszczenia w halach targowych.

Przemysł samochodowy na tegorocznych Targach reprezentowany będzie w całej pełni. Zgłoszeń firm samochodowych nadeszło tak wiele, że wieża Górnosłaska nie zdoła pomieścić wszystkich eksponatów, wobec czego część samochodów umieszczona będzie w Hali Maszyn i na otwartym terenie. Na Tegorocznych Targach

demonstrowane będą ostatnie nowości dziedziny przemysłu samochodowego.

Zwywy oddźwięk znajdują Targi Poznańskie od szeregu lat zagranicą. W bież. roku poza bezpośrednim udziałem Bliskiego Wschodu, tamtejsze sfery przemysłowo-handlowe organizują wycieczki do Poznania. Dotychczas zapowiedziały swój przyjazd na Targi wycieczki z Turcji, Grecji, Palestyny, Syrii, Bułgarii, z Rumunii i z innych krajów. Ponadto przewidywana jest możliwość urzędzenia specjalnego stoiska syryjskiego na Targach.

Na podstawie powyższych danych można już dziś powiedzieć, że tegoroczne Targi Poznańskie wykażą sukces, jakim nie może się poszczycić żadna wystawa czy targi w Polsce.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski Oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 212.764, w gotówce — 212.338; za 100 guld. gd. w dewizach 173.652, w gotówce — 173.304.

(k) Bilans Banku Polskiego na 31 marca r. b. wykazuje następujące zmiany w milionach złotych: Kruszc 556,3, waluty, dewizy i należności zagraniczne 632, razem pokrycie wynosi 1184,4, t. j. zmniejszyło się o 2,7. Waluty, dewizy i należności zagraniczne, nie zaliczone do pokrycia — 211,3, t. j. ubyło 12,3. Portfel wekslowy wzrósł o 20,2 do 495,8. Natychmiast płatne zobowiązania wynoszą 608,8, obieg banknotów — 1127,5, razem 1736,4, t. j. mniej o 6. Inne pozycje pozostały bez większych zmian.

(k) Pozwolenia przywozowe. Izba Przem. Handlowa w Poznaniu stwierdziła, że zachodzą niekiedy pomyłki przy wystawianiu pozwoleń na przywóz towarów zakazanych do przywozu, szczególnie co do miejsca odprawy celnej i nazwy towaru. Pomyłki te powstają zazwyczaj z powodu nienależytego wypełnienia odcinków wiadomości o opłatach manipulacyjnych, które po opłaceniu opłat firmy przysyłają m-stwu przemysłu i handlu. Jeżeli firma zauważy, że przy wypisywaniu zawiadomienia o opłatach manipulacyjnych zaszła pomyłka ze strony ministerstwa, winna pomyłkę tę poprawić przy wypełnianiu odcinka. Skoro natomiast błąd ten został przez firmę powtórzony, przepisanie pozwolenia przywozu dokonuje ministerstwo za pobraniem opłaty, wynoszącej połowę zasadniczych opłat manipulacyjnych, najwyżej jednak 20. — zł. od jednej zmiany. W odcinku u-

wiadomienia należy podać definitywny Urząd Celny, w którym dokonana zostanie odprawa celna sprowadzonego towaru.

(k) Poczta Kasa Oszczędności podaje do wiadomości, że z dniem 1 kwietnia r. b. rozpoczęła rejestrację wkładów oszczędnościowych, złożonych w Pocztovej Kasie Oszczędności w Wiedniu do dnia 31 października 1918 r. Druki, potrzebne do zgłaszania powyższych pretensyj, otrzymać można bezpłatnie w P. K. O. w Warszawie i jej oddziałach oraz we wszystkich urzędach pocztowych. Termin rejestracji kończy się 30 czerwca r. b.

(k) Z M. U. Targu Poznańskiego. Dla wygody klientów Miejski Urząd Targu Poznańskiego, Głogowska 42, zmienił godziny urzędowania w swem biurze, które jest obecnie czynne od godz. 8—13 i od 15—18, a w sobotę od 8—14 bez przerwy.

(k) „Gastronomia” T.A. w Poznaniu. Dnia 26 marca rb. odbyło się roczne walne zebranie akcjonariuszów na sali „Belwederu” w Poznaniu pod przewodnictwem prezesa Rady Nadzorczej p. Jana Pietrzaka. Członek zarządu p. Grządziel przedstawił sprawozdanie zarządu za czas jego urzędowania, t. j. od października 1926 do końca r. 1927, zaznaczając, że w tym czasie uporządkowano gospodarkę Tow., przeprowadzono reorganizację oraz ściślej rewizję przez zaprzyjęzionego rewizora. Przedstawiony bilans zamykający się po stronie aktywa i pasywa sumą 356 051,89 zł (bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 1927 oraz bilans za rok gospodarczy 1927 zamykający się sumą 315 051,80 zł. za potwierdzonej większością głosów i udzielono pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej. Nad punktem 6 porządku obrad, dotyczącym pokrycia strat, spowodowanych przez poprzedni Zarząd i poprzedniego prezesa Rady Nadzorczej, wywiązała się burzliwa dyskusja. Walne zebranie uchwaliło większością 52 proc. kapitału akcyjnego zażądać pokrycia strat od tych którzy, je spowodowali. Po przeprowadzonych wyborach w skład nowej Rady Nadzorczej wchodzi pp. Jan Pietrzak, prezes, Edward Cegielski, Wład. Kurczewski, przemysłowiec, dr. Jan Urbanczyk, Czesław Lausch, Ludwik Wojcieszynski, Aleks. Kotarski, dyr. Browaru Krotoszyńskich, Wład. Rajewski i Maksymilian Brencz. Zarząd spoczywa w rękach p. Juliusza Grządziela.

(k) S. A. „Siew” w Poznaniu. Roczne walne zebranie odbyło się dn. 23 bm. w sali Pozn. Ziemstwa Kredytowego pod przewodnictwem prezesa Rady Nadzorczej p. radcy Grabowskiego. Sprawozdanie zarządu za rok gospodarczy 1926/27 przedstawił członek zarządu p. Kaz. Otmianowski zaznaczając, że szósty okres gospodarczy spółki hodowlanej „Siew” jest ostatnim z trzech letnia, na które rozłożono reorganizację po nabytych w pierwszej 3-letniej fazie przygotowanej doświadczeniach i kończy tem samem i szereg lat niedoborowych. Przedstawiony bilans z rach. zysków i strat za r. 1926/27 balansuje się sumą 850.434,90 zł. Bilans zatwierdzono i udzielono absolutorjum zarządowi i Radzie Nadzorczej. Ustupających z kolei starszeństwa członków Rady Nadzorczej pp.: dr. Jana hr. Szoldrskiego, prof. dr. Niklewskiego i Prota Mileckiego, ziemianina, wybrano ponownie. Ponadto wybrano jako dalszego członka p. Romana Jantę-Polczyńskiego z Zabczyzna. Zarząd spoczywa w rękach pp. Kaz. Otmianowskiego i dr. St. Kurnatowskiego.

Z WYDAWNICTW

(w) P. W. K. Plan budżetowy i jego wykonanie. Otrzymałmy broszurę p. Leona Mikołajczaka, dyrektora finansowego P. W. K. na temat „Plan budżetowy Powszechniej Wystawy Krajowej i jego wykonanie”. Na treść składa się referat wygłoszony na posiedzeniu Związku Banków dnia 29. 3. r. b. oraz cyfry wyjęte z budżetu. Wszystkim sferom zainteresowanym finansową stroną P. W. K. polecamy broszurę tę uważać. Jest ona tem więcej aktualna, że z okazji zamknięcia bilansów poszczególnych instytucji finansowych i przemysłowych, przyczyni się w znacznym stopniu do materialnego poparcia olbrzymiego przedsięwzięcia.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Nabożeństwa w świątyniach poznańskich

Katedra.

Wielka Sobota: O godzinie 20 rezurekcja. — Pierwsze święto: msze św. o godz. 6 (prymarja), 7, 8, 9; 9.30 (z kazaniem); 10.15 procesja wielkanocna i uroczysta suma pontyfikalna; odprawi ją i wygłosi kazanie J. Em. Ksiądz Kardynał-Prymas. Nieszpory o godz. 14.45. — Drugie święto: Msze św. o godz.: 6 (prymarja), o godz. 6.15 (jutrznia); msze śpiewane; o godz. 7, 8, 9; o godz. 9.30 kazanie; o 10.15 suma z kazaniem, które wygłosi ks. prof. dr. Kazimierz Kowalski. Nieszpory o godz. 14.45.

W czasie sumy pontyfikalnej w pierwsze święto i na sumie w drugie śpiewa chór katedralny pod dyktando ks. dr. Gieburowskiego.

Kolegiata św. Marji Magdaleny (Fara).

W pierwsze święto: rezurekcja o godzinie 6, procesja, a następnie cicha msza św. przy bocznym ołtarzu; przy wielkim ołtarzu — jutrznia. Inne msze św.: o godz. 8 i 9 (wotywa); suma o godz. 10 (odprawi ks. prał. Stychel, kazanie wygłosi ks. wiceoficjal dr. Zwolski); o godzinie 12 cicha msza św. Nieszpory, nabożeństwo różańcowe i nauka o godzinie 15. W drugie święto o godz. 6.15 msza św., o godz. 7 — jutrznia; następna msza św. o godz. 8, o godz. 9 wotywa; suma o godz. 10 (kazanie wygłosi ks. prał. Stychel); ostatnia msza św. cicha o godz. 12. O godz. 15 — nieszpory, nabożeństwo różańcowe i nauka.

W czasie wotywy śpiewa chór farny pod batutą p. Sarnowskiego, przy organach p. J. Chmielewski; w czasie sumy chór kościelny pod batutą p. Klichowskiego.

Kościół św. Jana na Komandorji.

Pierwsze święto: rezurekcja o godz. 6, poczem msza św. z kazaniem; suma z kazaniem o godz. 10.30. O godz. 16 nieszpory z wystawieniem Najśw. Sakramentu i procesją, a następnie słuchanie wielkanocnej spowiedzi. Drugie święto. W dniu tym przypada odpust, zwany Emaus. Msze św.: o godz. 8 i 9; o godz. 10.30 suma z procesją i kazaniem; o godz. 16 uroczyste nieszpory.

W czasie nabożeństw śpiewa chór mieszany z towarzyszeniem orkiestry pod batutą p. Musielskiego.

Kościół Bożego Ciała.

Pierwsze święto: rezurekcja o godz. 5.30, procesja, jutrznia i msza św.; następne msze św. o godz. 8, 9, 9.30 (kazanie) i o 10.30 suma z kazaniem; ostatnia msza św. o godz. 12; o godz. 15 nieszpory, nabożeństwo różańcowe, nauka. W drugie święto: msze św. o godz. 7, 8, 9, 9.30 (kazanie), 10.30 (suma z kazaniem); ostatnia msza o godz. 12; o godz. 15 nieszpory i nabożeństwo różańcowe.

Kościół N. P. Marji.

Pierwsze święto: msza św. o godz. 12; o godz. 16 nabożeństwo różańcowe; w drugie święto msza św. o godz. 12 nabożeństwo różańcowe o godz. 16.

Kościół św. Małgorzaty na Śródcie.

Pierwsze święto. O godz. 6 rezurekcja i uroczysta msza święta, godz. 9 cicha msza św.; w drugie święto msza św. o godz. 9 z kazaniem. Śpiewa chór pod batutą p. Ciesielskiego.

Kościół OO. Jezuitów.

W Wielką Sobotę o godz. 20 rezurekcja. W pierwsze święto: msze św. o godz. 6, 8, 9.30, 10.30 (suma z kazaniem). — W drugie święto: msze św. o godz. 6, 8, 9.30, 10.30 (suma z kazaniem). Śpiewy wykona chór kościelny przy kościele OO. Jezuitów pod dyktando p. Siedleńskiego.

Kościół OO. Franciszkanów.

Wielka Sobota. O godz. 20 rezurekcja. — Pierwsze święto. Msze o godz.: 6, 6.30, 8, 9.30 (wotywa),

10.45 (suma), 12.15 cicha msza św. z kazaniem), o godz. 17 nieszpory z kazaniem. — Drugie święto. Msze św. o godz.: 6, 6.30, 8, 9.30 (wotywa), 10.45 (suma), 12.15 (cicha msza św. z kazaniem). O godz. 17 nieszpory z kazaniem. W czasie nabożeństw śpiewa Chór Seraficki pod batutą dyrygenta p. Hermana, wykonana będzie msza Griessbachera.

Parafia Najśw. Serca Jezusowego na Jeźcach.

W pierwsze święto: rezurekcja o godzinie 6, poczem msza św. cicha przy ołtarzu Oblicza Pańskiego. Po skończonej zaś rezurekcji odprawi się przy wielkim ołtarzu uroczysta msza św.; następnie o godz. 8.30 (z kazaniem), o godz. 10 (cicha), o 11 (suma z kazaniem); ostatnia msza św. cicha o godz. 12.45; po południu o godz. 15 nieszpory z różańcem, po nich nauka dla panien różańcowych. — W drugie święto msze św. ciche o 6, 6.45, 7.30; o godz. 8.30 msza św. śpiewana, po niej kazanie; o godz. 10 — msza św. cicha; o 11 suma z kazaniem; ostatnia msza św. o 12.45, po południu o 15 nieszpory, po nich nabożeństwo z wystawieniem i nauką dla członków Apostolstwa Modlitwy.

Pienia przy Grobie wykona chór Stow. Młodzieży Męskiej, a po skończonej procesji, chór kościelny wykona na 4 głosy mieszane z towarzyszeniem organów i orkiestry symfonicznej hymn „Te Deum” Fr. Witta, op. 10, mszę Ryhowskiego, op. 3 i Mottet „Surrexit” M. Hallera, op. 2. O godz. 8.30 chór Stow. Młodzieży wykona mszę I. Grubera, op. 22, a o godz. 11, chór kościelny mszę Gollera, op. 25. Dyryguje p. Olszewski.

Parafia Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie.

W pierwsze święto: rezurekcja o 6, odprawi ks. dr. Iwanczewski; śpiewa I chór Zmartwychwstania. Dalsze msze św.: o 8 i 9.30. Uroczystą sumę odprawi ks. dr. Siara, o godz. 11; na chórze — orkiestra kolegiata; o godz. 12 cicha msza św. W drugie święto ten sam porządek uroczystości. Nabożeństwa świąteczne w powyższej parafii odprawione zostaną z szczególną uroczystością, bowiem parafia poświęcona jest Zmartwychwstaniu Pańskiemu, zatem przypada odpust i 40-godzinne nabożeństwo. Przez całą niedzielę, poniedziałek i wtorek wystawiony będzie Najśw. Sakrament. Na zakończenie 10. b. m. o 17.30 odprawi uroczyste nieszpory ks. prob. Budaszewski. We wszystkich uroczystościach biorą kolejno udział chóry I, II i III.

Kościół św. Wojciecha.

W pierwsze święto: o godz. 6 rezurekcja — msza św. z asystą; następnie msze św. o godz. 8, 9.30 (z kazaniem); o godz. 10 msza z kazaniem dla dzieci; godz. 11 suma z kazaniem; ostatnia msza św. o godz. 12.30. Nieszpory o godz. 15.30. W drugie święto: msze św. o godz. 7, 8, 9 (z kazaniem); o godz. 10 msza św. dla dzieci (z kazaniem); suma z kazaniem o godz. 11; ostatnia msza św. o godz. 12.30; nieszpory o godz. 15.30. (k)

Kościół Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu.

W pierwsze święto: o godz. 6 rezurekcja, msze św. o godz. 8, 9 i 10; — o godz. 11.30 suma z kazaniem. W drugie święto: msze św. o godz. 7, 8, 9 i 10; o godz. 11.30 suma z kazaniem.

W czasie rezurekcji i sumy śpiewa chór kościelny pod wezwaniem św. Grzegorza, przy towarzyszeniu orkiestry wojskowej 58 p. p. Na rezurekcji wykonana będzie msza Grubera, na sumie — msza Fiellego g-dur; w drugie święto w czasie sumy msza Szuberta. Dyryguje p. Michał Ossowski.

Bezczelność komunistów

Uniemżliwiają odbyte pogrzebu.

Gorszące i oburzające zajście, które świadczy wymownie o zaniku uczuć ludzkich u „towarzyszy” z pod czerwonego znaku zdarzyło się w czwartek popołudniu w czasie pogrzebu mieszkanka Winiar, niejakiego Kaczmarka. Zmarł on przed kilku dniami, a zwłoki przewieziono do kościoła przy ul. Miejskiej. Pogrzeb

miał się odbyć na cmentarzu św. Wojciecha, przyczem proboszcz parafii uwzględnił ciężkie położenie rodziny zmarłego, nie pobrał żadnych zwyczajami przewidzianych opłat.

Podczas samej uroczystości oddawania ostatniej przysługi zmarłemu o godz. 17, komuniści urządzili gwałtowną demonstrację, zakłócając porządek chwili. Oto przybyli na pogrzeb Bem z towarzyszami złożył wielki wieniec z czerwonymi szarfami i z napisem:

Maksymilian Powalowski, prezes Towarzystwa miłośników drzew w Poznaniu.

„Drogiemu towarzyszy P. P. S-lewica”. Obecny duchowny, który miał eksportować zwłoki, ks. wikariusz Zuchowski z Winiar, nie mogąc uczestniczyć w pogrzebie, który wywrotowcy usiłowali wyzyskać jako partyjną propagandę, zażądał usunięcia szarf. Wobec sprzeciwu komunistów, zachowujących się nad wyraz prowokacyjnie, ks. Zuchowski nie mógł prowadzić konduktu, zgodnie z przepisami kościelnymi. Nastąpiła bardzo przykra i pełna grozy scena: wywrotowcy zostali niewzruszeni na prośby wdowy, błagającej wprost ze łzami o niezakłócenie spokoju, co uniemożliwiło odbycie chrześcijańskiego pogrzebu jej męża. Po krótkiej, a przykryj kłótni między towarzyszami, ruszył pogrzeb, bez księdza. Trumnę poprzedzało grono wyrostków z papierosami w zębach, zachowujących się w sposób bezprzykładnie gorszący i z lekceważeniem.

Zajście powyższe aż nadto jaskrawo uwydatnia, jak daleko już zaszła beczelność komunistów na naszym gruncie; to też wywołało ono powszechne oburzenie. (k)

W ostatniej chwili

Zaopatrzenie się zawczasu w bilety na bieg „Kurjera Poznańskiego”

Wobec dużego zainteresowania biegiem na przelaz „Kurjera Poznańskiego” jest rzeczą bardzo wskazaną, aby — celem uniknięcia następnie tłoku przy kasie — nabywano bilety w przedsprzedaży, której podjął się na prośbę P. O. Z. L. A. „Dom Sportowy”, ul. św. Marcina 14. Wejściowy kosztuje za ledwie 20 gr., a miejsce na trybunie — 50 gr. Posiadacze wymienionych biletów, przypominamy, wchodzi na boisko od strony Drogi Dębińskiej, aby nie przeszkadzać kupującym w tym dniu i uniknąć nadmiernego zbiegowiska.

Zaznaczamy, że obok wędrownego cennego puharu redakcji „Kurjera Poznańskiego”, gustownego pierścienia z herbem naszego miasta dla zwycięcy, 10 żetonów dla tyłu pierwszych i złotego żetonu, ofiarowanego przez p. S. W. dla pierwszego policjanta — firma W. Szulc ze swej strony daje śliczny srebrny złocony puharek dla Poznańczyka, który zajmie najlepsze miejsce w biegu. Tem samem liczba nagród powiększyła się do 14, czem niewątpliwie nie może się poszczycić inna konkurencja na terenie całej Polski.

„Placówka Żywego Słowa”

zjeżdża po świętach do Poznania.

Zespół „Placówki Żywego Słowa” zorganizowany przez M. Szpakiewicza, od kilku miesięcy pracuje pod kierunkiem art. Janiny Górskiej i przy współudziale A. Górskiego — coraz szerzej rozwija swą działalność artystyczną wśród młodzieży szkolnej i szerokich warstw społeczeństwa. Praca ta poczęta skromnie bez reklamy i rozgłosu, nie nęcąca nowym dreszczem i nie działająca na efekt — zyskuje sobie coraz trwalsze podstawy, czego dowodem jest choćby to, że przy skromnych środkach materialnych utrzymuje i zespala w ciągu półroczną dość liczne grono aktorskie, wytrwale dążące do celu z zapalem i rzadkiem dziś poświęceniem. A cel ten wpływa istotnie z pobudek szlachetnych i ambitnych.

W zamierzeniach swoich, dążąc do nawrotu ku najszlachetniejszej poezji,

W Wielką Sobotę, 7 kwietnia 1928 r.

wyjdzie

„Oreodownik Wielkopolski” o godzinie 10 przed południem.

Kurjer Poznański wydanie wieczorne, ostatnie przed świętami, o godz. 12 w południe.

Biura Centralne zamykamy w dniu tym o godz. 1 po poł., ekspedycję gazet i filje o godz. 4 po poł.

Następne wydanie Kurjera Poznańskiego po świętach wyjdzie we wtorek, 10 bm. o godz. 4 po południu jak zwykle.

WIADOMOŚCI SPORTOWE

ukazą się również we wtorek, 10 bm. rano o godzinie 7.

do źródeł jej, tam gdzie jest ona w zdrowiu, potędze, tudzież do ostoi naszej rodzimości, do polskiej wsi — programy swoje „Placówka Żywego Słowa” oparła na inscenizacjach utworów poetyckich i pieśni ludowych. W interpretacji swej cały nacisk kładła na słowo, jak na wyższe i najdoskonalsze narzędzie myśli i wzruszeń, usuwając wszystko inne na plan dalszy. O ten instrument oparci sięgnęli po środki, które pozwalają im wzmocnić jego oddziaływanie, po deklamację choralną i gest. Nie chodzi im wcale o szukanie nowych efektów, ale o to, by tę całą wartość emocjonalną, jaka leży w rzetelnej poezji, uczynić wartością życiową, mającą obieg i siłę kształtowania myśli i uczuć. W pieśniach ludowych nie chodzi im o etnografię, lecz o drogi do rodzimej urody rzeczy.

Z tym swoim dorobkiem artystycznym nie wiażąc się na stałe z żadnym lokalem, zachowują swobodę ruchu, dając widowiska przeważnie w salach szkolnych, na peryferjach miast i na prowincji, głównie dla szkół. Produkcje „Placówki Żywego Słowa” zdolne są poruszyć w szlachetnym kierunku imaginację i uczucie młodzieży, a nawet przyjąć się i wywołać w niej samoistny ruch do tworzenia własnych wieczornic szkolnych w tym charakterze. Dowodem tego są liczne i gorące podziękowania kierowników szkół i bodaj najwymowniej — 100 widowisk w ciągu 4 miesięcy z 60.000 słuchaczy to w warunkach trudnych, bez stałej sali z nader skromnymi subsydiami i przy cenach wstępu od 20 gr do 1 zł.

Jak się dowiadujemy, „Placówka Żywego Słowa” zjeżdża po świętach na szereg występów do Poznania. Bliższe szczegóły podamy niebawem.

KALENDARZYK

Piątek, 6 kwietnia 1928.

Słońce: wschód 5.17 — zachód 18.34 — długość dnia 13 godzin 17 min.

Księżyc: wschód 20.3 — zachód 4.48 — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji meteorologicznej Uniwers. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 2 st. C. Wiatr południowo-wschodni. Ciężnienie atmosferyczne umiarkowane 751 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 11 st. C., najniższa plus 5 st. C.

Kal. rz.-kat.: Wielki Piątek; jutro Wielka Sobota.

Kal. słow.: Świętobora; jutro Przesława.

Wystawy

Wystawa zbiorowa Fałata w salonie Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych, pl. Wolności 18, otwarta od godziny 11—17, w niedziele i święta od godz. 12—15. Wstępne 1 zł, młodzież 50 gr.

Wystawa grupy „Ogniwo” w salonie Wielkopolskiego Związku Artystów Plastyków, plac Wolności 14 a, otwarta codziennie od 10—16, w niedziele i święta od godziny 11—15.

Biblioteka im. J. I. Kraszewskiego, ul. Wrocławska 17, otwarta codziennie od godz. 12—13 i od 16—19, w soboty od 12 do 15. Abon. mies. 1.80 zł, kaucja 3 zł, wpisowe 50 groszy.

Nocne pogotowie lekarskie ul. Pocztowa 30; tel. 55-55; od godz. 20—8.

ZEBRANIA, ZJAZDY

Kat. Tow. Robotników Pols. przy Farze odbędzie zebranie miesięczne nie w niedzielę 8. bm. lecz dopiero w niedzielę 15. bm. o godz. 15 na sali OO. Jezuitów.

WYCHOWANIE, KURSY

Kurs pracy charytatywnej. Rozszerzając swą działalność, urządziła Katolicka Szkoła Społeczna w Poznaniu w dniach 20-23 marca rb. kursy pracy charytatywnej.

KOMUNIKATY RÓŻNE

Internat Bursy Rzem. im. Staszica urządza dorocznym zwycięzcom uroczyste święcone we W. Sobotę, dn. 7. bm. o godzinie 18 na salce p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej.

KRONIKA MIEJSCOWA

Wielki Piątek jest dniem żałoby w kościele katolickim, przypomina bowiem srogie bicowanie, krzyżowanie i śmierć Zhawiciela na Golgocie.

1 mendel faj 2.40-2.50 zł; 1 litr śmietany 2.80-3.00 zł; 1 litr mleka pełnego 36-38 gr.

KRONIKA POLICYJNA

Gra w konicynkę kwitnie. Niejaki Stanisław Kom z Bydgoszczy, przybywszy do Poznania, zawarł przygodną znajomość z Józefem Lisą, Kanałowa 5.

KRONIKA WYPADKÓW

Wylowił zwłoki dziecka. Pewien wędkarz łapiąc w Warcie pod Naramowicami ryby, pochwylił w pewnym momencie na wędkę karton, związany sznurkiem.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego. W niedzielę 8. bm. jubileuszowe przedstawienie operetki „Druciarz”, która dana będzie po raz 25-ty z pp. Fontanówna.

We wtorek 10. bm. „Tosca” w doskonałym wykonaniu pp. Marynowicz, Czarnckiego i Zaleskiego, kapelmistrz p. Tyllia.

Z Teatru Polskiego. Do soboty włącznie teatr zamknięty. W niedzielę tylko jedno przedstawienie o godz. 7.30 wiecz.

Rezurekcja - Zmartwychwstanie

Rozkołysały się dzwony, zwiastując wieść radosną - Zmartwychwstanie Pana. Ze szczególną rzewnością śpiewać będą pieśń tę wszyscy spieszący na rezurekcję do starożytnego kościoła św. Jana na Komandorji.

Lo - Kittay eksperymentuje! We wtorek, 10 kwietnia o g. 8.15 wiecz. odbędzie się w Domu Ewangeliickim wielce interesujący wieczór eksperymentalny Lo-Kittaya.

Pod włos

Naciągali Bonza. Naciągali dotąd wszystkich Bonzo, naciągali raz Bonza. Siedziałem w kawiarni wieczorem i czytałem gazetę.

wiek kontaktu, doświadczenia jaśnowidzenia, wyczuwanie myśli na odległość, imaginację autosugestywną, przekształcanie ciała, wręcz eksperymenty „Gry wyobraźni”.

FRANCIS MORES, Murzyn-baryton zwany „Czarny Battistini” przyjeżdża po raz pierwszy na wielkie tournée do Polski i wystąpi w Poznaniu w sobotę, dnia 14 kwietnia rb. w auli uniwersyteckiej.

TEATR WIELKI

DZIS - TEATR ZAMKNIĘTY. Sobota, 7. 4. - Teatr zamknięty. Niedziela, 8. 4. „Druciarz”, operetka Lehara.

TEATR POLSKI

DZIS - TEATR ZAMKNIĘTY. Sobota, 7. 4. - Teatr zamknięty. Niedziela, 8. 4. „Turandot”.

TEATR NOWY

DZIS - TEATR ZAMKNIĘTY. Sobota, 6. 4. - Teatr zamknięty. Niedziela, 7. 4. wiecz. „Mąż z grzeźności”.

— Nie zimno panu? — spytał po pewnym czasie i dodał: — Górskie powietrze jest dość ostro. — Górskie powietrze?...

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

CO SŁYCHAĆ W NASZEJ NAUCE?

NOWA PLACÓWKA NAUKOWA.

We Lwowie związało się Polskie Towarzystwo Humanistyczne, którego celem jest badanie literatury i kultury wieków średnich i Odrodzenia, ze szczególnem uwzględnieniem literatury polsko-lacińskiej. Zadanie swoje pragnie Towarzystwo osiągnąć przez wydawanie czasopisma p. t. „Humanitas”, oraz przez ogłaszanie tekstów krytycznych pisarzy tudzież monografij o nich w osobnej Bibliotece. Prezesem Towarzystwa jest Dr. L. Bernacki, dyrektor Ossolineum, wiceprezesem prof. J. Ptasnik, sekretarzem Dr. M. Gębarowicz, redaktorem organu „Humanitas” prof. R. Ganszyniec. Czasopismo to wychodzić będzie półrocznie i dopuszczone będą jedynie artykuły itp. w językach łacińskim, francuskim, niemieckim i angielskim. Będzie to więc pismo o charakterze międzynarodowym.

Z odezw, podpisanej przez liczne grono profesorów Uniw. Lwowskiego, wyjmujemy następujące uwagi: „My Polacy jesteśmy jedynym narodem słowiańskim, który wytworzył humanizm o rozmiarach imponujących: nasza literatura łacińska, u nas prawie nieznaną, posiada jeszcze dziś rozgłos i znaczenie światowe. Charakter naszej literatury łacińskiej jest wybitnie międzynarodowy: zrozumiana być może jedynie na szerokim tle europejskim i porównawczem”.

Towarzystwu zależy na tem, by we wszystkich ośrodkach naukowych polskich powstały koła miejscowe P. T. H. i ruch twórczy dla studjów humanistycznych. Należy się więc spodziewać, że Wielkopolska, która wydała Janickiego, w ruchu tym nie pozostanie na szarym końcu, lecz doceniając doniosłość i piękno tradycji humanizmu, umożliwi uruchomienie miejscowego koła P.T.H. w Poznaniu. Zgłoszenia przyjmuje Dr. J. Morawski, prof. Uniw. Poznańskiego (Zamek, parter). Wkładka roczna wynosi 24 zł.

JAK PRACUJE NASZA AKADEMJA UMIEJĘTNOŚCI.

Prace Polskiej Akademji Umiejętności rozwijają się znów, jak przed wojną światową, w energicznym tempie. Widocznym jest, że jej stan finansowy poprawia się stale, że dzięki nowym siłom naukowym organizuje ona na nowo swe agendy, że i starsi członkowie nie zasypiają na laurach. Wielkie tradycje przeszłości obowiązują. Społeczeństwo śledzi więc z uwagą postępy instytucji dziś najstarszej i przodującej instytucjom regionalnym doborom członków, ożywieniem atmosfery naukowej, wszechstronnością dążeń i przedsięwzięć.

Do nowych jej członków należą Hammer, Kowalski, Lempicki, Kucharski, Chodynicki, Michalski, Huber, Klecki, Loth, Mazierski, Rogoziński. Każdy z nich jest wybitną indywidualnością i posiada za sobą szereg cennych naukowych pozycji. Nauka polska, dzięki im, postąpiła w ostatnich latach ogromnie naprzód. Wzbogaciły się też w nowych członków komisje Akademji. Przybyły nieistniejące dawniej stacje naukowe w Rzymie, przy Lidze Narodów, przy unijnach naukowych międzynarodowych. Fundacja Tyszkowskiego dostarcza funduszy na naukowe wydawnictwa.

Ustalono też plan nowego wydania Encyklopedji Polskiej, wydano monografię o historjografji greckiej Witkowskiego, wyszły podręczniki do nauk ścisłych.

Komisje pracowały energicznie, przynosząc, między innymi, referaty Kostrzewskiego, Bystronia, Kubijowicza, Namysłowskiego. Na wydziałach czytali komunikaty Taszycki, Lisiecki, Sinko, Fijałek, Chrzanowski, Grabowski, Kot, Stern, Czech, Gąsiorowski, Strzykowski, Kowalski. Drukują się korespondencje humanisty Maryckiego. Bardzo obficie przedstawia się dorobek historyków z pracami Gumowskiego, Krzyżanowskiego, Chmaja i innych. Druk aktów unji Polski z Litwą postępuje rażno, tak samo akt króla Aleksandra i nuncjatury Bolognietiego.

*) „Rocznik Polskiej Akademji Umiejętności” za rok 1926—27. Kraków 1928.

Prace poszukiwawcze Ekspedycji Rzymskiej prowadzą się w dalszym ciągu a komisja Atlasu historycznego Polski wydała doniosłą pracę Arnolda o terytorjach plemiennych Polski Piastowskiej od XII do XIV w. Komisja praw. drukuje najstarszą księgę prawa niemieckiego na Zamku Krakowskim. Bada się też dalej historję filozofji w Polsce, jak wskazuje referat Vogelówny o znaczeniu poznawczem sztuki u Hegla i jego modyfikacjach u Józefa Kremera. Jest to nowy przyczynek do badań nad tym pisarzem, którą zainicjował szczęśliwie Kołaczkowski.

Wydział matematyczno-przyrodniczy wydaje biuletyny i rozprawy a komisja fizjograficzna wzbogaca ciągle muzeum istniejące przy Akademji. Orgnizuje się Biblioteka Polska w Paryżu. Plan reorganizacji wyszedł od Franciszka Puławskiego, katalog metodyczny dzieł ukladu Muszkowski. Sejm i Senat spieszą tej zasłużonej instytucji z pomocą. Skatalogowano już w znacznej części bogate jej zbiory urządzono czytelnie i uporządkowano muzeum im. Mickiewicza.

Stosunki naukowe z zagranicą coraz się wzmagają. Akademia wstępuje do „Union Académique” i „Conseil des Recherches”, jest reprezentowana przez swoich delegatów na zjazdach międzynarodowych, powiększa wymianę wydawnictw z obcemi instytucjami naukowemi. Jak stwierdził, w dorocznym przemówieniu, jej prezes Rozwadowski, rozwój Akademji postępuje pomyślnie. Zaufanie społeczeństwa znajduje swój wyraz w darowiznach, które płyną ciągle, dając instytucji siłę finansową, wzmagając poczucie obowiązku i solidarności, zacieśniając węzeł między społeczeństwem a Akademią. Życzyć należy, by podobnie działało się i w innych dzielnicach państwa.

Nie wszystkie zamierzenia Akademji mogły być podjęte przy ograniczonych środkach, ale dążymy śmiało naprzód, dzięki energii naszych uczonych, jak np. światowej sławy badacz Tadeusz Zieliński, którego znakomity odczyt o rozwoju moralności w świecie starożytnym ozdobił uroczyste posiedzenie Akademji 11. czerwca 1928 r. Bogatą działalność naukową rozwija też laureat Akademji i jej sekretarz generalny Stanisław Kutrzeba.

Dr. T. Grabowski.

Poznań.

Tow. Lekarskie we Lwowie odbyło posiedzenie naukowe z następującym porządkiem dziennym: 1) Rezolucja w sprawie szczyptów przeciwgruźliczych. 2) Rezolucja w sprawie zwalczania specyfików i leków zagranicznych. 3) Pokazy kliniczne. 4) Dr. Tyszkowski: O odmie sztucznej obustronnej równoczesnej (z pokazami).

W Tow. im. Kopernika w Krakowie wygłosił doc. dr. Stan. Zuber odczyt p. t. „Geologiczne warunki tworzenia się złóż naftowych”. (n)

Bibliografja regionalna Województwa poznańskiego

opracowana przez Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu na podstawie obowiązkowych egzemplarzy bibliotecznych z obszaru województwa poznańskiego.

Sprawozdanie Sodalicji Pań w Poznaniu pod wezwaniem Niepokalanej Poczecia Najświętszej Marii Panny. Za rok 1927. Poznań. Czcionk. Drukarni Uniwersytetu Pozn. 1928. 8°, str. 30. 2 nłb.

Tydzień Wielki . . . czyli Nabożeństwo Wielkiego Tygodnia. Według najnowszych wydań Mszału i Breviarza. Wyd. 2. Poznań. Warszawa [ltd.] Nakł. (i druk.) księg. (i drukarni) św. Wojciecha. B. r. w. [1928.] 8° m., str. 4 nłb., 591, 1 nłb.

Wiadomości dla duchowieństwa. Organ Zw. Kapłanów „Unitas”. P. red. X. Józefa Prądyńskiego. (Nakł. Zw. Kapł. „Unitas”. Czcionk. Drukarni św. Wojciecha. T. z o. p. w Poznaniu.) [1928.] 8°. R. 15. Nr. 3.

Wyborców. Do . . . polskich do Senatu! Wągrówiec. Powiatowy Komitet Wyborczy Narodowo - Państwowego Bloku Pracy. Tłoczono w Drukarni K. Bonowskiego w Wągrówcu. B. r. w. [1928.] 8°, str. 1. [Ulotka.]

Znaki czasu. Drukarnia Nadnoteczka. Nakł. R. 13. 1928. Nr. 1. 2.

ŻYCIE KULTURALNE

OCHRONA ZABYTEKÓW

W grobach królewskich na Wawelu odnawia się od dłuższego czasu sarkofagi, które z biegiem wieków uległy częściowemu zniszczeniu. W tych dniach Komisja odebrała odrestaurowany przez bronzownika-rzeźbiarza p. H. Waldyna sarkofag Aleksandra Karola; następnie otwarto sarkofag królowej Anny, z którego wyjęto trumnę ze zwłokami królowej i przeniesiono do tymczasowego przechowania; sarkofag oddano do naprawy p. Waldynowi. Znalezione w sarkofagu tym zamkniętą cynową puszkę, z protokółami o dwukrotnej naprawie trumny Anny Austrijaczki w latach 1840 i 1873. (o)

KRAJOZNAWSTWO

Zieleń w Krakowie. Piszą nam z Krakowa: Dokoła naszego miasta powstaje, jak wiadomo, drugi pierścień plantacyj, współśrodkowy z dawnym, otaczającym śródmieście. Idą te nowe planty na razie wzdłuż Alei Trzech Wieszczów, która zaczyna się na skraju Błoń. Będą to drugie „pluca” naszego miasta, płuca Wielkiego Krakowa. Nadto zarząd zadrzewia szersze ulice, zakłada zieleńce i skwery. Tak będą zadrzewione dwa place w śródmieściu: plac Szczepański, czyli Gwardji Narodowej, oraz Kleparz, powstańca na nich wspaniałe skwery. Za kilkanaście lat cały Kraków będzie formalnie tonął w zieleni. (kk)

Zjazd krajoznawczy. Piszą nam z Bydgoszczy: Co roku odbywa Polskie Tow. Krajoznawcze zjazd swych delegatów z całego kraju — co roku w innym mieście. Tegoroczny odbędzie się w Bydgoszczy dnia 15 i 16 kwietnia. Przybędą reprezentanci ruchu krajoznawczego ze wszystkich dzielnic i regionów, z Kresami Wschodnimi włącznie. Drugiego dnia odbędzie się wycieczka krajoznawcza w okolice Bydgoszczy. (kb)

Tow. Krajoznawcze, oddział krakowski odbyło walne zebranie członków. Stwierdzono wybitny rozwój ruchu krajoznawczego wśród młodzieży szkolnej, który daje niespodziewane wyniki. Prace młodzieży są tak nieprzeciętne, że jedną z nich drukuje Akademia Umiejętności. (k)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Program regionalistyczny w Lubelskiem. Piszą nam z Lublina: Nasze Tow. Przyjaciół Nauk utworzyło komisję regionalistyczną, która ułożyła program działania na najbliższą przyszłość. Wygląda ten program tak:

1. Literatura i sztuka, a) zebranie i opracowanie pieśni i przyspiewek ludowych, b) zebranie i opracowanie literackie podań, baśni i klechd ludowych dla użytku młodzieży, c) wydanie kwartalnych zeszytów, jako oddzielnych całości o charakterze monografij wyróżnionych mniejszych regionów, d) wydanie zbiorku wycinanek i motywów ornamentacyjnych. 2. Rolnictwo i Przemysł: a) przeprowadzenie kampanji i wszczęcie akcji przez organizację rolnicze dla ustalenia typu bydła rogatego na terenie regionu, b) spowodowanie akcji dla ustalenia typu przemysłu ludowego, c) urządzenie na jesieni pokazu prac z tej dziedziny. 3. Spółdzielczość. Zanicjowanie i stworzenie ośrodka pierwszej kooperatywy pracy na wzór tego rodzaju instytucji we Włoszech. W celu urzeczywistnienia swego programu stworzyła komisja 16 sekcji. (re)

POLONICA WŁOSKIE

Niewydane rękopisy Carducciego. Nasz korespondent rzymski (P) donosi nam: Zmarła niedawno włoska królowa, Małgorzata ofiarowała miastu Bolonii szereg rękopisów Carducciego, których wydaniem miała się zająć specjalna komisja. Ale wydanie ich wciąż się odwleka. Ostatnio pojawił się protest w sprawie przypominający nieco głośne i u nas niedawno protesty w sprawie wydania dalszych tomów pism Norwida. Nie wydane rękopisy Carducciego obejmują przeważnie pisma o treści historyczno-literackiej (rozprawy o języku i literaturze w czasie od 1183 do 1260, o początkach literatury włoskiej, o poezjach Dantego, o życiu i dziełach Petrarke, o Gino da Pistoia, o Fryderyku II i jego nadwornych poetach, o trubadurach, o życiu Bojarda i Ariosta itd.) (P)

Z estrady i z krzeseł

FESTIVAL PIEŚNI SŁOWIAŃSKIEJ Z UDZIAŁEM CHÓRU POLSKIEGO.

Od 7 do 9 kwietnia odbędą się w Pradze Czeskiej uroczystości śpiewackie o charakterze międzynarodowym, które będą swego rodzaju „olimpiadą śpiewacką”. Olimpiada taka odbyła się w Pradze poraz pierwszy w roku 1904 i już wtedy udział śpiewaków w uroczystościach wynosił około 1800 osób. Tegoroczny festiwal odbędzie się w ramach daleko szerszych, wezmą w nim udział różne związki śpiewacze, które zdobyły sobie sławę na całym niemal świecie. W pierwszym dniu Olimpiady wystąpi w Pradze około 15 chórów; śpiewać będzie ogółem około 4800 osób. Drugi i główny dzień festiwalu poświęcony będzie wykonaniu kompozycji profesora Rudolfa Karla p. t. „Zmartwychwstanie”. Ponadto wykonana zostanie kompozycja znane go kompozytora słowackiego L. Belli p. t. „Wesele Janosika”. Wieczorem dnia 8 kwietnia śpiewać będą słowiańscy uczestnicy festiwalu, a więc Polacy, Rosjanie, Serbowie, Chorwaci, Słowenci i Łużycczanie.

W ramach festiwalu odbywać się ma również ukonstytuowanie wszechsłowiańskiego związku śpiewaków. Trzeci dzień festiwalu poświęcony będzie popisom niektórych wybranych związków czeskosłowackich, które wykonają cały szereg znakomych kompozycji. Program uroczystości przewiduje ponadto wielki koncert młodzieży oraz koncert śpiewaków czeskosłowackich z Ameryki. Ta część festiwalu odbędzie się jednak oddzielnie w terminie późniejszym, w maju, bowiem Amerykanie nie będą mogli prawdopodobnie wcześniej przybyć do Europy.

W festiwalu uczestniczy jak wiadomo chór reprezentacyjny wielkopolski pod dyktando p. Raczkowskiego. Na uroczystości te wyjeżdża z ramienia redakcji „Kurjera Pozn.” nasz sprawozdawca muzyczny p. Lato-szewski.

Jadwiga Dębicka, która śpiewa stale, jak wiadomo w charloittenburskiej Staatsoper została zaproszona na stagię włosko-niemieckie do Barcelony, gdzie w słynnym Teatro Liceo występowały najwybitniejsze siły śpiewackie. Świetna artystka zyskała sobie powszechny aplauz publiczności i prasy, występując jako Zofja w „Kawalerze z różą” Straussa, oraz jako Konstancja w „Uprawdzeniu z Seraju”, w towarzystwie takich artystów jak Schuetzendorf z Berlina, Rosswaenge z Berlina, Diedemann z Wiednia, pani Hussa z Hamburga i Born z Wiednia. (mn)

Dziesięciolecie śmierci Debussy'ego, przypadające na dzień 25 marca obchodzono uroczystym koncertem Filharmonji Warszawskiej, na którym wykonano pod dyktando p. Mateusza Glińskiego fragmenty z Debussy'ego opery „Pelléas et Mélisande” dotąd w Polsce jeszcze nie wystawionej. Partie wokalne wykonali pp.: Stefanja Millerowa (Mélisande), Maurycy Janowski (Pelléas) i Roman Wraga (Goland).

Pucciniego „Turandot” w Paryżu. Wielka Opera w Paryżu wystawiła ostatecznie operę Pucciniego „Turandot”. Premjera odbyła się w obecności prezydenta Republiki i ambasadora włoskiego dr. Mauzonego. Z głosów prasy wynika, że opera zdobyła zdecydowane powodzenie. W głównych partjach wystąpili p. Beaujon i Denya oraz p. Thill. Imponująco wyparła inscenizacja, dająca jak wiadomo duże pole do popisu, zarówno dekoratorowi jak i reżyserowi. (z)

Festiwal operowy w Dreźnie. W związku z premierą najnowszej opery Ryszarda Straussa „Egipska Helena” w Operze drezdeńskiej, projektowany jest festiwal operowy na tej scenie i następujące opery: Uprawdzenie z Seraju, Don Juan, Così fan tutte, Wolny strzelec, Latający holender, Tannhäuser, Śpiewacy norymberscy, Elektra, Kawaler z srebrną różą, Kobieta bez cienia, Intermezzo, wreszcie Verdi'ego „Siła przeznaczenia” i „Macbeth”. (z)

Varia muzyczne. Jerzy Baklanow, znany z występu poznańskiego baryton zaangażował się do opery w Bratysławie, której dyrektorem jest Oskar Nedbal. (z)

Kalwarje w Polsce

Hebrajska Golgota pod wpływem łaciny (Quod est Calvarie locus), przekształciła się na Kalwarję i miano to nadaje się nie tylko wzgórz pod Jerolimą, gdzie spełniła się męka Chrystusa Pana, ale również tym kościołom, czy kaplicom, które ufundowano na pamiątkę Drogi Krzyżowej.

Chrześcijaństwo od najdawniejszych czasów otaczało te miejsca, gdzie Zbawiciel żył, nauczał i cierpiał, jak również dat rocznic poszczególnych czynów Jezusa i faktów z Jego życia. W zamierzonych czasach chrześcijaństwa wierni zbierali się w dni, poprzedzające Wielkanoc, dla odbywania wspólnych modlitw i rozmów; urządzali też jakby procesję pod przewodnictwem swego pasterza duchownego na pamiątkę, iż Matka Boża i apostołowie szli za Chrystusem aż na Golgotę. Nabożeństwo to rozpowszechniło się zwłaszcza od czasów papieża Grzegorza Wielkiego, który je usilnie popierał i przywiązał do niego duże odpusty. Odtąd procesje te, zwane Drogą Krzyżową lub Stacjami, odbywały się wewnątrz Kościoła z zatrzymaniem się przed odpowiednimi obrazami, lub też odwiedzano kilka kościołów. Liczba „stacji” (nazwa pochodzi od popasów ludu izraelskiego podczas 40-letniego pobytu na pustyni; w następstwie tak nazywano zatrzymywanie się Chrystusa Pana podczas Drogi Krzyżowej) początkowo była nie ustalona. W wieku 12-tym było ich zaledwie 4, w 16-tym 11. Gdy Palestyna dostała się w ręce Turków, którzy uniemożliwili niemal pielgrzymki do Grobu Chrystusowego, papież procesjom stacyjnym nadał te same odpusty, jakie otrzymywali wierni za odwiedzenie Ziemi Świętej. Od tego czasu rozpowszechniły się one wszędzie i wreszcie stały się zwykłym wielkopostnym nabożeństwem. W następstwie zaczęto fundować specjalne kapliczki, jako stacje dla odbywającej się procesji. Każda z tych kapliczek przypomina jakiś szczegół z Męki Pańskiej, a cały ich kompleks zwykle zwie się Kalwarją. Do najbardziej znanych w Polsce należą: Kalwarja Zembrzydowska w pobliżu Krakowa, Kalwarja wileńska, paławska, czerska i wejherowska. Po wielkiej wojnie rozpoczęto budowę Kalwarji w Wielu na Pomorzu.

Sławna jest kalwarja Zembrzydowska. W miejscowości tej istniał bardzo stary kościół i klasztor Bernardynów na górze zwanej Zar lub Zarek. Mikołaj Zembrzydowski, późniejszy przywódca szlachty w zatargach z Zygmuntem Wazą i rokосу, nazwanego jego nazwiskiem, postanowił założyć tu „miejsce procesji Drogi Krzyżowej” według wzorów jerozolimskich. Wysłał więc zaufanego dworzanina Hieronima Strzałę do ziemi św. z poleceniem poczynienia na miejscu potrzebnych pomiarów i natychmiast po jego powrocie w 1575 r. przystąpiono do budowy według przywiezionych planów. Kapliczek w liczbie 40 i całą „drogę” powierzył Zembrzydowski opiece zakonników Bernardynów. Istnieją one do dziś i rok rocznie tłumy pobożnych pątników przybywają tu z pielgrzymką.

Niezbyt daleko, w okolicy Sanoka, znajduje się Kalwarja paławska, założona w Pałacach przez znanego pisarza, publicystę i magnata Maksy-

miljana Fredrę w 17-tym w. Nieco starsza jest Kalwarja w Wilnie, rozpoczęta przez biskupa wileńskiego Jerzego Białozora w 1564 r., a dokończona w 17-tym stuleciu przez sufragana wileńskiego Tomasza Zienkowię, pod wezw. Znalezienia Krzyża św. Kapliczki domagają się restauracji, ale są otoczone gorącym szacunkiem przez lud miejscowy, zbierający się tu tłumnie w dzień Zesłania Ducha św.

Oprócz tej, na wschodnich rubieżach dawnej Rzeczypospolitej znajdowało się jeszcze parę miejscowości, posiadających — drogę kalwaryjską; szczególnie pięknym położeniem odznaczała się Kalwarja nad Szeszupą, w dawnym wojew. trockim, ale więcej znane były stacje na Żmudzi, dziś już zupełnie zniszczone.

Na południe od Warszawy, nad Wisłą, znajduje się Góra Kalwarja z kościołem św. Krzyża. W najbliższym od niej miasteczku, Czersku, wznosił się stary, z 13-go wieku pochodzący, kościół, który wraz z okolicą uległ zniszczeniu podczas wojen szwedzkich. Biskup poznański, Stefan Wierzbowski, przybył tu dla odbudowy świątyni i nabywszy sąsiednią wioskę Wołkę Górecką, założył w niej drogę kalwaryjską, również według wzorów jerozolimskich. Pracami jego ogromnie interesował się król Michał Korybut Wiśniowiecki i wystarał się u papieża o odpusty. Kaplice zachowały się do dziś, otoczone czcią i miłością ludu. Do niedawna nie wolno tu było osiedlać się Żydom, a wszelkich przestępstw wysławiano bezwzględnie poza granice świętego miejsca.

Tak samo wedle planów, przywiezionych z Ziemi św. przez ojca Roberta z zakonu Cystersów, rozmieszczono kaplice kalwaryjskie, ciągnące się wzdłuż Wejherowa na wzgórzach lesistych, a ufundowane przez Jakóba Wejhera, założyciela samego miasteczka, generała i hetmana na Pomorzu z ramienia Zygmunta III i Władysława IV. Kapliczek jest 26, wszystkie mają pod fundamentami ziemię, sprowadzoną z ogromnym nakładem kosztów i trudów z odnośnych miejsc w Jerozolimie. Liczne odpusty przyciągają do Wejherowa tłumy pobożnych z całego Pomorza w Wielki Piątek, w dzień św. Jakóba, Wniebowstąpienia i w niedzielę Trójcy Przenajświętszej.

Również na Kaszubach buduje się obecnie Kalwarję w Wielu. Miejscowy proboszcz, ks. Józef Szydzik, w 1915 r. powziął myśl wystawienia jej na pamiątkę wielkiej wojny. Kapliczek będzie 24, dotąd wykończono zaledwie połowę. Rozplanowane są podobnie jak w Wejherowie, lecz naczelni kierownicy: Teodor Mayr, architekt monachijski, i Antoni Kukliński, pilnie baczą, aby kaplice te, budowane przeważnie w stylu modernistycznym, przystosować do wzorów i motywów miejscowych. Już dziś Kalwarja ta ściągają liczne pątników, a coraz więcej artystów polskich, jak Marcin Różek, rzeźbiarz, malarz Gosieniecki z Poznania, przyczyniają się do artystycznego wykończenia tego dzieła, które ma być jednocześnie pamiątką wskrzeszenia naszej Ojczyzny.

W Wielkopolsce najwięcej znane są Kalwarje w Ujściu i w Pakości.

Z. S.

W sprawie stopy procentowej

Zamieszczamy poniższy artykuł jako artykuł dyskusyjny z łona czytelników:

W nr. 136 „Kurjera Poznańskiego” p. prof. dr. Edward Taylor zamieścił artykuł, w sprawie którego czuję się zniewolonym do zabrania głosu. Wprawdzie, o ile chodzi o stronę czysto naukową, uznaję autorytet profesora Taylora i nie pragnąłbym zgół wszczynać dyskusji w tym zakresie. Ponieważ atoli sprawa poruszona przez Sz. autora wrzyna się głęboko w życie praktyczne, dlatego jako stary praktyk uważam się za uprawnionego do odezwania się.

Prof. Taylor rozumuje tak: Ponieważ dopływ kapitałów do banków jest niedostateczny, przeto należy podnieść dyskont Banku Polskiego, a wówczas wpłynę do banków wielka masa pieniędzy, które obecnie właściciele ich wypożyczają poza bankami osobom prywatnym, ażeby tym sposobem osiągnąć większe korzyści.

Jakiegokolwiek byłyby ku temu racje i powody, nie mogą absolutnie zgo-

dzić się na to, aby klin wybijać klinem. Toż lichwiarze, to szkodnicy, którzy tuczą się z nędzy i lekkomyślności innych. Czyż do takich elementów mielibyśmy dostrajać nasze prawodawstwo?

Pozostaje druga strona, praktyczna. Profesor Taylor twierdzi bowiem, że jest to jedyny sposób wydobycia ukrytych kapitałów. Wszelako pozwałam sobie twierdzić, że nie jest to właściwy sposób przyciągania kapitałów. „Auri sacra fames” jest bowiem nienasycona i jeszcze nikomu nie udało się zaspokoić chciwości.

Autor twierdzi, że za wielką jest rozpiętość między odsetkami oficjalnymi, a pobieranymi potajemnie, przytaczając na dowód liczby 12% i 60%. Stosunek oficjalnych do nieoficjalnych procentów przedstawiałby się tedy, jak 1:5.

Czy jednak istotnie przez podwyższenie dyskonta stosunek ten poprawiłby się, to uważam za co najmniej wątpliwe. Przecież zmieniliby się tylko tyle, że 24% np., które uważa się dziś za lichwę, byłoby w danym razie znów „prawidłową” stopą procentową. A któż mógłby wyłapać tych, co ignorując dzisiejsze przepisy o lichwie, obchodziliby je i nadal przy wyższej sto-

pie Przecież ofiar lekkomyślności i bankrutów, gotowych płacić każdą stopę, rekin lichwiarskie znajdują zawsze pod dostatkiem. Znajdywały ich one nawet w czasach przedwojennych, gdy był nadmiar kapitałów.

Sądzę, że profesor Taylor nie zechce przeciwstawić mi dawnych praktyk, kiedy to oficjalnie zupełnie płaciło się po 36% i więcej. Te czasy bowiem, to czasy inflacji, gdzie kapitał państwowy, czy prywatny, usiłował przynajmniej częściowo ratować się przed zniszczeniem za pomocą wysokich odsetków. Dziś takie odsetki potępiamy.

Zresztą: facta docent. Pomimo wścieklej naganki na nasze banki, a szczególnie na nasze spółki, podsypane przez najcięższych naszych wrogów, bankowość polska zaczyna na nowo się rozwijać. I mimo sztuczek zawodowych i półzawodowych lichwiarzy, depozyty w spółkach naszych napływają coraz szerszą falą, czego dowody latwo prof. Taylor może otrzymać, chociażby i od nas. Szereg spółek może nawet już myśleć o tem, aby ponownie rozpocząć pracę o własnych siłach.

Jeżeli atoli autor koniecznie chciałby, aby sprawę dopływu kapitałów uregulować jakimś rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej, to proponowałbym inne, nieszkodliwe, a w rezultacie daleko skuteczniejsze:

Polegaloby ono na tem, że dawaloby wyzyskanemu przez lichwiarza człowiekowi prawo do zwrotu jedynie sumy pożyczonej, bez żadnych procentów. Tak np. ktoś, co otrzymał pożyczkę na 50%, po upływie 2 lat nie byłby już obowiązany do żadnych dalszych spłat, gdyż przez owe 2 lata zapłacił wierzycielowi cały dług, bez względu na formę pożyczki. Gdyby przez takie rozporządzenie kilka poważnych rekinów uczciwie dostało w skórę, ryzykując ponadto konflikt z prokuratorem, to z pewnością odechciałoby im się szybko dalszych eksperymentów.

Niema więc zgół powodu do pesymizmu, absolutnie zaś nie widzę powodu do urzędowego sankcjonowania nadużyć procentowych.

Dr. Celestyn Rydlewski, członek rady nadzorczej Banku Wzajemnej Pomocy.

Wyrok w sensacyjnym procesie o oszczerstwo

Właściciele księgarni „Lectora” skazani na 6 tygodni aresztu.

L w ó w, 6. 4. W sensacyjnym procesie o oszczerstwo na osobie prezesa Izby skarbowej we Lwowie, dra Tadeusza Polaka przez dr. Stanisława Lewickiego, właściciela księgarni „Lectora” i księgarni pocztowych „Lot” i Karola Gwoźdźcia ogłoszono wyrok. O szczegółach procesu, który w szerokich sferach naszego miasta wywołał wielkie zainteresowanie, donosiliśmy. Trybunał ogłosił wyrok, skazujący dr. Stanisława Lewickiego za oszczerstwo na 6 tygodni aresztu z zamianą na grzywnę, t. j. za każdy dzień aresztu po 100 zł, zaś Karola Gwoźdźcia również za oszczerstwo na 3 tygodnie, z zamianą na grzywnę po 10 zł na jeden dzień.

Prokurator zgłosił zażalenie nieważności z powodu niskiego wymiaru kary.

P. Aleksy Strzyżewski z Poznania prosi nas o zaznaczenie — w związku z naszą korespondencją pt. „Sensacyjny proces o oszczerstwo”, że od dłuższego już czasu zerwał wszelkie stosunki tak z Dr. Stanisławem Lewickim, jak i wszystkimi jego przedsiębiorstwami.

Z pobytu gości belgijskich w Poznaniu

W ciągu poniedziałku wycieczka akademików belgijskich zwiedziła katedrę, ratusz i złożyła wizytę prezydentowi miasta p. Cyrylowi Ratajskiemu, następnie zwiedziła zamek i teren Międzynarodowych Targów Poznańskich oraz Powszechną Wystawę Krajową, oprowadzana przez szefa wydziału propagandy zagranicznej, p. Roppa.

O godz. 14-tej wydał w swej willi na cześć gości śniadanie honorowy konsul belgijski p. inż. Henryk Suchowiak, który toastował na zdrowie Jego Królewskiej Mości, Króla Belgów. Podziękował p. Jean Nicodeme, prezes koła politechnicznego Uniwersytetu w Brukseli.

W czasie deseru zabrał głos imieniem Zrzeszenia Akademickich Stowarzyszeń Ligi Narodów w Polsce p. Bolesław Celiński, a odpowiedział p. Gaston Verhas.

Po wspólnej fotografii (która zostanie umieszczona w następnym numerze „Ilustracji Wielkopolskiej”) przed gmachem Opery, sympatycznych gości przyjmowała p. Zofia hr. Żółtowska, u której w czasie czarnej kawy wygłosił p. Witold Bronowski nader starannie opracowany referat o stosunkach politycznych Polski odrodzonej. Prócz akademików belgijskich zauważyliśmy tam pp. profesorów Uniwersytetu Poznańskiego: Dembińskiego, Lissowskiego i Peretiatkowicza, oraz przedstawicieli Polskiej Młodzieży Akademickiej. Za gościnne przyjęcie podziękował pani domu dłuższemu przemówieniem p. Henri Berger.

Wieczorem odbył się bankiet w „Bazarze”, wydany na cześć gości belgijskich przez Poznański Komitet Akademicki. W czasie bankietu wygłosił piękne przemówienie o przyjaźni polsko-belgijskiej prof. dr. Dembiński. Imieniem polskiej młodzieży akademickiej przemówił p. Witold Bronowski, poczem wznosił toast „kochajmy się!”

Nazajutrz już o godz. 8 rano ruszyła wycieczka z przed nowego Domu Akademickiego autobusem Poznańskiej Kolei Elektrycznej na przystanku do szamb. Edwarda Potworowskiego w Goli. Po drodze zwiedzono zamek kórnicki, który wywarł na naszych gościach silne wrażenie. Ruszono dalej do Gostynia, gdzie na rynku oczekiwał na przyjazd gości p. Potworowski w towarzystwie swych synów.

Po zwiedzeniu okazałych urządzeń cukrowni gostyńskiej i wzorowo urządzonego gimnazjum, którym Belgowie byli wprost zachwyceni, rozpoczęto dalszą podróż, tym razem jednak już mniej szczęśliwie, gdyż na czwartym kilometrze przed Golą autobus P. K. E. po raz pierwszy odmówił posłuszeństwa tak, że wycieczka przybyła do pałacu pieszko.

Nadzwyczaj serdecznie i z prawdziwą staropolską gościnnością podejmowali pp. Potworowscy akademików belgijskich w swym pałacu w Goli. Po obiedzie p. Potworowski wygłosił po francusku nader rzeczowy wykład o polskiej gospodarce rolnej i koniunkturach międzynarodowych, poczem goście zwiedzili zabudowania folwarczne, stadninę i wzorowe pomieszczenia służby dworskiej. Wśród serdecznego nastroju przeciągnął się pobyt w Goli do wieczora. W przykrych sytuacjach znaleźli się organizatorzy wycieczki, gdy mimo przeprowadzonych reparacji, autobus P. K. E. nie ruszał z miejsca i ostatnie nadzieje powrotu nim do Poznania zawiodły. Podkreślić jednak należy, że na wiadomość o zepsuciu się autobusu wyjechał osobiście zaraz nocą do Goli sam dyrektor P. K. E., p. inż. Nestrypke.

Dopiero dzięki uprzejmości p. Potworowskiego goście odjechali jego autami do Leszna, skąd następnie koleją do Poznania. Tu przybył pociąg w czasie, gdy już się kończyło przedstawienie „Szeherazady” w Teatrze Wielkim, wskutek czego goście ominęła sposobność ujrzenia Opery poznańskiej.

Po kolacji w kuchni akademickiej w Zamku we środę o godz. 3 rano odjechali Belgowie kurjerem międzynarodowym do Łodzi wśród mieszających się wzajemnie okrzyków: „Vive la Pologne!”, „Vive le Belgique!”

Do omówienia wrażeń z pobytu gości belgijskich jeszcze powrócimy na łamach kroniki akademickiej naszego pisma. Już dziś z zadowoleniem możemy stwierdzić, że Poznański Komitet Akademicki dołożył starań, aby pobyt studentów belgijskich wypadł jak najlepší i cel swój w zupełności osiągnął.

Woy.

Fundacja hr. Anieli Potulickiej na rzecz Uniwersytetu Lubelskiego.

(KAP) Dnia 14 marca r. b. Rada Ministrów zatwierdziła fundację, utworzoną dla Uniwersytetu w Lublinie przez hr. Anielę Potulicką z Potulic (Wielkopolska).

Fundatorka oddała na cele nauki katolickiej cały swój majątek, pragnąc, aby z jego dochodów uczelnia lubelska czerpała środki na swe cele naukowe. Wielki czyn hr. Potulickiej powitany został z wdzięcznością przez Episkopat Polski i odbije się silnym echem w duszy całego narodu, jako przykład ofiary i poświęcenia dla Kościoła i wiedzy katolickiej.

Z POMORZA

Chojnice. (Z Banku Ludowego.) — W ub. czwartek odbyło się walne zgromadzenie członków spółdzielni Banku Ludowego w Chojnicach. Po zagajeniu zebrania przystąpiono do odczytania protokołu z rewizji związków. Rewizji dokonał ks. prałat Bolt rewizor związek P. Nagórski, dyrektor Banku Ludowego, odczytał obszernie sprawozdanie Zarządu. Każda prawie pozycja bilansowa wykazuje w porównaniu z ub. rokiem poważny wzrost, tak że w poszczególnych wypadkach liczy się podwoiły. Obrót ogólny w roku sprawozdawczym wyniósł 3 128 401,88 zł, wobec kwoty 1 522 957,91 zł w roku poprzednim. Wzrost poważny jest przy sumie bilansowej, która osiągnęła cyfrę 278 633,83 zł, czyli że suma w porównaniu z rokiem ub. się podwoiła. Bardzo poważnie wzrosła suma udziałów, która w krótkim czasie osiągnęła sumę 20 577,45 zł. Za bardzo dodatni objaw należy uważać wzrost wkładów oszczędnościowych w sumie 47 429,99 zł; wzrost ten wynosi o przeszło 200 proc. w porównaniu z rokiem ub. Przy końcu nastąpił wybór uzupełniający 3 członków Rady Nadzorczej, w skład której weszli dawniejsi członkowie, mianowicie pp.: Wagner, Smeja i Sentleben. (nw)

Chełmno. (Pośmiertne wspomnienie.) — W cichy wieczór marcowy ułożyła się do snu wiecznego s. p. Godziśława z Łyskowskich Donimirska w majątku Żegotki na Kujawach. Dla słabego zdrowia nie brała już od kilku lat udziału w pracy społecznej. Polka w każdym calu — kupowała tylko u Polaków, a gdy Czeski wprowadziły telegramy narodowe, ona prosiła s. p. Walerego Lebińskiego, redaktora „Dziennika Poznańskiego”, aby jak najprędzej zajął się drukowaniem narodowych telegramów w Polsce. Gdy zaś „niemiecka kolonizacja” w powiecie brodnickim zaczęła wykupywać ziemię polską — ona wraz z siostrami zakłada pierwszy Związek „Ziemiaków — Obywateli”, w celu bronięcia ziemi polskiej przed zachłannością niemiecką. — Niechaj Jej ziemia polska, która tak garoćo mitowała, będzie lekka.

Gdańsk. (K. P. H.) Zarząd Kola Przyjaciół Harcerskiwa polskiego przy Gimnazjum Polskim tworzą pp. dr. Bernard Filarski, prezes; inspektor cel Szymański, sekretarz; radca Kom. Gener. Wołowski, skarbnik — oraz dyrektor Gimnazjum Augustyński, prof. Urbanek, Jezowa, prof. dr. Jeż, Niemcowa, Mularczykowa, Peszkowska, prof. Wojanowski oraz ks. prefekt Nagórski. W dwa miesiące po zorganizowaniu się Kola — zakupiono sztandar hufcowy dla drużyny męskiej i żeńskiej. Zakupiono 2 łódzie morskie, dwa namioty obozowe, szafę na bibliotekę harcerską i odbyto z wynikiem zadawalającym dwa kursy praktyczne dla drużyn męskich oraz zorganizowano kurs wielkanocny dla drużyny żeńskiej. Poświęcenia sztandaru dokonał kapelan ks. Nagórski podczas uroczystej mszy św. w kaplicy Sióstr Dominikanek w Gdańsku. Rodzicami chrzestnymi byli p. ministrowa Strassburgerowa i dyrektor gimnazjum Jan Augustyński. Akademia harcerska z okazji tej uroczystości odbyła się w Domu Polskim.

RADJO

Programy radijofoniczne.

Sobota, 7 kwietnia 1928. Poznań (344,8 m) godz. 13,00 koncert gramofonowy. W przerwie notowania giełdy pienięż. i zboż. towar.; godz. 14,15 komunikaty PAT.; godz. 17,15 gawęda harcerska; godz. 17,35 odczyt p. t. „Geneza polskiego stanu szlacheckiego” — wygl. dr. Zyg. Wojciechowski, d. c. U. P.; godz. 18,00 Rezurekcja (dzwon Zygmunta) transmisja z Krakowa; godz. 19,00 nadprogram; godz. 19,15 odczyt p. t. „Z terenów misyjnych” — na podstawie komunikatu „Agentia Fides” — wygl. p. K. Kapitańczyk, prezes A. K. M.; godz. 19,35 odczyt p. t. „Demon triumfujący” — wygl. prof. Emil Wyrobek; godz. 20,00 koncert religijny. 1. Bach: Dwa wstępy do chorągwi: a) O głowo pełna krwawych ran, b) Zmiluj się nad nami — odegra prof. F. Nowowiejski. 2. Bach: Arja z Pasji św. Mateusza; Bach: Arja z Pasji św. Jana — odśpiewa p. Fedyczkowska. 3. Fr. Liszt: Placze skargi, troski, trwoga, to Chrystusa łzawy chleb i Crucifixus z Mszy h-moll J. S. Bacha — odegra prof. F. Nowowiejski. 4. Lamentacje Jeremiasza, Rossini: Stabat Mater — odśpiewa p. K. Bojarski. 5. Mendelssohn: Arja

z oratorjum „Eljasz”, Nowowiejski: Arja z oratorjum „Quo vadis” — odśpiewa p. Fedyczkowska. 6. a) Patrick-Vrehtblad: „Wielki Piątek”, b) Malling: Śmierć Chrystusa — odegra prof. F. Nowowiejski; godz. 22,00 sygnał czasu, komunikaty: meteor., PAT. i nadprogram.

Radjo FIRMA GREIF, Fr. Ratajczaka 15. sw 7694

Niedziela, 8 kwietnia 1928. Poznań (344,8 m) godz. 10,15 transmisja nabożeństwa z Katedry Poznańskiej. Sumę celebryje i kazanie wygłosi Jego Eminencja ks. Prymas Kardynał dr. August Hlond. Chór katedralny śpiewa pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego; godz. 12,00 odczyt z działu roln. p. t. „O kierunkach rozwoju sadownictwa w Wielkopolsce” — wygl. p. Zygmunt Makowski; godz. 12,25 odczyt z działu roln. p. t. „Stan obecny niemieckiego warzywnictwa” — wygl. p. Helena Nieciówna; godz. 12,50 gawęda reporterska — wygl. p. red. Winiewicz; godz. 17,20 nadprogram; godz. 17,50 audycja dla dzieci w wykonaniu p. Wandy Trojanowskiej; godz. 18,30 odczyt p. t. „Powitanie wiosny u naszego ludu” — wygl. p. Z. Słowińska; godz. 18,50 „Silva rerum” — Busiakiewicz; godz. 19,10 odczyt p. t. „Jak żyją ptaki drapieżne w wielkim mieście” — wygl. prof. Emil Wyrobek; godz. 19,35 odczyt p. t. „Sylwetki pisarzy współczesnych — Andrzej Strug” — wygl. dr. Stanisław Kolbuszewski; godz. 20,00 koncert religijny. 1. J. S. Bach: a) Chrystus zmartwychwstał (chorał z warcjami), b) Toccata i fuga d-moll — odegra prof. Nowowiejski. 2. Händel: Arja z oratorjum „Mesjasz” — odśpiewa p. Rogalska-Daum; 3. Händel: a) Largo, b) Pozwól mi płakać — odśpiewa p. Jarochowska; 4. Haydn: 2 arje z oratorjum „Stworzenie świata” — odśpiewa p. Janusz Nowak. 5. Malling: Poranek Wielkanocy — odegra prof. Nowowiejski. 6. Wagner: Modlitwa Elżbiety z op. „Tannhäuser” — odśp. p. Rogalska-Daum. 7. Beethoven: Dwie pieśni religijne — odśp. p. Janusz Nowak. 8. a) Bossi: Alleluja wielkanocne (fuga) — odegra prof. Nowowiejski. b) Tosti: „Przywróć mi spokój” — odśp. p. W. Jarochowska. 9. Kromolicki: Czwarte pieśni kościelne — odśp. Chór Kolegiaty Farnej. 10. F. Nowowiejski: Improwizacja na temat sekwencji wielkan. „Victimae paschali tantes” — odegra prof. Nowowiejski; godz. 22,00 sygnał czasu, komunikaty: meteor., sportowy i nadprogram; godz. 22,50 muzyka taneczna z „Palais Royal”.

Bateria „ENERGOS” najtańsza bo najtrwalsza!!

16-ta Polska Państwowa Loteria klasowa V klasa 22-gi dzień ciągnięcia.

Table with lottery numbers and prizes. Includes columns for numbers and prize amounts. Example: 164 21 204 317 417 424 433 521 (400) 566 584 688

Large table of lottery numbers and prizes, organized in columns. Includes various prize amounts and winning numbers.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Chór kościelny pod wezw. św. Cecylii przy kościele Bożego Ciała wykona w pierwsze święto Wielkanocne na sumie o godzinie 10,30 pięciogłosową „Missa in honorem Immaculatae” ks. dr. Surzyńskiego. Dyryguje Feliks Ruciński. Nadzwyczajne walne zebranie Choru odbędzie się we wtorek 10. bm o godzinie 20 na salce św. Anny nad zakrystią. Tow. Hod. Gołębi Pocz. „Warta”. Zabawa taneczna odbędzie się w Wielkanoc 8. bm. w sali p. Jaszky. Tama Berydychowska. Początek o godzinie 19. Związek Inwalidów Cywilnych. Zebranie miesięczne odbędzie się w poniedziałek 9. bm. w lokalu p. Dusika przy ul. Głogowskiej 69, o godz. 16. Grono Zwolenników Rozrywek Godziwych im. Mikołaja Reja urządza w drugie święto Wielkanocne w sali p. Tomikowskiego przy ul. Szamarskiego nr. 18 obchód dzielenia się jaskiem. połączone z uroczajeniami. O godz. 17 wieczorek taneczny. Tow. Młodych Przemysłowców. Skarbnik „Funduszu Zapomogowego” p. St. Maliński podaje do wiadomości, iż inkasenci rozpoczynają składkowanie na nową serję 25 t. j. od 121 do 125 wypadku. Składki uiszczac można także na zebraniu lub u skarbnika przy ul. św. Wojciecha nr. 2 a.

KSIEGI STANU GWYLNEGO

Zzony: Dnia 5 kwietnia 1928 r. zgłoszono: Agnieszka Kowalczykowa z d. Walczakówna, mężatka, 59 l. Jan Górecki, palacz kolejowy, 31 l. Józef Anioła, robotnik, 53 l. Janina Ciszakowa 22 dn. Walenty Kaczmarek, robotnik bud., 31 l. Stanisława Kutner z d. Stefańska, 59 l. Czesław Schubert, cukler, 35 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu: Na chleb św. Antoniego: J. W. z próbą o zdrowie 20 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 189 zł. Na Pomoc Naukową im. Karola Marcinkowskiego: składają na fundusz żelazny im. Jana Suchowiaka w czci i w hołdzie dla Zmarłego M. R. 10 zł; S. T. 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 190 zł.

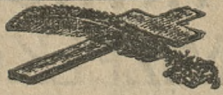
Koniec części redakcyjnej. Za rękopisy niezamówione Redakcja nie odpowiada.

Advertisement for J. KUJAWY WYTWÓRNIA WÓDEK I LIKIERÓW w Poznaniu, Św. Marcin 63. Includes image of a bottle and text: Nie ma nic lepszego nad likiery winiaki kon'aki wypalanki i żytniaki.

Przy cierpieniach serca i zwapnieniu naczyń, skłonności do udaru i ataków apoplektycznych, naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” zapewnia łagodne wypróżnienie bez nadwyrężania się. Naukowe spostrzeżenia kliniczne przy chorobach naczyń krwionośnych dowiodły, że osobom w starszym wieku woda gorzka Franciszka-Józefa oddaje nieocenione usługi. nw 6321

Advertisement for Mydło Rewolwer Majde. Includes image of a soap box and text: Mydło Rewolwer Majde.

Large advertisement for Hartwig Kantorowicz. Text: Tylko dla prawdziwych znawców PODBIPIĘTA STAROPOLSKI LIKIER ŻOŁĄDKOWY. Pw 3198-14.313

Dnia 4 kwietnia 1928, o godzinie 2,30 rano, rozstała się z tym światem opatrzona Sakramentami św. nasza najukochańsza żona i matka, ś. p.

z **Walczaków**

Agnieszka Kowalczykowa

Pogrzeb odbędzie się w pierwsze Święto Wielkanocne, o godzinie 4 po południu, z domu żałoby przy ulicy Karwowskiego 24, na cmentarz w Górczynie, o czym donosi

w imieniu ciężko strapionej rodziny

ks. Stanisław Kowalczyk.

Poznań, Chomiąża.

zw 7680

Konfratrów proszę o Momento.

W środę, dnia 4 kwietnia, zasnęła w Bogu opatrzona Sakramentami św., w 49 roku życia, po krótkich, lecz bardzo ciężkich cierpieniach moja najukochańsza żona, nasza najlepsza i najtroskliwsza matucha, dobra siostra, ciocia i bratowa, ś. p.

Stanisława z Stefańskich Kutznerowa

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 7 kwietnia, o godzinie 4 po południu, z kostnicy Szpitala Miejskiego na cmentarz św. Jana na Śródcu.

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż, dzieci i rodzina.

zw 7679

Podziękowanie

Za udział w uroczystościach żałobnych i za przemówienia, za złożone wieńce i przesłane kondolencje z okazji zgonu, ś. p.

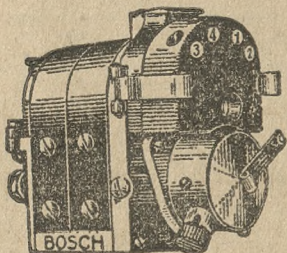
Juljana Brzeskiego

Najprz. Ks. Biskupowi Radońskiemu, Najprz. Ks. Biskupowi Okoniewskiemu, Ks. Kanonikowi Zakrzewskiemu, Ks. Prał. Kłowski, Ks. Radyca Sołtyśkiemu, Ks. Dziekanowi Rankowskiemu, Ks. Dziekanowi Wilkansowi, Ks. Dziekanowi Rólskiemu i innym Wielebnym Księżom, J. W. Panu Wojewodzie hr. Bnińskiemu, Wiceprezydentowi Izby Rolniczej p. Stefanowi Ponikiewskiemu, b. Prezesowi C. T. G. Dr. Tadeuszowi Szuldrzyńskiemu, p. Plucińskiemu, Prezesowi i Prezesom pow. oddziałów W. T. K. R. oraz Wiceprezesowi Dr. Trzczińskiemu, reprezentantowi b. Prowincjonalnego Komitetu Wyborczego hr. Zółtowskiemu z Czacza, przedstawicielom Koła Ziemian pow. szub.-żnińskiego, w szczególności p. Konst. Gozimierskiemu, delegatom K. R. Szczepanowa i Barcina, w szczególności p. Brzezińskiemu z Rydlewa, reprezentantom miasta Barcina, Redakcji „Kurjera Poznańskiego”, Dyrekcji Zw. Obr. Kr. Zach., przedstawicielom ziemiaństwa wielkopolskiego oraz mieszczaństwa, ochotniczej straży pożarnej Wapienna i Sokolstwu, Ludowi wiejskiemu, Przyjaciołom i Znajomym...

serdecznie dziękuję

Juljanowa Brzeska z rodziną.

Poznań, ul. Matejki 60.

„Centrala Magnetów”

Inżynier Paweł Schendel

Poznań, ul. Składowa 12.

Tel. 15-70

Założ. 1918 r.

Magnety, oświetlenie samochodów i startery wszelkich systemów.

Warsztaty Bosch'a. nr 4931

4-6 pokoi

na cele biurowe w śródmieściu poszukuje zaraz poważna instytucja. Zgłoszenia do „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 14,472

Pw 8170-14,472

Dnia 5 kwietnia 1928 zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy syn i brat, ś. p.

Bohdan Lisewski

przeżywszy lat 22. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, o godz. 15,30 z domu żałoby ul. Szamarzewskiego 26a.

W głębokim smutku pogrążeni

ojciec i bracia.

Poznań — Gdynia.

zw 7693

Dnia 4 b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Władysław Wieczorkiewicz

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 7. 4. 1928 r. o godz. 4 po poł. z domu żałoby przy ul. Woźnej 13 b.

O liczny udział w pogrzebie prosi

Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.

Wypadek 120.

nr 1828/4

Osiedliłem się w Poznaniu jako adwokat.

Biuro moje mieści się przy ul. Dąbrowskiego 35/37.

Dr. Rudolf Damm

adwokat,

b. prokurator sądu okręgowego.

zw 7682

Ważne dla automobilistów.

Kierunkowskazy

w różnych wykonaniach jak:

Index, Ysuno, Iris, Motax i t. d.

poleca

bpw 6435

Pierwszy Zakład Wulkanizacyjny

W. MÜLLER, POZNAŃ, ulica Dąbrowskiego 34.

5 do 10 000 dolarów

na pierwszą hipotekę poszukuje zaraz poważnie i dobrze prosperujące przedsiębiorstwo przemysłowe, będące w pełnym ruchu (wartość 400 tysięcy zł.) Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 14,464

Pw 8368-14,464

Biura nasze przenieśliśmy

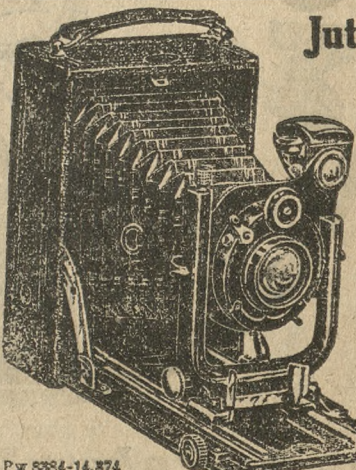
z ul. 27 Grudnia 14

na ul. 27 Grudnia 10.

Starkowski i Komorowski

adwokaci, telef. 31-95.

nr 3564

Jutro... jutro!!!

„Jutro napewno pójdziemy do fotografa!” - tak mówi sobie tysiące ludzi, a lata przechodzą!

*

Zamiast odkładać z dnia na dzień, lepiej jest kupić sobie aparat fotograficzny w firmie:

Pw 8384-14,874

Poznań, „CAMERA”, ul. Ratajczaka 3.

Jedynym pragnieniem Twego syna jest mieć na Święta nowe ubranie!

Ubranka dla chłopców poleca nowootwarta firma

J. OKOPIŃSKI
ul. Półwiejska 2

Pw 8338-14,254

także zamieniłaby się w słupek soli, gdyby, — żyjąc dziś zobaczyła wytworne, trwałe i tanie polskie pończochy z marka „Czapla” 2 pary dla reklamy sprzedaje przedstawiciel

Al. Malinowski
Wały Zygm. Augusta 10

Kw 883

Dzielną

kasjerka

z dobrymi referencjami potrzebna zaraz lub 15 b. m., do oddziału przy Alejach Marcinkowskiego 8. Zgłoszenia osobiste zw 7676

Cukiernia Warszawianka Poznań Nowa 4

Rutynowany kupiec (drogerzysta)

na stanowisko kierownicze, włącznie podróżowanie może się zgłosić zaraz. Zgłoszenia do „PAR”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 14,517

Pw 8385-14,517

UCZEŃ

z branży artykułów męskich mający 2^{1/2} roku praktyki pragnąłby dokonać nauki w tejże branży lub pokrewnej. Zgłoszenia do Kurj. Poz. pod zw 7671

Na święta!!!

Noże do szynki, noże kuchenne, noże stołowe i widelce. Łyżki - Łyżeczki, Formki do ciast i legumina poleca w wielkim wyborze, po możliwie najniższych cenach

ED. KARGE

POZNAŃ - ul. Nowa 78.

Pw 8198-14,208

Mamusiu, co Tatusz ponakupował!

Radość dzieci ogromna! Jesteś bohaterem dnia! Zrób niespodziankę i kup daktyle, pomarańcze, banany, orzechy i migdały

u Kosickiego — Gwama 10

**Nowości
Wiosenne**

**SUKNIE WŁÓCZKOWE i TRYKOTOWE
BLUSKI, KAMIZELKI i ŻAKIETY
W ZNANYM WIELKIM WYBORZE
ORAZ NISKICH CENACH POLECA**

S. KACZMAREK

UL. 27 GRUDNIA 20

Pw 8383-14,481

**Jest pewna, że się domyślisz!
Wierzy w Ciebie i czeka!**

NA ŚWIĘTA — NA DYNGUS

oczekują Panie 12 miesięcy! — Bądź gentlemanem!
Perfumy, wody kwiatowe i kolońskie, kremy, pudry
jako podarki wielkanocne poleca jedyna w Poznaniu

„Perfumerja Paryska“ Dworzańskiego
Gwarna 10.

**Polski Czerwony Krzyż,
oddział poznański**

komunikuje, że nr. 4762 wygrał święcenie od p. Przy-
były, prosząc o odbiór takowego jak również mniej-
szych wygranych dotąd nieodebranych najpóźniej do

soboty, dnia 7 godz. 11 rano.

Po czasie tym wygrane zostaną odesłane dla chorych
żołnierzy 7 Wojskowego Szpitala Okręgowego. zw 7838

Pw 7815-1381

DUROMIT
Beton do posadzek niezrównanej trwałości i odporność.
Gustaw Glaetzner
Poznań 3, Mickiewicza 36. Telefon 6580 i 6328.
dw 3567

Wyjechałem
wracam 12 b. m.
WŁADYSŁAW HEJNOWICZ
dentysta
KILINSKIEGO 7 dw 3666

Kilka milionów jednorocznych
wysadków sosnowych
oraz wysadki drzew liściastych poleca na sprzedaż
Zarząd Leśny Fundacji „Zakłady Kórnickie“
w Kórniku, poczta Kórnik. dz 3427

Letnisko-Bablin
pod Obornikami — Wielkopolska — stacja kolejowa
Uroczę położenie wśród lesistej okolicy nad malowniczymi
brzegami Warty. Urządzenie nowoczesne. Światło elek-
tryczne. Liczne rozrywki — tenis, plaża nad Wartą
i łódki. Otwarcie sezonu nastąpi 1 maja. Zgłoszenia przy-
muje: ZARZĄD LETNISKA, Poznań, Dyrekcja Kolejowa,
pokój 214. Telefon 20-83, 56-09. Pw 8379 14,478

!!Uwagze Szan. Czytelników!!
Na warunkach niezwykle dogodnych polecamy
radio, rowery, maszyny do szycia, eufony, zegary
i wiele najnowszych wynalazków doby obecnej.
Szczegóły wraz z ilustrowanymi cennikami na rok
1928 wysyłamy bezpłatnie po otrzymaniu adresu.
Adresować: M. OKOŃ, Warszawa, Zielna 11,
telefon 121-66.
Pw 8247-62,258

Dzierżawa majątku
400 mórg, w Poznańskim, tylko pszenno-buraczana, dre-
nowane, bonit. 4,80 mk., 10 mórg prima łak, dwór 9 pokoi,
budynki masywne, 26 koni, 35 krów, ca 40 świń, martwy
kompletny, garnitur par, komunikacja w miejscu, dzier-
żawa na 8—12 lat, z prawem pierwokupu, tenuta z morgi
2 ctr., do objęcia ca 90 tys., ewentl. sprzedaż. Warunek:
Wielkopolanin, dobry rolnik. Poważni reflektanci zechcą
podać piśm. zgłosz. do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 7677.

Większe ubikacje
frontowe parterowe nadające się na każde przedsiębior-
stwo z garażem, w górnej części św. Marcina od 1 lipca r. b.
do wynajęcia. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 7625

**Nie zapominaj przy zakupach wielkanocnych
o smacznej i apetyt wzbudzającej musztardzie stołowej**

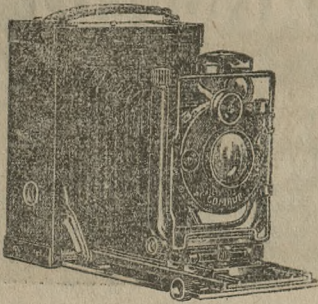
Palermo T. z o. p. Fabryka musztardy Poznań, ul. Szewska 7. Telefon 38-04

dw 3562

CO ROBIĄ OFIARY WORONOWA?

Jak wiadomo, małpy po wycięciu im gruczołów, nadają się na smalec, — wiedząc więc o tem, że karjera ich jest już skończona, zapamiętałe oddają się fotografowaniu!

Pw 8385-14,898

Taką wiadomość podaje londyński korespondent „Daily Gazette”. — Powtarzamy ją na jego odpowiedzialność. — Firma K. GREGER przy ul. 27 Grudnia 20, która posiada najdoskonalsze aparaty w Polsce, — zaprzecza prawdziwość tej notatki z Londynu!

Pokrycia meblowe
najkorzystniej

Centrala Dywanów
Kazimierz Kuzaj
ulica 27 Grudnia 9.
Największy magazyn specjalny w Poznaniu
Parter, I. piętro i sutereny. Rok zał. 1896.

Pw 7292-10,352

Zał. 1845

HURTOWNIA WIN
LEOPOLD GOLDENRING
Poznań, Stary Rynek 45 Telefon 30-29123-45
Własne piwnice w Mąd pod Tokajem na Węgrzech

WINA OWOCOWE

własnej wytwórni polecam również z beczki
Własna gorzelnia winiaku.
zw 7626

OPONY SAMOCHODOWE

najprzedniejszych fabrykatów jak:
Firestone — Goodyear — Michelin - Bibendum
poleca: bpw 6434

Pierwszy Poznański Parowy Zakład Wulkanizacyjny

W. Müller

Poznań, ulica Dąbrowskiego 34.

Przeznaczenie!

Jeżeli Ci brak energii, równowagi, jeżeli cierpisz moralnie i nie znasz wyjścia, przyjdź osobście lub napisz do psychogralologa Szyllera-Szkolnika — Autora prac naukowych redaktora pisma „Świt”. Nadesłaj charakter pisma swego lub zainteresowanej osoby (los Twój zależy nie tylko od Twoich zdolności i czynów lecz od ludzi z którymi się łączysz). Zakomunikuj imię, rok i miesiąc urodzenia, kawaler, żona, wdowiec, liście osob najbliższej rodziny, a otrzymasz szczegółową analizę charakteru, określenie zalet, wad, zdolności i przeznaczenia. Odpowiedzi na szczerze zadane pytania, jak również noroskop słynnego medium M-ile Evigny. Wszystkim Czytelnikom Kurjera Poznańskiego szczegółową analizę wysyła się po otrzymaniu zł 3,— (zamiat zł 5,—), można znaczkami pocztowymi. Osobście przyjmie 12-7. Protokół, odczyty, podziękowania najwybitniejszych osób stolicy. Warszawa, Psycho-Gratolog, Szyller-Szkolnik. Redakcja „Świt”, Nowowiejska 32 m. 6, róg Marszałkowskiej. Ogłoszenie wyciągi założyć do listu. nw 8804

Większych
ubikacyj handlowych

nie wyżej I. piętra, przy Starym Rynku lub w przyległych ulicach, poszukuje poważne przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowe.

Zgłoszenia z podaniem rozmiaru ubikacji proszę skierować do biura ogłoszeń „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 14,482. Pw 8382-14,482

"4711"

przynosi
szczęście
na
Wielkanoc

Wybór skromnego подарunku z okazji świąt Wielkanocnych jest rzeczywiście bardzo łatwy. Poco się długo zastanawiać! Podarunkiem najbardziej przez damę oczekiwanym jest "4711" — przyjemny w zapachu, wywołujący świeżość i czar, jako symbol nadchodzącej wiosny.

Eau de Cologne

No. 4711

Generalny przedstawiciel na Rzecz Republiki Polska: Zygfryd Bochner i S-ka, Działalca.

KIEROWNIKA

oddziału maszyn-linotyp

poszukujemy o ile możliwości zaraz. Zgłoszenia upraszamy tylko piśmienne z odpisami świadectw. Reflektujemy na osobę z bogatym doświadczeniem

Drukarnia Polska, T. A.

Poznań, św. Marcin 70. w 700

Zajęcia

na popołudnia wzgl. godz. wieczorne przyjmie doświadczony ksiązkowy-bilansista, obeznany dokładnie z regulowaniem ksiąg i sprawami podatk., władza polsk. i niem. Łask. zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod „Książkowy-bilansista”. P 8379

W tutejszej administracji wakuje posada

sekretarza policyjnego

z poborami kl. XI. pragmatyki dla urzędników państw., 15% dodatkiem komunalnym. Reflektanci, dokładnie obeznani z sprawami policyjno-administracyjnymi, zechcą wnieść podania z życiorysem i odpisem świadectw do 20 kwietnia r. b. Inwalidzi wojskowi przy równych kwalifikacjach mają pierwszeństwo. dw 3674 **Magistrat m. Kępna.**

Potrzebny doświadczony

GAZOMISTRZ

do większego miasta powiatowego (Wlkp.) Posada do objęcia od 1 maja r. b. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 7655

PIELĘGNUJECIE DACHY PAPOWE!

szef hetman
Zółkiewski poleca i kan-
serwować dachy.

PRZEMYSŁ SMOŁOOCOWY Sp. z o.o.

dawn. Lindenberg

BIURO: Poznań ul. Libelta nr. 12 Tel. 3263
FABRYKA: w Starołęce-zał. 1897 Tel. 1123

poleca

papę dachową w najlepszych gatunkach-smołę destylowaną, lepnik-karbolineum-olej pędny i inne produkty smołowcowe własnej destylacji.

Specjalność: wykonywanie prac dekarских różnego rodzaju.

ARTYKUŁY DROGERYJNE
CHEMIKALIA KOSMETYKI
NATANIEJ
F.G. FRAAS NAST
POZNAŃ UL. WIELKA 14

Kupię

regal akcydensowy

w dobrym stanie. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 7672

Stół
rozciągany, używany, sprzedam.
Zwierzyniecka 20. II. prawo.
zd 65 196

Przetarg ofertowy

Magistrat stołecznego miasta Poznania zamierza wydać w drodze przetargu publicznego wykonanie prac malarskich, włącznie dostawą materiałów, w blokach VII-IX kolonii robotniczej, przy ul. Wspólnej i Rolnej w Poznaniu.

Zawiadomienie o przetargu

na dostawę strzemion i żelaz do ogłowi, który został ogłoszony w „Polsce Zbrojnej” Nr. 92 z dnia 31. 3. 1928 r.

M. S. Wojsk. Dep. Art. L dz. 6328 /Zaop.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, dnia 11 kwietnia r. b. sprzedawca będącym wierzycielem daćemu za natychmiastową zapłatą za gotówkę, w miejscowościach Smolarni, Gogolach i Między wyszczególnione przedmioty:

- ca 15 000 m³ drzewa budulcowego, ca 300 m³ kantówki w rozmaitych rozmiarach, ca 300 m³ szalówki i ball angielskich, 12 koni roboczych, 6 par półszorków, 6 wozów roboczych.

Licytacja rozpocznie się o godz. 12 w poł. w Smolarni, stacja kolejowa Między, powiat Czarnków. Objeżdżać można 30 minut przed rozpoczęciem licytacji. Warunki kupna zostaną na miejscu przed przetargiem zapodane.

SKOTNICKI, komornik sądowy, we Wronkach.

KONKURS

na posadę nauczyciela języka polskiego z przedmiotem pomocnym (język obcy albo historia polska),

nauczyciela francuskiego, nauczyciela matematyki i przyrody, nauczyciela gimnastyki ze śpiewem od 1 września 1928 r. dla miejskiego gimnazjum męskiego.

Wymagane pełne kwalifikacje lub prawo do nauczania. Uposażenie według norm państwowych i 25 proc. dodatku miejscowego.

Zgłoszenia pisemne z życiorysem i odpisem świadectwa do 15 maja 1928 r., których się nie zwraca przyjmując dw 3653

Magistrat w Zninie.

Przetarg upadłościowy

We wtorek, dnia 10 kwietnia r. b. o godz. 10 przed poł. sprzedawca będącym w lokalu upadłej firmy: Hurtownia Apteczno-Drogerska, Adam Ueberle, Bydgoszcz, ul. Stenkiwicza 69 róg ul. Dworcowej najwięcej daćemu za gotówkę wszelkie zapasy artykułów aptecznych i drogerskich jak i urządzenia biurowe i handlowe. Sprzedawca może nastąpić w całości (taksa inwenturowa 10 000,00 zł) lub też w oddzielnych partjach i drobniejszych ilościach. Przybicie cen ofertowych, zastrzegam sobie. Leon May, zarządca upadłości, majątek, Bydgoszcz, Pl. Wolności 1. Tel. 973. nw 6497

OGŁOSZENIA DROBNE

Większe ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Napisowy wiersz tusty 30 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

SPRZEDAŻE

Naręczony

ślubne obrączki, pierścionki, spile, naszyjniki, zegarki i wybór stonowanych podarków polecam korzystnie Usługą fachową, własny warsztat. Chwiłkowski, Poznań, Św. Marcin 40. zdw 65 073

Wiosenne

zabawki, piłki gumowe, foremki do piasku, obręczki i inne najtańiej u Jankowskiej, Podgórną 10. Pw 8115-1324

Fróter

szcztotki, szelki, mydo i artykuły do prania poleca Skład fabryczny St. Piątkowski ul. Półwiejska 4. zdw 62 743

Farby

pokosty, lakiery poleca skład farb St. Piątkowski, ul. Półwiejska 4. zdw 62 744

Najpiękniejsze

fartuski wszelkie wielkości znajdują u Jankowskiej, Podgórną nr. 10. Pw 8114-1324

Meble

najtańiej na raty poleca Kalkus, Wrocławska 19. zdw 64 545

Lakiery

podłogowe poleca skład farb St. Piątkowski, ul. Półwiejska 4. zdw 62 742

Pończochy

rekawiczki damskie, eleganckie i trwałe również pończochy dla dzieci, specjalnie długie, najtańiej u Jankowskiej, Podgórną 10. Pw 8117-1324

Kostium

granatowy, sukienki, płaszcz czarny wiosenny, sukienka jedwabna (roz), na średnią figurę sprzedam korzystnie. Mickiewicza 7, III. lewost. zdw 64 623

Meble

wycielane, garnitury klubowe w skórze i gobeliny, kanapy, leżanki kupię się najtańiej P. a Chwiłkowski, Poznań, Św. Wojciech 4. na raty i za gotówkę. d 5369

Markiza

szama swiżająca się, patent Hein, 460 cm, długa St. Klupiec, Gwarana 14. zdw 64 339

Dla niemowląt

garnitury z wózek, sukienka płaszczka czarna, najładniejsza u Jankowskiej, Podgórną 10. Pw 8118-1324

Motocykl

„Sarolea” 5 HP, supersport, samochód „Ford” model 25 motor 4 HP do zapędu, wszystko w dobrym stanie na sprzedaż J. Luszczak, Środa. zdw 65 044

Elewator

do słomy, 2 żniwiarki, kostarka, strutownik tarczowy na zapęd mechaniczny, wszystko w dobrym stanie na sprzedaż J. Luszczak, Środa. zdw 65 043

Koronki

prześlizne nowo nadeszły, Jankowska, Podgórną 10. Pw 8116-1324

Samochód

ciężarowy na kardanie, nośność 2 tony, w bardzo dobrym stanie, przed miesiącem świeżo renowowany, gotowy do jazdy sprzedam natychmiast bardzo tania, Fr. Radomski, Centrala Samochodów, Poznań, ul. Dąbrowskiego 32, telefon 6687. zdw 64 919

Dębina

okrągłaki cem 20 mtr. od roku cięta odda Majętność Morasko (p. Owńska), stacja Strzeszy. zdw 64 954

Sportowe

nagrody, medale, puchary żetony, obrączki, wybór, ceny konkurencyjne. Gąsiorowski i Frankowski, Poznań, Św. Marcin 34, tel. 55-23. zdw 65 094

Perły

brylanty, najpiękniejsze imitacje dobrej prosperuacji, w wielszym powiatowym mieście gdzie wyższe szkoły z powodów rodzinnych ma sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 370

Kapelusze

damskie kupię się najtańiej u Szczańskiego, Aleje Marcinkowskiego 25. Kw 696-97

Wielki

wybor artykułów męskich po cenach najniższych poleca. Piętrzykowski Wielka 8. Pw 7651-11515

Filce

siodła i inne dostarczają natychmiast po cenach konkurencyjnych. K. Kunert i S.ka. T. z o. p., Poznań, plac Św. Krzyski 1, telefon 29-21. Pw 7761-13261

Nieprzemakalne

plótna, gotowe płachty, z tegoż i namioty, dostarczają natychmiast R. Kunert i S.ka. T. z o. p., Poznań, plac Św. Krzyski 1, telefon 29-21. Pw 7762-13257

Cegielnie

Polecamy do natychmiastowej dostawy rurki filcowe bez szwu, białe, wszelkich rozmiarów. R. Kunert i S.ka. T. z o. p., Poznań, plac Św. Krzyski 1, telefon 29-21. Pw 7763-13253

Gdynia

Do sprzedaży i wydzierżawienia placu domy ubikacje handlowe i prywatne. Na odpowiedz znaćek zakup wszelkich materiałów budowlanych. „Transit” Dom Komisowo-Handlowy, Gdynia, ul. 10 lutego willa Ela. nw 6984

Tanio

się ubierzesz, umeblujesz w Domu Komisowym Św. Marcin 78a Pw 6832-04179

10% opustu

do światła na dywany i kilimy przy gotówce. Maria Krausowa, Plac Wolności 11. zdw 62 717

Ogródek

działkowy, wozorów urządzone, z mecnem opłotowaniem, altana, pompa, całkowitem urządzeniem, drzewami owocowymi sprzedam. Zgłoszenia Kurjer dpw 3631.

Dom

w Mosinie, przy ul. Poznańskiej, masywny z małym ogródkiem, obciążony wymiarem, wolne dwa pokoje i kuchnia, zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia: Dybalski, Mosina, Rynek 4. zdw 65 168/4

Meble

wyprzedaje za gotówkę po znacznie niższych cenach do 7. 4. rb. Szpryngacz ul. Wielka 13. Pw 7338/9-12.129/30

Części

do rowerów, maszyn do szycia i gramofonów stale na składzie. Skład rowerów „Kastor” Św. Marcin 55. nw 3790

Wyjazdowe

konie, 2 pary szorów lando, 4 koła, platforma na sprzedaż Św. Marcin 46. zdw 65 081/82

Willa

Puszczykowo, 10 minut od dworca, 5 pokoi, kilka mórg ogrodu, cena 25 000 na sprzedaż. „Fortuna”, Wrocławska 33/34, II. lewo, tel. 63-68. zdw 64 942

Meble

najtańiej kupisz u St. Dobrowolskiej, Poznań, ul. Woźna 12, na rożnik W. Garbar, Telef. 38-76. zdw 65 277

Motor

8-konny z mocarną szerokokłówną, bez czyszczenia, w dobrym stanie sprzedam za 1600 zł. Trybalski, Opalenica. zdw 65 236

Rower

nowy, pierwszorzędnej marki nie mieknie jest zaraz korzystnie na sprzedaż. Gdzie? wskaże eksped. Kurjera Poznańskiego zdw 65 292.

Skład

papierni, polaczonej z galerią dobrze prosperująca, w wielkim powiatowym mieście gdzie wyższe szkoły z powodów rodzinnych ma sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 370

Kanarki

piłne śpiewaki sprzedaje. Skarbowa 17, podwórko, IV ptr. zdw 65 231

2 konie

gniade, walachy, 1,75 wysokości, 9 i 10 lat tania sprzedam. Kiss, Przemysłowa 27, tel. 31-57. zdw 65 235

Skład

artykułów spożywczych sprzedam. Oferty Kurjer zdw 65 241.

Pies

bardzo ostry, dobry stróż, nadający się do każdego przedsiębiorstwa, tania. Wskaże Kurjer zdw 65 171.

Rower

męski za 100 zł sprzedam. Kruszewskiego 9, III. I. jw 9657

Majutki

gospodarstwa, różnych wielkości mamy do sprzedania i bardzo dużo dzierżaw większych i mniejszych, także z niemieckich rak. Agropol Krajewski, Poznań, Dąbrowskiego 2, tel. 65-71. zdw 65 210

Wytwórnice

techniczno-chemiczną sprzedam, za 5.000 zł. Oferty Kurjer zdw 65 200.

Młyn

motorowy, przemiał 80 ctr. wraz z gospodarstwem 6 mórg ziemi, z powodu wyjazdu za 45.000 zł sprzedam. Józef Nowak, Górna Wilda 50, I. zdw 65 205

Szafe

do rzeczy, rozbita, wielkość 2,30x1,70 sprzedam. Zupańskiego 8a, II. p., prawo. zdw 65 135

Rower

męski wolny bieg na sprzedaż. Górna Wilda 91, Wysocki. zdw 65 194

Motocykl

z przyczepką, „Indian”, 12-konny, w najlepszym stanie, z światłem elektrycznym, gotowy do jazdy sprzedam korzystnie. Zgłoszenia Kurjer zdw 65 255.

Biurko

debowe, nowoczesne, jak nowe tania na sprzedaż ul. Czesława 13. skład. zdw 65 236

Jadalnię

debową, masywną sprzedam tania. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 65 248.

Sprzedam

ork. i koncert, skrzypce i tenor. Kilńskiego 13, II p. prawo. zdw 65 242

Motocykl

w dobrym stanie, gotów do jazdy sprzedam. Gilewski, Bóżnicza 16. rw 1825

Rower

wyścigowy sprzedam. Bajon, Jasna 12. rw 1826

Czy

byłaś w „Taniem Sklepie”, Kraszewskiego 5? Idź, a przekonasz się, że tam kupisz najtańiej rozmaite bielizny, pończochy damskie, dziecięce, rekawiczki i skarpetki. zdw 65 280

Meble

po niższych cenach poleca Pluciński, Woźna 7. zdw 65 588

KUPNA

Szafe

używana na książki kupię. Oferty Kurjer zdw 65 173.

Porteplan

kupię. Cena Kurjer zdw 64 555.

Brylanty

złoto, srebro kupuje firma Boiesław Tarkowski, Poznań, Plac Wolności 11. Pw 6261-33.2

Majątków

ziemskich różnej wielkości dla poważnych reflektantów poszukuję. Marian Cink, Wrocławska ul. Przedmiejska 6. nw 5089

Kupię

zraz domek z gościńcem ewtl. składem kolonialnym pobliżu Poznania. Oferty do Kurjera zdw 64 455

Młyna

do 300 ctr. przemiału poszukuję celem kupna. Oferty do Kurjera zdw 65 222.

Poszukuję

parceł budowlanej około 1 000 m² lub zamienie parcele za działką. Oferty Kurjer zdw 65 240.

Kto

dostawia hurtownie tucze oraz lekarstwa bydłoco. Oferty Kurjer zdw 65 181.

Piekarnię

dobrze prosperująca kupię w miasteczku, warunek duży obrót, składowy, wpłace 40 tys. zł. Güntzel, Morzewo, pow. Chodzick. zdw 65 214

Kowadło

używane kupię „Wulkan”, Szamarzewskiego 47. zdw 65 155

Skład

poszukuje w większym mieście w Poznaniu, w Pomorzu, składzie cukierkowy lub cukierni. Zgłosz. do Kurjera Pozn. zdw 65 133.

Dom

w Poznaniu kupię, przy wpłacie natychmiastowej 25.000 zł. Oferty Kurjer Poznanski zdw 65 197.

Poszukuję

kupna małego domu przy wpłacie 5.000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdw 65 156

6x9

aparatury fotograficznej kupię. Zgłoszenia z ceną do Kurjera Pozn. zdw 65 281.

Dom

ze składem kupię, agenci wykiuczeni. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 65 138/9.

PIENIADZ

100-200 zł poszukuje na krótki czas paniąka pracującą. Procent zapewniam. Zgłoszenia do 64 253.

Poszukuję

młynarza jako udziałowca do założenia młyna spółkowego z gotówką. Ubikacja dawniej gorzelnia, droga na miejsce bita, 5 km. od Poznania, 3 km. od stacji kolej. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 64 978

Poszukuję

współnika do większego młyna, z udziałem około 100.000 zł. Dzieścio pokójowe mieszkanie z wszelkim komfortem zapewnione. Zgłoszenia zdw 65 048.

1 500-3 000 zł

pod dobry zastaw i procent poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. zdw 65 250.

Drogerja

w mieście prowincjonalnej, poszukuję pożyczki długoterminowej do 3.000 zł. Najchętniej od kobiety. Późniejsze ożenek niewykluczony. Gwarancja zapewniona. Oferty Kurjer zdw 65 215.

10.000

złoty pożyczki na I-hipotekę kamienicy wartości 100.000 zł. w mieście powiatowym poszukiwana. Zgł. pod zdw 65 195.

Sprzedam

hipotekę tysiąc dolarową. Oferty Kurjer zdw 65 218.

400 zł

pożyczki poszukuję, pewna gwarancja. Oferty Kurjer zdw 65 273

Pożyczki

do 1 000 zł pod dobry zastaw poszukuję. Oferty Kurjer zdw 65 251

1 000-2 000 zł

poszukuje pod pewien zastaw, wysoki procent. Zgłoszenia Kurjer zdw 65 252.

DO WYNAJECIA

Mieszkania

1, 2, 3, 4 pokoje, kuchnia z dzierżawą odda „Columbia”, Woźna 11, I p. zdw 65 236

Kuchnia

do wynajęcia z niekrepującym wejściem, ewentl. z przynależnościami dla bezdzietnego małżeństwa. Zgł. do Kurjera Pozn. pod zdw 65 212.

Mieszkanie

5 słońcanych pokoi, z wszelkim komfortem i garażem samochodowym lub bez garażu na korzystnych warunkach do oddania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 65 187.

Mieszkania

1-pokojowe 500 zł, także 2, 4 i 5 pokojowe wprost od gospodarza tania wskaże Jackowiak, Wrocławska 12. zdw 65 264

5 i 2

pokoje mieszkanie zaraz do nabycia. Wskaże „Verbun”, Aleje Marcinkowskiego 19. zdw 65 275

SZUKA MIESZK.

Poszukuję

kawalerskiego mieszkania z kuchnią. Telef. pożądany. Zgłosz. do Kurjera Pozn. zdw 65 170.

Poszukuje

się mieszkania komi, 8-10 pokoi na Jeżycach. Zgł. Kurjer Pozn. zdw 65 182.

2-3

pokoje parter lub I. piętro, w pobliżu centrum na cichej ulicy poszukuję od gospodarza, od 1 maja lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 65 179.

4 pokojowego

Ostrzeżenie.

Wobec tego, że ostatnimi czasy zdarzają się liczne nieporozumienia, wynikające z tego, że w jednej i tej samej gałęzi produkcji istnieją dwie firmy o bardzo podobnym brzmieniu, a mianowicie:

Wytwórnia Techniczno-Chemiczna „TRYUMF“

właścicielka: K. JAROCKA, Poznań, ul. Strzelecka 25

oraz później założona, ze względów konkurencyjnych

Wytwórnia Techniczno-Chemiczna „TRUMF“

właśc.: Walenty Pierzechalski & Jan Kowalewski, Górna Wilda 106

pozwalamy sobie zwrócić uwagę naszym P. T. Odbiorcom, że nasze wypróbowane i pod każdym względem jaknajlepiej skoncentrowane domieszki do paszy:

„TRYUMF“ „LAKTAN“ & „EKWIN“

wytwarza i sprzedaje wyłącznie tylko ze znakiem ochronnym:

Wytwórnia Techniczno-Chemiczna „TRYUMF“

właśc.: K. JAROCKA, Poznań, ul. Strzelecka 25 tel. 36-16.

Z naszej strony wdrożyliśmy już przeciwko firmie „TRUMF“ odpowiednie kroki w celu uniknięcia na przyszłość wszelkich nieporozumień przy dostawie naszym P. T. Odbiorcom w myśl ustawy o **nieuczciwym półzawodnictwie.**

Dzierżawę
młyna motorowego w pełnym biegu. 80 do 100 cfr. na dobę oddam. Objęcie 3-6 tysięcy złotych. — Zgłosz. Kurjer zdw 65 288.

LETNISKA

Rabka.
Nowo otworzony pensjonat Kalina od 1 maja Tania kuracja lub idealny wypoczynek Pokoje słoneczne. werandy oszklone, kuchnia dyetyczna. Zgłoszenia: Rabka, Kalina. zdw 65 288

ZGUBY

Zaginął
portfel z papierami wojskowymi, z wykazem osobistym na nazwisko Walenty Ciesielski. Proszę o zwrot za wynagrodzeniem do Komisarjatu I. zdw 65 254

Zgubiono
książkę wojskową na nazwisko Franciszek Markowski. zdw 65 263

Uprasza
się pana, który omyłkowo został pakczi w księgarni Niemierkiewicza. Plac Wolności 11. o odbiór takowej za zwrot kosztów ogłoszenia. zdw 65 316

Pies
czarny wilczek zginął. wabi się Kruzeczek. Za wynagrodzeniem proszę o łaskawe oddanie Polna nr. 18. restauracja. zdw 65 278/9

... Tokio odciski tylko „Cornoplast“ apt. L. Sikorskiego może radykalnie usunąć! **Żądać wyraźnie „Cornoplast“ we wszystkich aptekach i drogeriach.**
Pw 8356-14,418

OSOBISTE

Kto
ma adres p. Józefa Jasiewicza, brłego obywatela z Witebszczyzny, obecnie w Poznańskim zamieszkałego, niech będzie łaskaw zgłosić go, pod adresem Józef Świechowski, poczta Zasule, pow. stołpecki. zdw 64 787

J.I
Wesołych Świąt życzy Tobie Helcia. zdw 65 288

Niezapominajka.
Z niecierpliwością czekam listu. Wesołych Świąt! Wacyk. zdw 65 287

ROZMAITE

Kapelusze
damskie, elegancko modnie po cenach bardzo przystępnych wykonuje w przeciągu 24 godzin. Plac Wolności 7. I. lewo. zdw 63 658

Bacznosc!
Biore nowe i używane obuwie w komis. ewentl. na większe partie, mam lokal do dyspozycji. Przyjmę także posadę jako zastępcę kierownika, Paszkiewicz. Wodna 7. III., wejście z Siusarskiej. zdw 656 041

Kapelusze
damskie elegancko, modnie po cenach bardzo przystępnych wykonuje w przeciągu 24 godzin. Plac Wolności 7. I. lewo. zdw 63 658

BACZNOŚĆ! STAĆ PROSTO I RÓWNO W RZĘDZIE A FOTOGRAFJA JESZCZE DZIŚ BĘDZIE!
Fotografować jest tak samo trudno jak jeść, pić lub spać! Każdy jest utalentowany, gdyż zrobione zdjęcie wywołuje w ciągu 3 godzin za opłatą minimalną firma

KAZIMIERZ GREGER, 27 Grudnia 20

Wyotrzyć
należy na święta noże do szynki, noże kuch., noże i widelce stołowe. Prace te wykonuje starannie i szybko Szlifiernia Ed. Karge. Poznań, ul. Nowa 7/8 Pw 8197-14,209

Ruletki.
Ciekawe, pożyteczne wskazówki, jak wygrać dużo pieniędzy małym kapitałem. — Adresować: „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod 54.101. Pw 8381-54,102

Panienci
jako medele poszukuje rzeźbiarz. Zgłoszenia codziennie od 10-7. Strumykowa 24. I. lewo. zdw 65 137

OŻENKI

Panne
do lat 27, przystojna, poważna, z cośkolwiek majątkiem posłubi kawaler lat 30, blondyn, na stanowisku kasjera na wsi. Panny, mające zamierzenie do wsi rąca nadesłać swe dane z podobizną do Kurjera Pozn. pod zdw 65 220.

Kawaler
lat 33, blondyn, na samodzielnym stanowisku, pozna pannę (najchętniej sierotę) celem ożenku. Szczegółowe oferty możliwie z fotografią uprasza się złożyć do Kurjera pod zdw 65 221.

Kawaler
w średnim wieku, kupiec, mający, właściciel kamienicy poszukuje towarzyszkę życia, panny inteligentnej, przystojnej, pięknej budowy, z dobrze sytuowanej rodziny. Łask. zgłoszenia uprasza się do 15 bm. do Kurjera zdw 65 217. Dyskrecja zapewniona.

Blondynka
lat 20, przystojna, miła, z skromną wyprawą pragnie poznać mężczyznę celem ożenku. Zgłoszenia Kurjer zdw 65 289.

Kawaler
30-letni, urzędnik VIII stopnia, ożeni się z wdówką wysoka, zamężna. Zgłoszenia Kurjer pod zdw 65 290 „Szybka decyzja.“ n011.obh b

NAUKA

Zdolnej
korepetytorki poszukuje dla ucznia III gimn. kl. Zgłoszenia od 3-4 ul. Fredry 2, IV p., dom frontowy. dw 5648

Kroju
udziela prywatnie wszelkiego rodzaju miesięcznie, trzynastoczennie podług berlińskiej metody Hirscha, oraz kroje z francuskich czasopiśmie na specjalne zamówienia. Dobkowa, Grunwaldzka 5. front, wys. parter. zdw 65 211

Zdolnej
korepetytorki poszukuje dla ucznia III gimn. kl. Zgłoszenia od 3-4 ul. Fredry 2, IV p., dom frontowy. dw 5648

MUZYKA

Skrzypek
i pianista z repertuarem mogą się zaraz zgłosić. Adres, wskaże Kurjer zdw 65 193.

Pianino
krzyżowe do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 65 192.

SZUKA PRACY

Ostroszenia do 30 słów w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Pielegniarka
niemowląt poszukuje posady z dobrymi świadectwami od 15 lub 1. 5. Oferty Kurjer zdw 65 154.

Młodszy
registrator z praktyką u adwokata poszukuje posady od 1. 5. 28 r. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera zdw 65 148.

Pana
inteligentna, znająca język polski, francuski i niemiecki, z dobr. domu, chciałaby objąć posadę wycieczki pani domu, towarzyszyki lub w charakterze posady do dzieci. Łask. zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 65 213.

Chemik
absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Przemysłowej w Krakowie, z bardzo dobrymi świadectwami, z praktyką laboratoryjną szuka odpowiedniej posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod zdw 65 145.

Sympatyczny
duet damski poszukuje posady, najchętniej na letnisko. Zgłoszenia Krotoszyn, Rynek 14. Alfa Graetzówna. dw 3561

Szofer
mechanik, trzeźwy, sumienny, z dobrymi świadectwami i poleceniami poszukuje posady Łaskawe zgłosz. Kurjer zdw 65 140.

Poszukuje
kierownictwa prowadzenia restauracji, kawiarni, może być sezonowo. Miejscowość obojętna, długoletnia praktyka solidność. lat 40. Oferty Kurjer zdw 65 141.

Kierownik
przyjme kierownictwo większego hotelu lub pensjonatu, długoletni fachowiec z większą kaucją. Łask. zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 65 134.

Przykrawacz
lat 31, poszukuje posady, zaraz lub 15. IV. W wolnych chwilach mogę także i szyc. Łaskawe oferty do Kurjera Pozn. zdw 65 186.

Pomocnik
lat 29, z branży kolonijalnej i delikatesów, z ukończoną handlowką, szuka jakiegokolwiek posady ekspedienta, magazyniera lub podróźniwego. Wymagania skromne. Dobre referencje. Zgl. do Kurjera zdw 65 168.

Krawcowa
wykonuje garderobę damską. — Górna Wilda 13. I. lewo. zdw 65 261

Ogrodnik
szofer poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować pod adresem: Józef Kłapa, Szamotyły, ul. H. Wybickiego 6. zdw 65 271

Biuralistka
z 3-letnią praktyką poszukuje od 15. 4. wzgl. od 1. 5. posady jako kasjerka w większym majątku. Zgłoszenia do „Par“, Toruń, Szrocka 46 pod „785“. Pw 8386-64,143

Osoba
średnich lat, znająca się na dobrej kuchni, prasowaniu, szwicu oraz wszelkich pracach domowych poszukuje posady w większym domu lub samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 65 291.

Poszukuje
dobrej posady dla mej dziewczynki, władającej językiem polskim i niemieckim, która 7½ roku była u mnie i z powodu mego wyjazdu mnie opuszcza od 15 bm. lub 1. 5. rb. Zgłosz. Półwiejska 1. I p., prawo do wtorku, godz. 1-3. zdw 65 314

Sportowe przybory kupuj wprost w fabryce

„ESKO“ Sporting, Kraków
ul. Sporty 21
CENNIK GRATIS I FRANCO
Pw 8180-70,184

Wykonuje
wszelką garderobę damską i dziecięcą szybko, tanio, podług najnowszych czasopiśmie. Szwalnia, ul. Gwarna 18. III. lewo. zdw 65 113/14

Ogrodnik
z wieloletnią, dobrą praktyką we wszystkich gałęziach ogrodnictwa, dobry nasionowy, selekcjonista, szkółkarz, kawaler, lat średnich poszukuje posady. Zgłoszenia: Szczytki, poczta Trzyczyn, pow. bydgoski, W. P. Dobrowolski, dla ogrodnika J. Gawrońskiego. zdw 65 016

Porządna
dziewczyna poszukuje posługi. — Oferty Kurjer zdw 65 234.

Ogrodnik
szofer z dobrymi świadectwami poszukuje posady najch. na majątek. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 65 178.

Kołodziej
stolarz na karosie lub wagony osobowe poszukuje posady jako dekorator. Zgłoszenia Kurjer zdw 65 177.

Narządźiarz
specjalista na przykrocie, młodszy poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 719.

Trzeźwy
sumienny, uczciwy, i pracowity człowiek, lat 30, żonaty, bezdzietny, inwalida 50-procentowy, poszukuje posady życiowej jako wózny w instytucji naukowej lub państwowej. Przeszłość beznażanna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 64 474/5.

Panienska
znająca wszelkie prace biurowe, pisząca biegle na maszynie „Orzel“ poszukuje posady. Zgl. Kurjer zdw 64 951.

Bufetowa
działa poszukuje od 15. 4. lub 1. 5. posady. Oferty do Kurjera zdw 64 975.

Ogrodnik
z wieloletnią dobrą praktyką we wszystkich gałęziach ogrodnictwa, dobry nasionowy, selekcjonista, szkółkarz, kawaler, lat średnich poszukuje posady. Zgl. Szczytki, W. P. Dobrowolski, dla ogrodnika J. Gawrońskiego. zdw 65 016

Chłopiec
do posyłek, uczciwych rodziców może się zaraz zgłosić. Z. Warsz. cżyński, Sw. Marcin 43. zdw 65 132

Ekspedienta
lub ekspedientki poszukuje przedsiębiorstwo branży radiotechnicznej zaraz do składu. Zgłoszenia tylko sil pierwszorzędnych, posiadających odpowiednią praktykę i poważne referencje przyjmujemy „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod 13,398. Pw 8177-13,398

Pomocnik
blacharski, instalatorski i dekarcki może się zaraz zgłosić. F. Grygier, Kepno, Rynek 6/7. nw 6471

Dziewczynka
do 16 lat, z dobrą wymową do czteroletniego chłopczyka potrzebna u Sz., Poczta 26. III., lewo. zdpw 65 185

Adwokat
w powiat mieście na Pomorzu (Śad Okręg.) poszukuje zastępcy do notariatu i adwokatury na czas od 14/V. do 7/VII rb. Zgłoszenia z podaniem warunków nadsyłać do Kurjera Pozn. pod dw 3655.

Apteka
Sumińskiego w Krotoszynie poszukuje asystenta od 1. 5. Miejszkanie bez ulryzm, w domu. Proszę o referencje i warunki. dw 3654

Apteka
W. Balcerak w Koźminie poszukuje pomocnika aptekarskiego zaraz lub później (język niemiecki konieczny). zdw 64 973

Apteka
w Poznaniu poszukuje zaraz lub 1 maja dobrze poleconej siły pomocniczej. Odpis świadectw, referencje uprasza się do eksped. Kurjera Pozn. zdw 64 963.

Książkowa
która włada językiem polskim i niemieckim i pisze biegle na maszynie potrzebna od 1 maja. Fr. Polaszek, budowniczy, Gostyń. dw 3620

Apteka
W. Balcerak w Koźminie poszukuje pomocnika aptekarskiego zaraz lub później (język niemiecki konieczny). zdw 64 973

Poszukuje
się zaraz lub później rutynowanej biuralistki najchętniej z branży budowlanej do Gdyni. Reflektuje się tylko na dzielna osoba. Oferty z adresem świadectw, podaniem refer., fotografii i wynagrodzenia, proszę złożyć do eksped. Kurjera Poznańskiego dw 3622

Cukiernik
(karmelkarz i na konfekt) potrzebny zaraz. Fabryka cukierków, A. Wnuczek, Ostrów, Kościuszki 6. nw 6455

Od
15 kwietnia, najpóźniej od 1 maja potrzebna starsza, uczciwa i nawskróć rzetelna służąca z gotowaniem, do wszelkiej pracy domowej. Tylko taka, która już podobne miejsca zajmowała. Świadectwa pożądane. — Sobolewski, powiat. lekarz-wet., Świecie n/W. Dworcowa 37 (Pomorze). dw 3637

Leikka
praca piśmienna w domu umożliwiamy 40 zł zarobku tygodniowo. Załączaj 2 zł 50 znacznaki na materiał i informacje „Rowax“, Katowice I. dw 3651

Pomocnik
fryzjerski na piątek i sobotę potrzebny. Strzelecka 33. zdw 65 136

Chłopak
do posyłek silniejszy, tylko z najlepszymi świadectwami, potrzebny zaraz. K. Kandziora, Aleje Marcinkowskiego 8. zdw 65 190

Dziewczyna
z gotowaniem do restauracji potrzebna od 15. 4. Andrzejewska, Głogowska 51. zdw 65 184

Ekspedienta
młodego, z dobrimi świadectwami, do składu delikatesów potrzebuje zaraz. Zgłoszenia piśmiennie z warunkami Minta, Gdynia, willa Giga, Szosa Gdańska. dw 3684

Pierwszorzędna
Księgarnia Wydawnicza poszukuje dzielnych podróźniujących na książki. Najlepsza sposobność dobrego zarobku. — Zgłoszenia do Poznańskiego zdw 65 244.

2 000 zł
pożyczki, dam stała posadę. — Oferty Kurjer zdw 65 272.

3 000 zł
przyjme udziałowca dla dobrze rozwijającego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 65 274.

Pomocnik
fryzjerski potrzebny Wielka 17. zdw 65 280

Technika
lub rysownika poszukuje S. Raszewski, Fabryka Maszyn, Przemysłowa 26. zdw 64 960

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne prof. Sekulowicza. Warszawa, Żorawia 42 Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynach, towarzystwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego. Po ukończeniu świadectwo. Żadajcie prospektów, n 6213

Młodsza
służąca sumienna i uczciwa może się zaraz zgłosić. Grunwaldzka 5. I. prawo. zdw 64 973

Apteka
w Poznaniu poszukuje zaraz lub 1 maja dobrze poleconej siły pomocniczej. Odpis świadectw, referencje uprasza się do eksped. Kurjera Pozn. zdw 64 963.

Książkowa
która włada językiem polskim i niemieckim i pisze biegle na maszynie potrzebna od 1 maja. Fr. Polaszek, budowniczy, Gostyń. dw 3620

Apteka
W. Balcerak w Koźminie poszukuje pomocnika aptekarskiego zaraz lub później (język niemiecki konieczny). zdw 64 973

Poszukuje
się zaraz lub później rutynowanej biuralistki najchętniej z branży budowlanej do Gdyni. Reflektuje się tylko na dzielna osoba. Oferty z adresem świadectw, podaniem refer., fotografii i wynagrodzenia, proszę złożyć do eksped. Kurjera Poznańskiego dw 3622

Cukiernik
(karmelkarz i na konfekt) potrzebny zaraz. Fabryka cukierków, A. Wnuczek, Ostrów, Kościuszki 6. nw 6455

Od
15 kwietnia, najpóźniej od 1 maja potrzebna starsza, uczciwa i nawskróć rzetelna służąca z gotowaniem, do wszelkiej pracy domowej. Tylko taka, która już podobne miejsca zajmowała. Świadectwa pożądane. — Sobolewski, powiat. lekarz-wet., Świecie n/W. Dworcowa 37 (Pomorze). dw 3637

Leikka
praca piśmienna w domu umożliwiamy 40 zł zarobku tygodniowo. Załączaj 2 zł 50 znacznaki na materiał i informacje „Rowax“, Katowice I. dw 3651

Pomocnik
fryzjerski na piątek i sobotę potrzebny. Strzelecka 33. zdw 65 136

Chłopak
do posyłek silniejszy, tylko z najlepszymi świadectwami, potrzebny zaraz. K. Kandziora, Aleje Marcinkowskiego 8. zdw 65 190

Dziewczyna
z gotowaniem do restauracji potrzebna od 15. 4. Andrzejewska, Głogowska 51. zdw 65 184

Ekspedienta
młodego, z dobrimi świadectwami, do składu delikatesów potrzebuje zaraz. Zgłoszenia piśmiennie z warunkami Minta, Gdynia, willa Giga, Szosa Gdańska. dw 3684

Pierwszorzędna
Księgarnia Wydawnicza poszukuje dzielnych podróźniujących na książki. Najlepsza sposobność dobrego zarobku. — Zgłoszenia do Poznańskiego zdw 65 244.

2 000 zł
pożyczki, dam stała posadę. — Oferty Kurjer zdw 65 272.

3 000 zł
przyjme udziałowca dla dobrze rozwijającego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 65 274.

Pomocnik
fryzjerski potrzebny Wielka 17. zdw 65 280

Technika
lub rysownika poszukuje S. Raszewski, Fabryka Maszyn, Przemysłowa 26. zdw 64 960

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne prof. Sekulowicza. Warszawa, Żorawia 42 Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynach, towarzystwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego. Po ukończeniu świadectwo. Żadajcie prospektów, n 6213

Młodsza
służąca sumienna i uczciwa może się zaraz zgłosić. Grunwaldzka 5. I. prawo. zdw 64 973

Apteka
w Poznaniu poszukuje zaraz lub 1 maja dobrze poleconej siły pomocniczej. Odpis świadectw, referencje uprasza się do eksped. Kurjera Pozn. zdw 64 963.

Książkowa
która włada językiem polskim i niemieckim i pisze biegle na maszynie potrzebna od 1 maja. Fr. Polaszek, budowniczy, Gostyń. dw 3620

Apteka
W. Balcerak w Koźminie poszukuje pomocnika aptekarskiego zaraz lub później (język niemiecki konieczny). zdw 64 973

Poszukuje
się zaraz lub później rutynowanej biuralistki najchętniej z branży budowlanej do Gdyni. Reflektuje się tylko na dzielna osoba. Oferty z adresem świadectw, podaniem refer., fotografii i wynagrodzenia, proszę złożyć do eksped. Kurjera Poznańskiego dw 3622

Cukiernik
(karmelkarz i na konfekt) potrzebny zaraz. Fabryka cukierków, A. Wnuczek, Ostrów, Kościuszki 6. nw 6455

Od
15 kwietnia, najpóźniej od 1 maja potrzebna starsza, uczciwa i nawskróć rzetelna służąca z gotowaniem, do wszelkiej pracy domowej. Tylko taka, która już podobne miejsca zajmowała. Świadectwa pożądane. — Sobolewski, powiat. lekarz-wet., Świecie n/W. Dworcowa 37 (Pomorze). dw 3637

Leikka
praca piśmienna w domu umożliwiamy 40 zł zarobku tygodniowo. Załączaj 2 zł 50 znacznaki na materiał i informacje „Rowax“, Katowice I. dw 3651

Pomocnik
fryzjerski na piątek i sobotę potrzebny. Strzelecka 33. zdw 65 136

Chłopak
do posyłek silniejszy, tylko z najlepszymi świadectwami, potrzebny zaraz. K. Kandziora, Aleje Marcinkowskiego 8. zdw 65 190

Dziewczyna
z gotowaniem do restauracji potrzebna od 15. 4. Andrzejewska, Głogowska 51. zdw 65 184

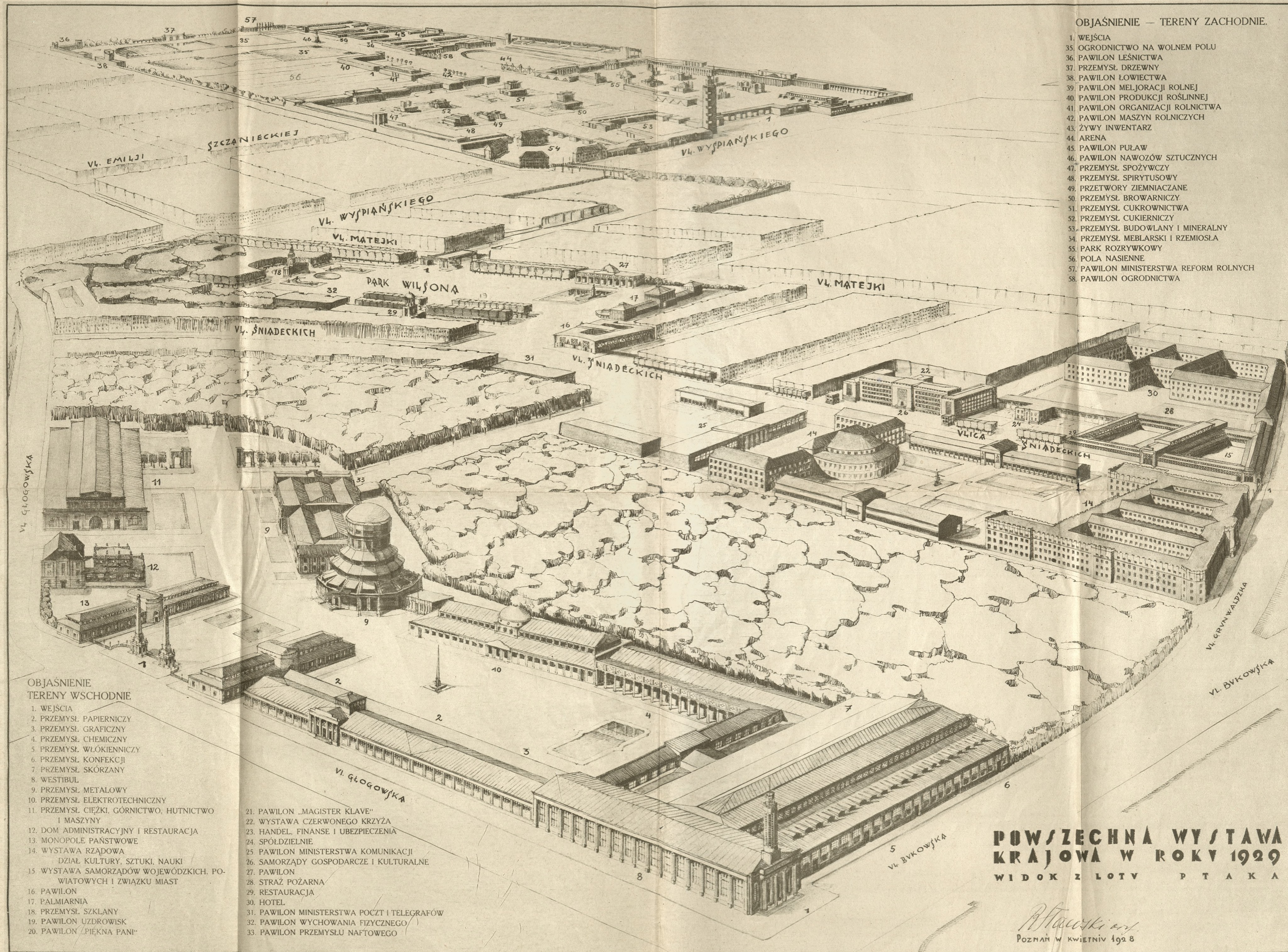
Ekspedienta
młodego, z dobrimi świadectwami, do składu delikatesów potrzebuje zaraz. Zgłoszenia piśmiennie z warunkami Minta, Gdynia, willa Giga, Szosa Gdańska. dw 3684

Pierwszorzędna
Księgarnia Wydawnicza poszukuje dzielnych podróźniujących na książki. Najlepsza sposobność dobrego zarobku. — Zgłoszenia do Poznańskiego zdw 65 244.

2 000 zł
pożyczki, dam stała posadę. — Oferty Kurjer zdw 65 272.

3 000 zł
przyjme udziałowca dla dobrze rozwijającego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 65 274.

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne prof. Sekulowicza. Warszawa, Żorawia 42 Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynach, towarzystwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego. Po ukończeniu świadectwo. Żadajcie prospektów, n 6213

OBJAŚNIENIE — TERENY ZACHODNIE.

1. WEJŚCIA
35. OGRODNICTWO NA WOLNEM POLU
36. PAWILON LEŚNICTWA
37. PRZEMYSŁ DRZEWNY
38. PAWILON ŁOWIECTWA
39. PAWILON MELJORACJI ROLNEJ
40. PAWILON PRODUKCJI ROŚLINNEJ
41. PAWILON ORGANIZACJI ROLNICTWA
42. PAWILON MASZYN ROLNICZYCH
43. ŻYWI INWENTARZ
44. ARENA
45. PAWILON PULAW
46. PAWILON NAWOZÓW SZTUCZNYCH
47. PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY
48. PRZEMYSŁ SPIRYTUSOWY
49. PRZETWORY ZIEMNIACZANE
50. PRZEMYSŁ BROWARNICZY
51. PRZEMYSŁ CUKROWNICTWA
52. PRZEMYSŁ CUKIERNICZY
53. PRZEMYSŁ BUDOWLANY I MINERALNY
54. PRZEMYSŁ MEBLARSKI I RZEMIOSŁA
55. PARK ROZRYWKOWY
56. POLA NASIENNE
57. PAWILON MINISTERSTWA REFORM ROLNYCH
58. PAWILON OGRODNICTWA

OBJAŚNIENIE
TERENY WSCHODNIE

1. WEJŚCIA
2. PRZEMYSŁ PAPIERNICZY
3. PRZEMYSŁ GRAFICZNY
4. PRZEMYSŁ CHEMICZNY
5. PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY
6. PRZEMYSŁ KONFEKCJI
7. PRZEMYSŁ SKÓRZANY
8. WESTIBUL
9. PRZEMYSŁ METALOWY
10. PRZEMYSŁ ELEKTROTECHNICZNY
11. PRZEMYSŁ CIĘŻKI, GÓRNICZTWO, HUTNICTWO I MASZYNY
12. DOM ADMINISTRACYJNY I RESTAURACJA
13. MONOPOLE PAŃSTWOWE
14. WYSTAWA RZĄDOWA
DZIAŁ KULTURY, SZTUKI, NAUKI
15. WYSTAWA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZKICH, POWIATOWYCH I ZWIĄZKU MIAST
16. PAWILON
17. PALMIARNIA
18. PRZEMYSŁ SZKLANY
19. PAWILON UZDROWISK
20. PAWILON „PIĘKNA PANI”
21. PAWILON „MAGISTER KLAVE”
22. WYSTAWA CZERWONEGO KRZYŻA
23. HANDEL, FINANSE I UBEZPIECZENIA
24. SPÓŁDZIELNIE
25. PAWILON MINISTERSTWA KOMUNIKACJI
26. SAMORZĄDY GOSPODARCZE I KULTURALNE
27. PAWILON
28. STRAŻ POŻARNA
29. RESTAURACJA
30. HOTEL
31. PAWILON MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW
32. PAWILON WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
33. PAWILON PRZEMYSŁU NAFTOWEGO

**POWSZECHNA WYSTAWA
KRAJOWA W ROKU 1929**
WIDOK Z LOTU P T A K A

Al. Krawczyk
POZNAŃ W KWIECIEŃ 1928

Co buduje Powszechna Wystawa Krajowa

Rozmiary i stan robót budowlanych na terenach PWK

Istnienie Targów Poznańskich tuż przy dworcu kolejowym o obszarze 89 000 m² i zabudowań istniejących o łącznej kwadraturze 25 000 m² zdecydowało o wyborze terenów pod Powszechną Wystawę Krajową. Teren Targów Poznańskich łączy się z terenami, które już w roku 1911 tworzyły niemiecką wystawę. Są to tereny uniwersytetu poznańskiego z gmachami chemii i anatomji o obszarze 47 800 m², oraz naprzeciw leżące tereny o obszarze 19 580 m², łączy się z tem Park Wilsona na zachód od tego kompleksu 85 000 m² tak, że cały kompleks wraz z ulicami wewnętrznymi PKW wynosi 241 380 m².

W odległości 500 m od bramy środkowej Parku Wilsona na zachód od tego kompleksu wybrano teren jednolity i zupełnie pusty o łącznej powierzchni 252 000 m².

Gdy rozpoczynano opracowywanie planu zabudowy Powszechną Wystawę Krajową nieznanym był jeszcze ani program PWK ani też przestrzenie, które poszczególne grupy wystawców (32) zajmą. To też pierwotne plany liczyły się z zajęciem nie 493 380 m², lecz około 700 000 m². Równorzędnie z ustaleniem programów grup wystawców krystalizowały się i plany zabudowy, z których niniejszy jest 8-ym z rzędu i zapewne ulegnie jeszcze różnym choć nieznacznym zmianom.

Nietylko plany zabudowy, ale także poszczególne hale i pawilony trzeba było początkowo oprzeć na własnej pomysłowości. Niejednemu z nich projektowano kilkakrotnie, aż otrzymał tę wielkość i tę formę, która odpowiada realnemu zapotrzebowaniu danej grupy. Przechodząc do opisu planu zabudowy, rozpoczynamy od głównego wejścia najbliższego z dworca kolejowego, a zatem głównego wejścia na tereny Targów Poznańskich.

Pomiędzy dwoma monumentalnymi pilonami leży dziedziniec okolony niskimi pawilonami i zakończony wieżą górnośląską (9), która oskrzydłona jest halą maszyn (10) z jednej i pałacem targowym (9) z drugiej strony.

Wymienne budowlę oraz opodal stojący dom administracyjny (12) z restauracją o zabudowanej powierzchni łącznej 25 000 m², są to istniejące budynki Targów Poznańskich. Wszystkie te budowle będą po skończeniu się Targów odnowione.

W północnej stronie terenu Targów stworzono już na tegoroczne Targi gotowy pawilon, t. zw. halę A (2 i 3), który okala wielki dziedziniec otoczony kolumnadą z fontanną pośrodku. Pawilon ten zajmuje przestrzeń 7 000 m² i kosztuje 1 000 000 zł. Budowany jest masywnie z cegły i betonu, w zasadzie trzyprzęsłowy, szerokości 20 m, z oświetleniem wysokobocznym. Przeznaczony jest na umieszczenie przemysłu papierniczego (2), graficznego (3), i chemicznego (4). Współpracownik główny p. architekt Sawicki.

W przedłużeniu głównego korpusu tej hali, długiej 180 m, ciągnącej się wzdłuż ul. Głogowskiej i w skrzyżowaniu się ul. Bukowskiej, buduje się główny westybul (8).

Westybul ten o długości 78,5 m i szerokości 24 m, pomysły jest jako główne wejście dla wszystkich, którzy przychodzą z miasta, a służyć ma na uroczyste przyjęcia i przemówienia. Zewnątrz oświetla westybul latarnia w formie wieży, wysokości 32 m, wewnątrz zaś znajduje się podwyższona estrada. Westybul ma 11 000 m² powierzchni.

Do westybulu przylega hala włókiennicza (5) i konfekcyjna (6). Halę tę tworzą też równoległe hale, z których wewnętrzna jest jednonawowa, zewnętrzne zaś trzynawowe z oświetleniem wysokobocznym i górnym. Hala

jest szeroka 60 m i długa 150,6 m i ma 9 000 m² obszaru. Budowana jest masywnie z cegły i betonu. Konstrukcja dachu w drzewie, obciążenie płótnem. Wykończenie przewidziane jest na 1 października rb.

Pomiędzy halą A i halą włókienniczą będzie dziedziniec o obszarze 900 m²; będą tam bufety, umywalnie i ustępy.

W południowym skrzydle terenu Targów tworzy się analogiczny dziedziniec, jak w skrzydle północnym.

Dziedziniec ten zamknięty jest od ul. Głogowskiej halą dla ciężkiego przemysłu (11). Mimo trudności, jakie spowodował pochyły teren, było to jedyne możliwe miejsce na założenie bocznicy kolejowej, to też zdecydowało o wzniesieniu w tem miejscu hali ciężkiego przemysłu.

Hala ta, szeroka 42 m i długa 132 m, o powierzchni 5 520 m², jest trzynawowa. Środkowa część ma rozpiętość 24 m, nawy boczne są wysokie 7 m, środkowa zaś 13 m.

Hala posiada oświetlenie wysokobocznego dachu, obsadzonym dwa razy tarasowo. Buduje się ją masywnie z cegły i betonu. Wiązanie z drzewa, obciążenie płótnem. Koszta wynoszą 900 000 zł. Wykończona będzie na 1 października rb. Do hali ciężkiego przemysłu (11) będą mogły wjeżdżać wagony dwoma torami, połączeniemi przesuwającymi.

Teren przylegający w północnej części do hali ciężkiego przemysłu ma być zużyty na wystawę na otwartem powietrzu eksponatów cięższych. Bocznicą kolejową jest już ułożona.

Pomiędzy istniejącym pawilonem handlowym i Domem Administracyjnym Targów Poznańskich powstanie jako stały budynek pawilon monopolowy państwowych (13), o powierzchni około 2 500 m². Na plany rozpoczęto konkurs sejsis.

Hala maszyn (4 500 m²) zajmie przemiślnie elektrotechniczny (10), wieżę górnośląską (2 500 + 1 500 m²) zajmą polskie samochody i karoserie (9), jako też cięższy przemysł metalowy. Pawilon przemysłowy (1 100 m²) zajmie będzie przez Czerwony Krzyż (22) oraz przez Biura Wystawy.

Pomiędzy wieżą górnośląską, a halą maszyn stanie pawilon Targów Wschodnich w Lwowie; konkurs na plany został już rozpisany. Przy pałacu targowym ma stanąć pawilon przemysłu naftowego (33). Wszystkie tereny będą odpowiednio oparkowane; projekty i kosztorysy są gotowe, budowę można po submisjach rozpocząć.

Ulicą Wystawową pomiędzy parkanami dochodzi się do kompleksu terenów uniwersyteckich.

Południową część tego kompleksu t. zw. plac Damer'a (około 8 000 m²), zajmie ministerstwo komunikacji (25), wystawiając częściowo na wolnem powietrzu eksponaty cięższe, jak parowozy itp., częściowo zaś w pawilonie o powierzchni zabudowanej ca 3 000 m².

Bocznicą kolejową, prowizorycznie położoną przez ul. Wystawową, dowiezie cięższe eksponaty. Planów jeszcze nie złożono dyrekcji PWK; opracowuje je ministerstwo.

Istniejące gmachy uniwersyteckie chemii i anatomji (14) zajmują teren 36 000 m², tworząc między sobą dziedziniec o wielkości 16 000 m².

Oba te gmachy, dotychczas będące budowlami surowymi, wymagają nakładu 2 200 000 zł do zupełnego ich wykończenia. Prac ostatecznych dojad nie rozpoczęto ponieważ pierwsza rata (400 000 zł) jeszcze nie wpłynęła.

Gmachy te dadzą we wszystkich kondygnacjach około 15 250 m² na cele wystawowe (we-

dług obliczenia dyr. Warchałowskiego). Gmach anatomji (14) o 5 840 m² użytkowej płaszczyzny, pomieszczy wystawę retrospektywną sztuki, wystawę sztuki nowoczesnej w dziedzinie malarstwa, przemysłu artystycznego, grafiki, sztuki kościelnej, architektury, wystawę teatralną oraz wystawę dzieł Matejki.

Ponieważ wycieszenie metrażu wykazało brak około 700 mb. ścian, a wystawa sztuki nie porzuci się w wymienionych gmachach, zaprojektował dyrektor tego działu dwa długie skrzydła, łączące gmachy chemii i anatomji w dwóch kondygnacjach o powierzchni użytkowej 4 700 m². Koszty wyniosłyby około 800 000 zł.

Gmach chemii (o użytkowej powierzchni 9 400 m²) pomieszczy ma wystawy urządzone przez ministerstwa, głównie min. wyznań religijnych i ośw. publ. oraz wystawy pod protektoratem rządu: etnograficzną, krajoznawczą, konserwatorską i wystawy różnych instytucji naukowych i towarzyszyt oświatowych i kulturalnych. Dalej idą wystawy min. sprawiedliwości (głównie więziennictwo) oraz min. spraw zagranicznych i min. spraw wojskowych.

Przez ul. Śniadeckich i wzdłuż niej znajdują się tereny o powierzchni około 19 580 m². Idąc od ul. Grunwaldzkiej znajdziemy tam pawilon samorządów wojewódzkich (15), który zajmie 1 700 m², z którym w łączności architektonicznej powstanie pawilon samorządów miejskich i powiatowych (około 4 600 m²) Plany są gotowe, kosztorysy w opracowaniu. Zlecenie na budowę ze strony Starostwa Krajowego w Poznaniu już nastąpiło.

Decyzja Związku Miast co do programu i sposobu budowy jeszcze nie nastąpiła; termin upłynął 15 kwietnia br. Przy pawilonie samorządów znajduje się wejście na PWK od ul. Grunwaldzkiej.

Do pawilonu tego dotyka projektowany już pawilon finansowy i handlowy (23), wozzące to do willi p. Bajorńskiej, która pozostanie niezmienną, a pomieszczy spółdzielczość. W bliskości willi tej stanie też może Dom Ludowy (24) staraniem dyrektora działu kultury i sztuki PWK.

Zakończy teren gmach szkoły handlowej (26), budynek masywny i trzyprzęsłowy, o zabudowanej powierzchni 1 150 m², a użytkowej dla Wystawy 2 700 m². Plany na gmach są gotowe, a submisja na wykonanie robót odbyła się 4. IV. 1928 r. Przeznaczony jest na wystawę samorządów gospodarczych i kulturalnych (26).

W Parku Wilsona na terenie zabawowym dla dzieci ma wystawić ministerstwo poczt pawilon (31) według własnego projektu o obszarze około 2 000 m².

Naprzeciwko Browaru Huggera ma zaprojektować miasto Gdańsk własny pawilon (16) w gdańskim stylu o powierzchni 2 500 m².

Wydział budowlany PWK. opracował swego czasu własne projekty tych obiektów, które jednak są na razie nieaktualne.

W Parku Wilsona stanie palmiarnia (17) kosztem 1 200 000 zł, która zalśni widok na brydkiie szczyty tylnie domów. Palmiarnie zbuduje magistrat. Plany są już gotowe, budowę rozpocznie się w najbliższym czasie. Konstrukcję opracowuje firma Hoentsch, specjalizująca się w tego rodzaju robotach. W palmiarni będą się odbywały perjodyczne pokazy kwiatów oraz będzie się tam znajdowała kawiarnia.

Wzdłuż ul. Matejki ma stanąć pawilon emigracji (27) o obszarze 1 500 m². Plany są już w opracowaniu.

Naprzeciwko stanie pawilon uzdrowisk (19), według własnych planów wystawcy. Pawilon

będzie z drzewa w stylu zakopiańskim. W pozostałej części Parku stanie pawilon hut szklanych (18), według projektu architekta Colińskiego. Na tle palmiarni, ponad basenem, otoczony kwiatami, stanie pomnik Wilsona, według konkursowego projektu artystki rzeźbiarki Trzcńskiej - Kamińskiej z Warszawy. Prace potrąją, według zapewnienia artystki, jeden rok.

Pomiędzy palmiarnią i pawilonem uzdrowisk stanie pawilon „Pięknej Pani” (20) firmy Bogusław Herse z Warszawy.

Prowar Huggera przy parku Wilsona będzie zamieniony na centralną restaurację (21) PWK. Plany są gotowe, również układ z Browarami Huggera. Budowę rozpoczyna wkrótce Browary Huggera. Prace spoczywają w rękach architekta M. Andrzejewskiego.

Gmach studjum wychowania fizycznego (32) będzie zajęty wystawą wychowania fizycznego, którą organizuje prof. Piasecki.

Nie jest definitywnie zdecydowane, czy z Parku Wilsona będzie się przechodzić za jednym biletem przez mosty i korytarze na tereny zachodnie czy też swobodnie za dwoma biletami, w każdym razie plany architektoniczne opracowuje się na oba rozwiązania.

Północny front terenów zachodnich o siedmiu bramach wchodowych, mający pomieszczenia biurowe, wystawowe, jak stację sanitarną, policję, straż pożarną, ochronkę dla dzieci, pocztę, biuro informacyjne, sprzedaż biletów kolejowych, agencje ekspedycyjne, salony fryzjerskie itd. jest w budowie. Łączne koszty budowy frontu wraz z wieżą 30 m wysokości wynoszą około 300 000 zł. Termin ukończenia około 4 miesięcy. Prace rozdano między czterech przedsiębiorców budowlanych. Fundamenty z cegły, ściany z drzewa, obite deskami i tymkowane, wewnątrz obite płótnem.

Wschodnią część terenów lazarskich pomiędzy istniejącymi budynkami szkolnymi o głównej aleją Wystawową zajmie wystawa przemysłu budowlanego (53) (obszar 14 000 m²). Zabudowanej tej przestrzeni projektują architekci warszawscy pp. Sanojca i Lachert. Koszty poniesie przemysł budowlany. Stanie tam wzorowy dom budownictwa według gotowego projektu magistratu poznańskiego, którego przeznaczeniem późniejszym jest uzupełnienie istniejących szkół. Koszta wyniosą około 500 000 zł, poniesie je magistrat.

Poza tem wybudowanych zostanie 6 do 8 will na parcelach około powierzchni 400 m. Wille te staną przy ulicach stałych i będą na sprzedaż. Część dróg (około 200 m²) wykonana będzie przez firmy drogowe różnymi sposobami pokazowemi budowania nawierzchni.

Zamknięcie od strony południowej tworzy pawilon rzemiosł (54) (w projekcie). Istniejące budynki szkolne zajmie przemysł zabawkarski oraz inne jeszcze nie ustalone.

Wschodnią część terenów lazarskich zamykają hale przemysłu spożywczego (47), maszyn rolniczych (42), organizacji rolniczych i produkcji roślinnej. Hale te są łącznej długości 580 m, szerokości 24, i posiadają 14 000 m² powierzchni. Są już w budowie. Wykonanie sposobem nietrawnym, fundamenty z cegły, ściany z drzewa i otynkowane. Oświetlenie wysokobocznym, dachy pokryte papą pojedynczą. Prace rozdane między 6 firm. Koszty wynoszą 580 000 zł.

Pomiędzy główną aleją wystawową i halą przemysłu spożywczego powstanie szereg pawilonów, które budują wystawcy, mianowicie masywny pawilon cukrownictwa (51) o ob-

szarze 600 m², według projektu architekta Cybichowskiego, kosztem 100 000 zł, pawilon przemysłu przetworów ziemniaczanych, pawilony przemysłowe: spirytusowego, cukierniczego i browarnianego. Wszystkie te pawilony są już zaprojektowane. Pawilon cukrownictwa powinien być rozpoczęty za miesiąc.

Pomiędzy główną aleją Wystawową a aleją Okręzną dzieli się teren na trzy części. Pierwszą część od wejścia, to park rozrywkowy (55) o powierzchni 30 000 m², jeszcze nie zaprojektowany. Dalej arena wraz z trybunami (44), a w końcu stajnie dla zwierząt (43). Magistrat wykonuje arenę o długości 166 m i szerokości 92 m. Plany i kosztorysy trybun są gotowe, submisja już się odbyła, koszta wynoszą 50 000 zł. Koszta wykonania areny wynoszą około 20 000 zł. Arena ma służyć na pokaz zwierząt, trwający 10 dni, poza tem ma być zużyta na cele rozrywkowe i sportowe.

Trybuna będzie miała 750 miejsc siedzących, otoczenie areny 600 miejsc siedzących, co łącznie z cyfrą 600 miejsc stojących pomieszczeń razem 2000 osób. Powierzchnia areny wynosi 27 000 m².

Pomiędzy areną a stajniami dla zwierząt mają powstać kąpiele wodotryskowe dla personelu wystawowego, oraz pawilon dla muzyki. Na ten cel przewiduje się około 850 m².

Budynki dla zwierząt hodowlanych będą bardzo lekko budowane i staną w bardzo krótkim czasie. Program jest już ustalony, wybuduje się je dopiero za rok, krótko przed Wystawą; obszar zajęty wynosi 21 000 m².

Przy tym kompleksie budynków powstanie także pawilon ogrodniczy (58), pawilon produkcji zwierzęcej (mleczarskiej, jajczarskiej, akwarjum itd.).

Główna aleja Wystawowa, o szerokości 40 m, budowana jako aleja stała przez magistrat o czterech rzędach lip, z dwoma promenadami i jezdnią pośrodku, prowadzi od głównego wejścia na tereny lazarskie do wystawy ogrodniczej (35). W stosunku do północnej części terenów lazarskich jest ona o 1,5 m głębiej położona, daje więc wszelkie możliwości monumentalnego a zarazem malowniczego rozwiązania terenowego, a prztem możliwość ogarnięcia wrokiem całej Wystawy. Plan opracowuje dyr. Marciniak.

Na terenie wystawy ogrodniczej (o obszarze 31 400 m²) stanie pawilon ministerstwa reform rolniczych (57), według własnych planów, dalej pawilon leśnictwa (37), przemysłu drzewnego oraz łowiectwa, według planów, opracowanych przez wydział budowlany PWK.

Niema jeszcze decyzji co do pawilonu państwowego instytutu naukowego gospodarstwa wiejskiego w Puławach i pawilonu meljoracji rolnych, sztucznie nawozów, które mają się mieścić na terenie wystawy ogrodniczej, dając jej momenty architektoniczne. Wystawa ogrodnicza łączy się z polami nasionnymi (56) o obszarze 10 000 m² w bliskości pawilonów produkcji roślinnej. Za polami nasionnymi mają stanąć, staraniem ks. proboszcza Putza, tanie kuchnie, kosztem około 20 000 zł. Prócz centralnej restauracji na terenach wystawowych i restauracji na terenie rozrywkowym zachodnim zaprojektowane są mniejsze restauracje i bufety w odpowiedniej ilości.

Również zaprojektowane są po całym terenie ustępy i umywalnie, pawilony dla drobnej sprze-

żądzy wody sodowej, mleka etc., wreszcie upiększenia ogrodowe: fontanny, baseny z wodą, pilony świetlne.

Równoległe z robotami budowlanymi wydziału budowlanego PWK. wykonuje magistrat roboty niwelacyjne i budowlane, mianowicie przeprowadza ulice, kanalizuje, zakłada przewody gazowe, elektryczne, wodociągi; zadrzewia, przerzuca ziemie celem splanowania terenów itp. Na obu terenach razem pracuje około 600 ludzi. Według informacji p. inż. Bronikowskiego przedstawiają się prace magistrackie w związku z PWK. następująco:

Ogólna długość sieci rur wodociągowych nowozakładanych na wszystkich terenach PWK. wynosi około 5,5 km. Koszt instalacji około 250 000 zł, z których PWK. ponosi około 40 000 zł łącznie z połączeniami do budynków. Około 500 m już ułożono na terenach wschodnich, a ułożenie 1000 m, rozpoczęło się 15 kwietnia na terenach zachodnich. Cała instalacja w ziemi będzie skończona do 15 lipca rb.

Ogólna długość sieci kanałów nowobudujących się na wszystkich terenach PWK wynosi około 3 km, przeciętna średnica 200 mm. Wykonano dotychczas około 800 m. Koszt instalacji około 650 000 zł, z czego PWK ponosi tylko koszt przykanałków tj. połączeń budynków, odwodnienia terenu i urządzenia publicznych ustępów na terenach w wysokości około 55 000 zł. Roboty te będą skończone w połowie sierpnia rb.

Ogólna długość sieci gazociągu nowozakładanego wynosi około 1 km. Koszt instalacji około 600 000 zł, z których PWK ponosi 3500 zł tj. koszt połączeń do budynków. Roboty będą wykonane w połowie czerwca rb.

Ogólna długość nowozakładanego kabla elektrycznego w ziemi na wszystkich terenach wynosi około 10 km. Koszt ogólny instalacji elektrycznej około 2 500 000 zł, z których PWK pokrywa 60 000 zł. Roboty będą ukończone w końcu sierpnia rb. Projektuje się około 400 punktów świetlnych zewnętrznych (latarnie terenowe) średniej siły 500—700 S. H.

Wszystkie ulice i drogi, przylegające pośrednio do terenów PWK, są wykonane przez magistrat. Ulice, aleje, ścieżki, placiki itd. wewnątrz terenów wykonuje wydział budowlany PWK. Ogólna ich długość wynosi około 10 km, przy średniej szerokości 2,5 m, o rozmaitej nawierzchni. Część ulic, mianowicie około 2 km, wykonują jako eksponat związku przedsiębiorców budowy dróg w Polsce, resztę wydział budowlany PWK, kosztem około 150 000 zł.

Terminu rozpoczęcia i ukończenia tych robót nie można ściśle określić, zależnym on bowiem jest od postępu innych robót na terenach; w każdym razie zasadniczo drogi powyższe będą ukończone w bieżącym roku. Magistrat ukończy do listopada rb. wszystkie roboty drogowe i uliczne, związane z terenami PWK. Przy robotach drogowych, wykonywanych przez magistrat, pracuje dziennie 150 ludzi, przy robotach kanalizacyjnych 80 ludzi. Na drogi preliminarzowano 400 000 zł. Wydział budowlany PWK wydatkował na roboty wykonane (materiał i zaliczki) do 15 kwietnia sumę 1 435 000 zł, przy budżecie 5 450 000 zł, zatem wydał 25 % preliminarza budżetowego.

Robotami na terenie wschodnim kieruje p. Kubicki, na terenie zachodnim p. Szulc. Głównym kierownikiem prac budowlanych jest p. inż. arch. Müller.

Techniczny i architektoniczny nadzór nad całokształtem prac wykonuje autor niniejszego referatu.

Roger Sławski,
naczelnik architekt P. W. K.